Ljubljana, sobota, 7. septembra 1957

LETO XIII. Štev. 210

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »LJUDSKA PRAVICA«

DIREKTOR PODJETJA LEV MODIC

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

List izhaja vsak dan razen petka – Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 6. OKTOBRA 1934 – MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK – OD OSVOBODITVE DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEVNIK. NATO PA KOT TEDNIK – OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

OB OBISKU BRITANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

Ugoden razvoj odnosov

V četrtek so se v Beogradu začeli jugoslovansko-britanski razgovori, včeraj pa je Selwyna Lloyda sprejel podpredsednik Edvard Kardelj

Beograd, 6. sept. (Tanjug). V državnem sekretariatu za zunanje zadeve so se včeraj začeli jugoslovansko-britanski uradni politični razgovori, na katerih so naši in britanski državniki proučili nekatere probleme v zvezi z mednarodnim položajem, poudarili pa tudi uspešen razvoj prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

Razgovorov se udeležujejo državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, državna podsekretarja za zunanje zadeve Srdja Prica in Mladen Iveković, naš veleposlanik v Londonu Ivo Vejvoda, funkcionarji v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Jože Zemljak, Branko Drašković, Branko Karapandja in Momčilo Peleš ter britanski zunanji minister Selwyn Lloyd, funkcionarji britanskega zunanjega ministrstva William Hayter, Robert Grosvenor, Archibald Ross, Denis Lasky in Peter Hope, britanski veleposlanik v Beogradu John Nicholls ter svetnik veleposlaništva Peter Hayman.

Opoldne je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović v prostorih protokola priredil Selwynu Lloydu kosilo, na katerem sta državnika izmenjala zdravici.

Sinoči je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović v prostorih Zveznega izvršnega sveta priredil slovesen sprejem na čast britanskega zunanjega ministra Lloyda.

Danes dopoldne je sprejel britanskega zunanjega ministra podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. Razgovoru, ki je trajal približno poldrugo uro, sta prisostvovala tudi jugoslovanski veleposlanik v Londonu Ivo Vejvoda in britanski veleposlanik v Beogradu John Nicholls. Oba državnika sta govorila o nekaterih mednarodnih vprašanjih, ki zanimajo obe deželi. Z zadovoljstvom sta tudi ugotovila, da se odnosi med Jugoslavijo in Veliko Britanijo zelo ugodno razvijajo.

Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je danes obiskal predsednika Ljudskega odbora Beograda Djurico Jojkića in ostal z njim kakih 20 minut v prisrčnem razgovoru.

Po obisku v Ljudskem odboru Beograda se je britanski gost sprehodil po Kalemegdanu in si ogledal kalemegdansko trdnjavo.

Danes popoldne je bil Selwyn Lloyd v Narodnem muzeju. Ob vhodu ga je pozdravil direktor Muzeja akademik Veljko Petrović s svojimi sodelavci. V spremstvu Veljka Petrovića in Dalibora Soldatića si je nato ogledal oddelke modernega jugoslovanskega kiparstva in oddelke, kjer so razstavljene srednjeveške freske. Vpisal se je tudi v knjigo obiskovalcev Muzeja.

Proti večeru je prišel britanski zunanji minister na beograjski sejem, nato pa se je vrnil v svojo rezidenco. Zvečer je Selwyn Lloyd priredil v poslopju Izvršnega sveta Srbije slovesen sprejem.

Jutri dopoldne se bodo v državnem sekretariatu za zunanje zadeve nadaljevali jugoslovansko-britanski politični razgovori. Pričakujejo, da bo uradno poročilo objavljeno v nedeljo.

Britanski veleposlanik v Beogradu John Nicholls bo jutri priredil britanskemu zunanjemu ministru kosilo, popoldne pa bo Selwyn Lloyd obiskal neko kmetijsko zadrugo v beograjski okolici. Zvečer bo gost na intimni večerji pri Koči Popoviću.

V državnem sekretariatu za zunanje zadeve so se v četrtek začeli jugoslovansko-britanski politični razgovori. Jugoslovansko delegacijo vodi državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, britansko pa zunanji minister Selwyn Lloyd

Pri predsedniku Titu

Beograd, 6. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes ob pol dvanajstih dopoldne sprejel v Belem dvoru britanskega zunanjega ministra Selwyna Lloyda.

Ministra Lloyda sta spremljala namestnik državnega podsekretarja v Foreign Officeu William Hayter in britanski veleposlanik v Beogradu John Walter Nicholls. Sprejema so se z jugoslovanske strani udeležili državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in jugoslovanski veleposlanik v Londonu Ivo Vejvoda.

Potem je priredil predsednik republike zunanjemu ministru Lloydu kosilo, na katerem so bili razen že omenjenih britanskih in jugoslovanskih osebnosti tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, državni podsekretar za zunanje zadeve dr. Mladen Iveković, osebni parlamentarni tajnik ministra Lloyda, konservativni poslanec Robert Grosvenor, pomočnik državnega podsekretarja v Foreign Officeu Archibald Ross ter šef protokola pri predsedniku republike Sloven Smodlaka in generalni podpolkovnik Miloš Šumonja.

Sprejema pri predsedniku Titu

Beograd, 6. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopoldne v Belem dvoru sprejel veleposlanika Ljubomira Ilića, ki bo v kratkem odpotoval na Dansko, kot vodja diplomatskega predstavništva Jugoslavije.

Danes dopoldne je predsednik republike Josip Broz Tito sprejel v Belem dvoru tudi jugoslovanskega veleposlanika v Turčiji Draga Vučinića.

Predsednik republike v Zagrebu

Zagreb, 6. sept. — Danes malo po 19. uri je prispel v Zagreb predsednik republike Josip Broz Tito s soprogo Jovanko. Meščani na ulicah so predsednika navdušeno pozdravljali.

TISKOVNA KONFERENCA BRITANSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

Odkriti razgovori o vsem

Selwyn Lloyd je odnose med Jugoslavijo in Britanijo omenil kot zgled, kakšna naj bo aktivna koeksistenca med deželami z različnimi sistemi

Beograd, 6. septembra. (Tanjug.) Britanski zunanji minister g. Selwyn Lloyd je priredil danes dopoldne v prostorih britanske čitalnice tiskovno konferenco z domačimi in tujimi novinarji, na kateri je dejal, da je zelo vesel prisrčnega vzdušja in zadovoljen z realističnim potekom jugoslovansko-britanskih razgovorov v Beogradu. Povedal je, da se je z jugoslovanskimi državniki pogovarjal o raznih mednarodnih vprašanjih, pa tudi o odnosih med Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

V izjavi, ki jo je prebral na tiskovni konferenci, je g. Lloyd rekel, da je imel »med razgovori priložnost obrazložiti britansko politiko na širšem področju«. »Kakor je zapisal eden vaših listov,« je dejal g. Lloyd, »v neposrednih angleško-jugoslovanskih odnosih na srečo ni večjih spornih točk. Seveda nimamo do mnogih svetovnih problemov istega stališča, to je treba iskreno priznati, upam pa, da boste mojega mnenja, če rečem, da je najbolje odkrito razpravljati o teh razlikah in da moramo stališča ene dežele svobodno sporočiti javnosti druge.«

G. Lloyd se je dotaknil vprašanja razorožitve in kolonialnega vprašanja, ki jima jugoslovanski tisk trenutno posveča največjo pozornost. O razorožitvi je dejal, da je Velika Britanija bolj kot katerakoli druga dežela zainteresirana na zmanjšanju vojaških bremen. Nato je omenil najnovejše predloge, ki so jih dale podkomiteju OZN za razorožitev Velika Britanija, ZDA, Kanada in Francija, da bi dosegle sporazum o delni razorožitvi ali o prvi stopnji razorožitve. »Ti predlogi so po našem mnenju prva faza,« je rekel g. Lloyd. »Prepričani smo, da so realistični in da se skladajo s sedanjimi političnimi možnostmi. Če bodo sprejeti, bodo zares prispevali k zmanjšanju napetosti po vsem svetu in prinesli olajšanje vsem tistim narodom, ki si želijo miru in varnosti.«

O Britanski skupnosti narodov je dejal g. Lloyd, da je to v »dejanskem pomenu besede skupnost narodov vseh veroizpovedi in barve polti, katerih medsebojno povezanost je težko razložiti, ki pa je že večkrat pokazala svojo trdnost in moč«. Dodal je, da je Britanija ponosna na svoje uspehe v kolonijah. »Napredka ni mogoče dosegati povsod enako naglo, naši cilji pa so v vsej skupnosti narodov enaki. Nobena druga država v starejši ali sodobni zgodovini si ni zavestno in namenoma zadala naloge, da se bo spremenila v skup-

(Nadaljevanje na 3. strani)

POLJSKA DELEGACIJA

bo prispela v našo državo 10. septembra

Beograd, 6. sept. (Tanjug). Kot je bilo že objavljeno, bo na povabilo CK Zveze komunistov Jugoslavije in jugoslovanske vlade prišla v Jugoslavijo na sedemdnevni obisk delegacija CK Združene delavske partije Poljske in vlade Ljudske republike Poljske.

Delegacijo vodita prvi sekretar CK ZDPP Wladislaw Gomulka in član Politbiroja CK ZDPP ter predsednik ministrskega sveta LR Poljske Juzef Cyrankiewicz.

V delegaciji so: član Politbiroja CK ZDPP in zunanji minister Adam Rapacki, član Politbiroja in kmetijski minister Edward Ochab kakor tudi poljski veleposlanik v Jugoslaviji Henrik Grochulski.

V spremstvu delegacije so: generalni direktor v zunanjem ministrstvu Marija Wierna, sekretar komisije za mednarodna vprašanja v CK ZDPP Juzef Czesak, opolnomočeni minister in direktor protokola v zunanjem ministrstvu Edvard Bartol ter namestnik direktorja v zunanjem ministrstvu Kazimir Korolczik.

Delegacijo pričakujejo v Beogradu 10. septembra.

Dr. Jože Brilej pri Hammarskjöldu

New York, 6. sept. (Tanjug). Stalni jugoslovanski predstavnik v OZN dr. Jože Brilej je sinoči obiskal generalnega sekretarja OZN Daga Hammarskjölda. Govorila sta o splošnem mednarodnem položaju, o bližnjem zasedanju Generalne skupščine, na katerem bodo obravnavali poročilo petih o Madžarski, ter o vprašanjih, ki so na dnevnem redu letošnjega rednega zasedanja Generalne skupščine.

Uvalić pri Schärfu

Dunaj, 6. sept. (Tanjug). Predsednik republike Avstrije dr. Adolf Schärf je danes dopoldne sprejel jugoslovanskega veleposlanika dr. Radivoja Uvalića na poslovilni obisk in se z njim približno pol ure prisrčno razgovarjal. Veleposlanik Uvalić bo v kratkem odpotoval z Dunaja na novo dolžnost.

O volitvah v ljudske odbore

je razpravljal Glavni odbor SZDL Slovenije

Ljubljana, 6. septembra. — Danes dopoldne ob 10. uri se je v Klubu ljudskih poslancev LRS začela seja Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Vodil jo je predsednik tovariš Miha Marinko. Glavni odbor je razpravljal o volitvah v ljudske odbore. Temeljni referat je podal tovariš Miha Marinko, v razpravi pa so sodelovali tovariši dr. Jože Potrč, Vlado Majhen, Janez Vipotnik, Štefan Pavšič, Miloš Ledinek in Albert Jakopič. Glavni odbor je sprejel predlog sekretarja tovariša Staneta Kavčiča, naj bosta referat in razprava kot osnovno gradivo organizacijam Socialistične zveze v pripravah na volitve v občinske ljudske odbore. Referat in razpravo bomo objavili v jutrišnji številki »Ljudske pravice«.

Glavni odbor se je tudi strinjal, naj bi ustanovili Šolo za družbeno upravljanje.

TISKOVNA KONFERENCA O GRIPI

Virus je ugotovljen

vendar ni nikakršnega vzroka za preplah

Beograd, 6. sept. (Tanjug). — Pri nekaj bolnikih so v Beogradu in Sarajevu identificirali virus azijske gripe, ki je znan pod imenom »Singapur-A«. V laboratoriju virusološkega inštituta v Beogradu so ugotovili virus azijske gripe pri bolniku iz Makedonije, isti virus pa tudi pri sarajevskih bolnikih.

Tako so danes sporočili na tiskovni konferenci, ki sta jo priredila sekretar za narodno zdravje pri Zveznem izvršnem svetu dr. Herbert Kraus in direktor Zveznega zavoda za zdravje dr. Borislav Petrović.

Na konferenci so povedali, da so pri nas tudi že poprej laboratorijsko ugotavljali virus »A«, vendar to ne pomeni, da je sedanje primere gripe povzročil le ta virus. Gripa v Makedoniji in Bosni je lažjega značaja, spremlja jo temperatura, ki je znana tudi že od prejšnjih primerov gripe, hkrati pa delno zajema živčni sistem. Pri nas so bile že mnogo hujše epidemije gripe, tista pred dvema letoma na primer je bila znatno bolj nevarna, ker so se pojavili zaradi nje primeri pljučnice. Zdaj teh posledic ni, inkubacija pa traja 2 do 3 dni.

Zdravstveni delavci so poudarili, da ni nikakršnega vzroka za preplah zaradi te gripe. Pri nas pogosto označujejo sleherno bolezen dihalnih organov, n. pr. prehlad in nahod, za gripo, ki so ji zdaj dodali še prilastek »azijska«. Svetovali so, naj zdravstveni organi in oblasti uveljavljajo krajevne ukrepe tam, kjer se bo gripa pojavila, da bodo preprečili širjenje.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 7. septembra

Lepo, z delno oblačnostjo. Temperatura ponoči med 6 in 10, v Primorju 15, najvišja dnevna 22, v Primorju do 25 stopinj C. Zjutraj po kotlinah megla.

Stanje vremena

Področje visokega zračnega pritiska med zahodno in srednjo Evropo polagoma slabi. Hladen zrak, ki je zajel severno Anglijo, pa se pomika proti vzhodu.

POSPEŠITI POLITIČNE PRIPRAVE

Priprave za volitve v občinske in okrajne ljudske odbore so se že kar na široko razmahnile. Skoroda lahko rečemo, da je zanimanje zanje pri politično čutečih ljudeh precejšnje, da se iz dneva v dan veča in da bo torej predvolilna živahnost političnih organizacij zrasla visoko nad povprečni nivo dejavnosti, ki smo je vajeni pri teh organizacijah v zadnjem času. Vzroki za to so v pomembnosti volitev, ki so pred nami: novoizvoljenim občinskim ljudskim odborom se obetajo čedalje širše samoupravne pravice; razvoj samouprave in družbenega upravljanja vedno bolj priteguje državljana, uveljavlja njegova napredna stremljenja, njegov vpliv in sodelovanje pri urejanju državnih poslov; pri volitvah v občinske ljudske odbore bomo volili nove organe, zbore proizvajalcev; mandatna doba občinskih odbornikov je podaljšana na štiri leta; uvaja se delegatski sistem volitev v okrajne odbore.

KAKO IZBRATI KANDIDATE

Običajno nam gredo organizacijske priprave pri predvolilnem delu najbolj od rok. Čestokrat jim posvečamo tudi največ pozornosti in največ časa. To seveda močno znižuje možnosti temeljite politične akcije in jo potiska na stranski tir. Toda samo s političnim delom bomo ustvarili dobre temelje za napredno delovanje bodočega novoizvoljenega telesa.

Socialistična zveza bo s podrobno obdelavo dobrih in slabih strani dosedanjega razvoja svojega okoliša, z razgovori o bodočih nalogah, z realnimi ocenami možnosti gospodarske rasti občine, s tenkim posluhom za razvoj zadrug, obrti, trgovine, gostinstva, turizma, komunale, z nepristransko oceno stopnje socialističnih odnosov in demokracije v osnovni upravni enoti, pa tudi z obravnavo uspehov, težav in naporov pri graditvi socializma v vsej državi — pomagala vgraditi najtrdnejši oporni zid v bodočo zgradbo ljudskega odbora.

V delovno področje politične organizacije sodi tudi kadrovski program, to se pravi, kakšni ljudje naj bi bili v bodočih ljudskih odborih.

DVE SKRAJNOSTI

Pri tej akciji opažamo dve skrajnosti: politične organizacije se, ali do podrobnosti vtikajo in zapovedujejo, kdo naj bo v bodočem ljudskem odboru, ali pa v celoti prepuščajo zborom volivcev, da izvolijo za kandidata, kogar hočejo.

Niti ena niti druga skrajnost ne bi bila dobra.

Socialistična zveza je najbolj živo zainteresirana, da bo bodoči sestav občinskega ljudskega odbora takšen, da bo sposoben temeljito in napredno delovati na vseh področjih javnega življenja, ki jih občina povezuje, od gospodarstva in komunale, do urejanja zdravstvenih nalog, prosvete, šol, družine, delovnih odnosov, telesne vzgoje, stanovanjskih skupnosti in tako naprej. Toda s tem še delo ni končano. Volilni imeniki nam povedo, da je polovica volivcev žena, dosedanje izkušnje pa kažejo, da so bile v občinskih ljudskih odborih žene zelo redko odbornice.

V neki občini so prišli na Socialistično zvezo predstavniki upokojencev in povedali, da je 5 odstotkov volivcev upokojencev in da jim potemtakem gre temu primerno število odborniških mest v ljudskem odboru. Povprečni starostni sestav občinskih odbornikov je zelo visok. Mladih ljudi skoroda ni med odborniki, čeprav je med mladinci in mladinkami visok odstotek volivcev. Organi samouprave in družbenega upravljanja so v svojem razvoju izoblikovali celo vrsto novih, širši javnosti malo znanih ljudi, ki pa so svojo predanost socializmu dokazali s konkretnim delom in marsikdo med njimi je že dorasel nalogam ljudskega odbornika.

Lahko bi še naštevali vse tiste sestavine, ki jih je treba imeti živo pred očmi, ko izbiramo kandidate za bodoče ljudske odbore.

Vrnimo se zdaj k prej omenjenima skrajnostima akcijskega postopka politične organizacije. Po kateri poti bomo dosegli svoj namen?

Nekje je treba napraviti kadrovski program, to se pravi določiti, kakšni ljudje naj bi prišli v bodoče ljudske odbore. To lahko napravi samo občinski odbor Socialistične zveze. Kateri ljudje bodo odgovarjali kadrovskemu programu za vsako volilno enoto, o tem pa ni moč razpravljati brez sodelovanja čim širšega kroga ljudi, brez osnovnih organizacij Socialistične zveze, sindikalnih podružnic, mladinskih organizacij, organov samouprave in družbenega upravljanja in naposled brez zborov volivcev.

Tako pripravljena Socialistična zveza bo lahko na zborih volivcev predlagala svojega kandidata. Če bo le-ta dobro in skrbno izbran, če bo užival ugled kot dosledni borec za socialistične smotre, bo lahko izvoljen za kandidata, če ne, lahko zbor volivcev izvoli drugega.

NEPRAVILNA TEŽNJA

Postavlja se vprašanje, ali je pravilna težnja, da bi izbirali za kandidate v ljudske odbore same znane javne delavce z mnogimi funkcijami, češ da so samo ti lahko porok za dobro delo v bodočih občinskih odborih. Takšna težnja ne bi bila dobra. Znani javni delavci so preobloženi s funkcijami, šibijo se pod nalogami, ki so jim naložene, zato trpi njihovo delo včasih celo na kvaliteti. Zato je treba pritegniti k družbenemu delu, in torej tudi med odbornike, nove, mlade, sveže moči, ki so že doslej v drobnem, vsakodnevnem delu dokazale svojo privrženost k stvari socializma. In čimveč bo novih imen med izkušenimi, vpeljanimi starimi družbeno in politično razgledanimi odborniki v ljudskem odboru, tem širša bo osnova za reševanje kadrovskih problemov v občini, ki jih ne bo zmanjkalo.

Nekoliko drugače bi bilo treba obravnavati kandidaturo sekretarja občinskega komiteja. Cela vrsta naših občin sekretarja doslej ni kandidirala za občinskega odbornika. Takšno ravnanje je skoro nemogoče. Vsako zasedanje občinskega ljudskega odbora prinese s seboj mnogo takšnih političnih zanimivosti, ki jih sekretar mora upoštevati, če hoče politično dobro delati. S tem bi bila odstranjena tudi nevarnost, da bi bil politično najodgovornejši človek odtrgan od dela ljudskega odbora. Torej bi bilo prav, da sekretarji kandidirajo za odbornike. Če je njihovo delo dobro, si bodo nedvomno pridobili zaupanje zborov volivcev.

JANEZ VIPOTNIK

ZDAJ SKORAJ NI BLAGA KI GA NE BI MOGLI KUPITI

Tehtni razlogi Trgovinske zbornice Slovenije za nadaljnje zboljšanje načina uvoza blaga za široko potrošnjo

Če danes pregledamo, kaj nudi trgovina našemu potrošniku in ponudeno izbiro blaga primerjamo z izbiro pred dvema letoma, tedaj moramo odkrito priznati, da smo v tej razmeroma kratki dobi dosegli nemajhen napredek. Pojava uvoženega blaga za široko potrošnjo v naših trgovinah je močno spodbudila našo industrijo, da je dvignila kakovost svojih izdelkov, razširila asortiman in se lotila proizvodnje številnih novih izdelkov. Danes je trgovina bogato založena tudi z najrazličnejšimi artikli, ki jih doma ne izdelujemo in so bili še do nedavna nedostopni potrošnikom, saj vidimo v izložbah naših trgovin tudi že novosti, ki so šele pred nedavnim prišle na trg v inozemstvu.

Preskrba domačega trga z uvoženim blagom pa se bo še izboljšala, ko bodo odpravljene nekatere preostale slabosti sedanjega uvoznega režima. Precej teh slabosti, kakor administrativno dodeljevanje deviz za uvoz, podrobno določanje asortimanov uvoznega blaga, nerealno oblikovanje cen na avkcijskih mestih ali nezadostno povezovanje domače industrije pri planiranju uvoza, smo letos že odpravili.

Neposredni koristniki deviz za uvoz potrošnega blaga so zdaj veletrgovska podjetja, ki imajo v okviru namenskih deviznih kvot za posamezne skupine proizvodov vso samostojnost odločanja glede izbire blaga, ki ga uvažamo. Tako se le še redko dogaja, da določenega blaga uvažamo preveč, drugega pa premalo. Hkrati je z določitvijo uvoznih koeficientov dosežena večja stabilnost prodajnih cen in tudi delna zaščita industrije, za kar skrbi še posebna komisija pri Državnem sekretariatu za blagovni promet, ki pregleduje zaključke za uvoz blaga. Treba pa bo še nadalje izboljšati uvozni režim. O tem so pretekli torek razpravljali na seji upravnega odbora Trgovinske zbornice za Slovenijo.

Zdaj določa Državni sekretariat za blagovni promet v sodelovanju z Zvezo trgovinskih zbornic letne devizne kvote le za 19 skupin uvoznih artiklov, upoštevajoč osnovne potrebe notranjega trga. Te skupine so razdeljene po industrijski nomenklaturi, kar pa ne ustreza osnovni specializaciji veletrgovine in povzroča razne težave. Na prizadevanje Trgovinske zbornice je bila nedavna razdelitev deviz kot predujem za leto 1958 že bliža trgovinski nomenklaturi, predlog pa gre zdaj za tem, da se pri razdeljevanju deviznih kvot uporablja v celoti le trgovinska nomenklatura.

Slabosti so se pokazale tudi pri prodaji deviz za uvoz registriranim veletrgovskim podjetjem, se pravi tistim, ki izpolnjujejo predpisane pogoje. Te devize prodajajo na posebnih sestankih deviznih obračunskih mest, potem ko so se podjetja dogovorila o razdelilnem ključu. Praksa pa je pokazala, da prihaja pri tem do raznih nedoslednosti in administrativnega vmešavanja. Nekatera podjetja deviz niso izkoriščala in jih odstopala nadrobni trgovini in podobno. Zato naj bi v bodoče devize za široko potrošnjo prodajali na posebnem stalnem krogu, ki naj bi zajel vse potrebe ne glede na to, ali je blago namenjeno za potrebe vasi ali za tehnično trgovino, za obrt, gostinstvo itd. Zainteresirana podjetja pa naj bi te devize dejansko licitirala brez kakršnegakoli distribucijskega ključa.

Slabost sedanjega režima je še ta, da se nekatera podjetja ukvarjajo z vsakršnim uvozom. Pravico kupovati devize za uvoz blaga široke potrošnje naj bi imela le veletrgovska podjetja, specializirana za določeno stroko ali za sorodne stroke, ki lahko pravilno ocenijo potrebe trga in imajo strokovno komercialno organizacijo za pravilno in redno uvozno poslovanje ter zagotove servisno službo za potrebna popravila uvoženega blaga. Za registracijo takega podjetja pa naj bi bili merodajni le objektivni pogoji, predvsem ekonomska moč podjetja (minimalni letni promet v določeni skupini proizvodov), ki daje jamstvo za solidnost poslovanja. Tudi ni razloga, da bi za uvoz živil veljal drug režim, razen morda začasno še za pšenico.

Ker se dogaja, da se nekatera podjetja spuščajo v prevelike posle, ki presegajo normalni promet, to pa zato, ker zdaj dobe na temelju dodelitve deviz avtomatično potreben dinarski kredit, naj bi v bodoče kupovala podjetja devize v okviru svojih obratnih sredstev, s katermi normalno poslujejo, ali pa poiščejo redno pot za povečanje teh sredstev. S tem bi se bistveno zmanjšal pritisk podjetij za nakup deviz za uvoz in preprečilo nesolidno licitiranje deviz. Potrebno zaščito domače industrije pa naj zagotovi predvsem pravilna postavitev uvoznih koeficientov, ki naj hkrati zaščitijo tudi potrošnika, kadar gre za monopolni položaj domače industrije, na katero lahko z ustreznimi koeficienti izvajamo pritisk, da zniža pretirano visoke cene.

S.

SESTANEK ZA BIOLOŠKO STANDARDIZACIJO ZAKLJUČEN

Novo mednarodno združenje

za imuno-mikrobiologijo so ustanovili

Opatija, 6. sept. — Po petdnevnem zasedanju se je danes v Opatiji končal mednarodni sestanek za biološko standardizacijo, ki se ga je udeležilo 150 strokovnjakov iz 29 dežel.

Pred zaključkom sestanka so delegatom, ki so že poprej poslušali 50 referatov, razdelili poročilo, ki sta ga o letošnji epidemiji azijske gripe na Kitajskem napisala Tang in Liang. Delegati so z zanimanjem sprejeli ta referat, v katerem pravita kitajska strokovnjaka, da se je azijska gripa pojavila v začetku letošnjega leta na severnem Kitajskem ,nato pa je kot epidemija zajela skoraj vso deželo. Po njunih ugotovitvah virus te gripe pogosto spremlja lastnosti, in sicer skoraj vsako leto.

Na današnjem sestanku so delegati izrazili željo, naj bi priredili podobna zborovanja vsako leto potem pa so ustanovili mednarodno združenje za imuno-mikrobiologijo, ki bo delovalo kot odsek Mednarodnega združenja mikrobioloških ustanov. Novo združenje naj bi pospeševalo izmenjavo izkušenj v pridobivanju imunizacijskih sredstev.

S TISKOVNE KONFERENCE V CHZ

Cepljenje proti otroški paralizi

se bo začelo v prvi polovici oktobra

Ljubljana, 6. septembra. — Danes je bila v Centralnem higienskem zavodu tiskovna konferenca, na kateri sta dr. Janez Kmet, načelnik epidemiološkega oddelka, in dr. Reja, načelnik oddelka za zdravstveno prosveto, pojasnila dosedanji potek priprav na jesensko cepljenje proti otroški paralizi.

Priprave so po vseh okrajih v Sloveniji v polnem teku. Po občinah sestavljajo spiske otrok, rojenih v letih od 1951 do 1956 in v prvih treh mesecih letošnjega leta, ki bodo predvsem zajeti v letošnji načrt cepljenja. Cepivo je že naročeno v Ameriki in ga bodo proti koncu tega meseca z letalom prepeljali v Slovenijo, tako da bo moč zajeti s cepljenjem prve injekcije v prvi polovici oktobra, nato drugič v začetku novembra, tretjo injekcijo pa bodo dobili otroci junija prihodnjega leta. Samo tako trikratno cepljenje namreč najbolj učinkovito očuva otroke pred obolenjem.

Centralni higienski zavod bo v kratkem dal okrajnim komisijam še podrobna navodila o tehnični izvedbi cepljenja in o plačilu za cepivo, pisma, v katerih je pojasnjen namen cepljenja, pa bodo prejeli po organizacijah RK, da jih bodo aktivisti Rdečega križa nato razdelili staršem.

VOLIVCI, PREPRIČAJTE SE, ALI STE VPISANI V VOLILNI IMENIK

Volivci ljubljanskih občin Ljubljana-Bežigrad, Center, Moste, Rudnik, Šiška in Vič kličite telefonsko številko 31-020 in se prepričajte, ali ste vpisani v volilni imenik!

DNEVNIK

Predsednik Tito je prevzel pokroviteljstvo nad II. kongresom geologov Jugoslavije, in sicer na prošnjo Zveze geologov Jugoslavije. Kongres bo od 8. do 14. septembra v Sarajevu.

Za II. jugoslovansko razstavo tobaka, ki bo od 8. do 25. oktobra v Skoplju, se je prijavilo k sodelovanju nad 40 podjetij za predelavo tobaka iz vse države. Razen teh podjetij bodo razstavljala svoje izdelke skoro vsa podjetja tobačne industrije, kakor tudi tovarne, ki priskrbujejo tobačni industriji embalažo. Na razstavi bo sodelovalo tudi več tujih podjetij, ki dobavljajo stroje naši tobačni industriji. Pričakujejo obisk številnih predstavnikov iz tujih dežel, ki se zanimajo za nakup našega tobaka.

Delegacija britanskega mesta Coventryja, ki jo je povabil na obisk v Jugoslavijo Ljudski odbor mesta Sarajeva, bo prispela k nam 11. septembra. Dva dni bo tudi gost Ljudskega odbora Beograda. Med drugim bo delegacija obiskala tudi Zenico, Vareš in Dubrovnik. Te dni pa se mudi v Zagrebu tudi delegacija Birminghama. Zagreb in Birmingham navezujeta že nekaj let medsebojne stike ter izmenjavata obiske in izkušnje s številnih področij komunalnega življenja.

V BiH dela zdaj 3500 mladih zadružnikov v 125 sekcijah, v 62 šolskih sekcijah pa skoraj 7000 članov — so ugotovili na zadnjem posvetovanju s predsedniki okrajnih odborov mladih zadružnikov, ki je bilo v Sarajevu. Število članov mladih zadružnikov pa še nadalje narašča. Mladi zadružniki so zelo aktivni in so mnogo pomagali tudi pri pospeševanju sadjarstva in živinoreje.

Skupina slušateljev britanske imperialne šole je včeraj prispela na obisk v Beograd. Pri nas bo ostala nekaj dni kot gost JLA.

Člani ameriške trgovinske delegacije pod vodstvom namestnika direktorja mednarodnega oddelka v Uradu za zunanjo trgovino Walterja Clydea so včeraj prispeli v Zagreb, kjer bodo 7. t. m. prisostvovali otvoritvi mednarodnega zagrebškega velesejma. S predstavniki republiške trgovinske zbornice so izmenjali misli o razširitvi blagovne menjave med obema deželama, na tiskovni konferenci pa so poudarili, da so na ameriškem trgu velike možnosti za prodajo številnih izdelkov jugoslovanske industrije.

O pripravah na volitve občinskih zborov proizvajalcev na Hrvatskem so razpravljali včeraj v Zagrebu predsedniki okrajnih in občinskih sindikalnih svetov. Predsednik Republiškega sveta sindikatov Josip Cazi je poudaril, da je treba v nove odbore voliti delavce in uslužbence, ki so se zlasti izkazali pri delu v delavskih svetih in drugih organih delavskega in družbenega samoupravljanja.

NOV PROIZVOD IZ TOVARNE »TOMOS«

Motorni tricikel »Herkul«

Začela se je montažna proizvodnja nenavadno praktičnih lažjih tovornih vozil — Z njimi bo moč v lažjem tovornem prometu precej prihraniti

Koper, 6. septembra. — V tovarni motorjev »Tomos« je začela teči na licenco Moto Guzzi montažna proizvodnja motornih triciklov z nosilnostjo 350 in 500 kg. Gre za čisto nov tip transportnega motornega vozila, ki ga še ni pri nas na trgu in ga bo tovarna »Tomos« prvič razstavila in pokazala na sedanjem Zagrebškem velesejmu, ki ga bodo jutri odprli.

V »Tomosu« so že prejeli sestavne dele za prvo serijo motornih triciklov. Odločitev oziroma izbira tipa je bila zelo težka, ker je teh vozih zelo dosti na tržišču, in sicer v najrazličnejših izvedbah. Za Moto Guzzi so se naposled odločili ne le zategadelj, ker je to najstarejša in renomirana motorna proizvodnja v Italiji, ampak predvsem zaradi tega, ker so motorna vozila grajena izredno trdno in masivno, grajena tako rekoč za težke terenske razmere in naposled tudi tako dimenzionirana, da morejo sprejeti vozila brez škode večji tovor, kot znaša njihova nosilnost.

Prva serija teh motornih vozil ki so jim v »Tomosu« dali ime »Herkul«, je zdaj v proizvodnji in bodo prva vozila v nekaj dneh že na trgu. Po barvi so rdeči, rumeni in sivi. Tovarna »Tomos« jih izdeluje v več variantah, tako da bodo imeli kupci prav široko izbiro pri nakupu. Lahko se bodo odločili za tovorni tricikel brez kesona ali s kesonom, razen tega bodo mogli dobiti tudi vozilo s kesonom in premično platneno streho.

Za prevoze blaga, ki mora biti skrbneje zavarovano, pa bodo zelo primerni motorni tricikli s furgonom. S posebnimi zaščitnimi kabinicami pa bo moč tudi zavarovati vozača. Skratka nov proizvod, s katerim prihaja zdaj tovarna »Tomos« na trg, je v svoji izdelavi in praktičnosti tako prikupen, da bodo v tovarni prav gotovo preobloženi z naročili.

Cena za vozila se po raznih izvedbah in po nosilnosti giblje od 535.000 do 735.000 din. Potrošnja goriva znaša 4 l na 100 km, maksimalna brzina pa je določena na 60 km na uro. V lažjem tovornem prometu bo moč s temi vozili precej prihraniti, saj sedaj uporabljamo kamione tudi za lažje tovorni promet, kar je presenetljivo drago.

(ž).

IZ OSNUTKOV NOVIH PREDPISOV

DECENTRALIZACIJA SREDSTEV

ki jih industrijska podjetja plačujejo v sklad za napredek industrijske proizvodnje

Beograd, 5. sept. (Tanjug). Po večmesečnih razpravah v industrijskih gospodarskih organizacijah so pripravili osnutke novih predpisov o uporabi sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje. Osnovna značilnost predloženih predpisov je decentralizacija sredstev, ki jih industrijska podjetja plačujejo v sklad za napredek industrijske proizvodnje.

Po novih predpisih naj bi ostalo štiri petine teh sredstev v tovarnah, petino pa bi jih plačevali v sklad pri Zvezni industrijski zbornici. Dosedanjih skladov pri združenjih poslej ne bi bilo več. V Zvezni industrijski zbornici menijo, da bodo poslej ta sredstva bolje izkoriščena, kar je še posebnega pomena glede na to, ker se bodo sredstva v ta namen kmalu trikratno povečala.

V novih predpisih je predvidena možnost za prostovoljno združevanje sredstev v okviru že obstoječih proizvodnih skupnosti določene panoge ali pa združevanje dveh ali več tovarn pri reševanju raziskovalnih ali proizvodnih problemov.

Sredstva sklada pri Zvezni industrijski zbornici bi uporabljali za reševanje problemov splošnega industrijskega pomena, pa tudi za razširitev surovinske osnove, za uporabo radioaktivnih izotopov, za nadzorstvo nad proizvodnim procesom i. pod.

Sklade industrijskih gospodarskih organizacij bi uporabljali za razširitev proizvodnje z uvedbo novih tehnoloških procesov, za organizacijo dela v tovarnah, za povečanje storilnosti, za znižanje lastne cene in za izboljšanje kakovosti.

Dosedanje izkušnje kažejo, da sredstva, ki so se zbirala v skladu za pospeševanje industrijske proizvodnje, v minulih dveh letih niso bila najbolje izkoriščena, in sicer delno iz objektivnih razlogov (stari stroji, pomanjkanje znanstveno-raziskovalnih inštitutov itd.), vendar pa smo z doseženimi uspehi lahko v glavnem kar zadovoljni.

Z decentralizacijo sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje naj bi se okrepilo nadzorstvo nad namenskim izkoriščanjem sredstev, novi predpisi pa naj bi pospešili reševanje raznih vprašanj v zvezi z industrijsko proizvodnjo.

VUKMANOVIČEVI RAZGOVORI V TOKIU

Objektivne možnosti

za sodelovanje med našo državo in Japonsko

Tokio, 6. sept. (Tanjug) Člani jugoslovanske gospodarske delegacije pod vodstvom podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića, ki se mudé na obisku na Japonskem, so danes dopoldne obiskali predsednika japonske vlade Nobusuka Kišija. V razgovoru, ki je trajal eno uro, so obravnavali najvažnejša mednarodna vprašanja ter osnovna načela sodelovanja med Jugoslavijo in Japonsko.

Popoldne so v razgovorih z ministroma za finance in zunanjo trgovino proučili podrobnosti sodelovanja med obema deželama. Govorili so o možnosti medsebojnega gospodarskega sodelovanja ter posebej o vprašanju blagovne menjave v neposrednih odnosih kakor tudi ob sodelovanju drugih dežel. Ugotovili so, da so objektivne možnosti za sodelovanje ter da jih je potrebno podrobneje proučiti.

Današnji japonski časniki objavljajo obširna poročila o prihodu jugoslovanske delegacije v Tokio ter izjavo podpredsednika Vukmanovića, v kateri je izrazil željo po zboljšanju japonsko-jugoslovanskih odnosov in miru na svetu.

Časnika »Asahi Šimbun«, ki izhaja v nakladi 6 milijonov izvodov, in »Mainači Šimbun« z naklado 4,5 milijona izvodov sta že včeraj objavila življenjepis podpredsednika Vukmanovića ter njegovo fotografijo kakor tudi članke, ki pozdravljajo prihod jugoslovanske delegacije in izražajo prepričanje, da bo prišlo do zboljšanja gospodarskega sodelovanja med obema deželama.

»KMEČKI UPOR« V FRANCIJI

Bourges-Maunoury popušča, medtem ko Gaillard vztraja pri svojem stališču

Pariz, 6. sept. — Pred neposredno nevarnostjo »kmečkega upora« je Bourges-Maunoury izpustil paro iz prevroče lokomotive in na odprti progi ustavil vlak vladnih gospodarskih ukrepov. Zdaj je na kocki celotni načrt Gaillardovih reform za upostavitev gospodarskega ravnotežja. Zastopniki veleposestnikov so v parlamentu zbrali že 265 podpisov za izredno zasedanje skupščine, kaže pa, da jih bodo dobili še nadaljnjih 33.

SPOR BOURGES-MAUNOURY-GAILLARD

Bourges-Maunoury, ki je pred časom hladno zavrnil proteste proizvajalcev proti znižanju subvencije za pšenico in sladkorno peso ter proti omejevanju cen mleka in zelenjave, je predsinočnjim le pazljivo poslušal prizadete. Včeraj je bil zastopnik proizvajalcev mleka pri njem na prijateljskem kosilu v hotelu »Matignon« in se je odpeljal domov s predsednikovim osebnim letalom. Joseph Laniel, ki se je leta 1953 kot predsednik vlade sam boril proti stavki kmetov in je nagnal orožnike na vinogradniške barikade, je zdaj nastopil kot njihov zastopnik pri Bourges-Maunouryju in je dobil po triurnem razgovoru obljubo, da bodo revidirali cene pšenice in pese.

Položaj se je nekoliko umiril, nevarnost »kmečke stavke« je za trenutek popustila. »Parliški kmetje« pa niso zadovoljni z lepimi besedami. Zbrali so 265 podpisov za izredno zasedanje skupščine, zdaj pa se trudijo, da bi dobili še 33 podpisov socialnih republikancev, ki so jim sporočili, naj v interesu francoskega kmetijstva — točneje: veleposestnikov — prekinejo letne počitnice.

Predsednik vlade se je ustrašil silovite ofenzive, zato je sklenil popustiti, njegov finančni minister Gaillard pa vztraja pri prejšnjem stališču. S tem se je začela »majhna vladna kriza«.

S PRSTOM V OSIR

Za kaj pravzaprav gre pri tem sporu med vlado in »kmeti« ter med predsednikom vlade in njegovim finančnim ministrom? Vlada je skušala zaustaviti podražitve, katerih posledica so zahteve po višjih plačah, s tem pa nastajajo osnove za inflacijo, zato je delno ukinila podporo pridelovalcem pšenice in sladkorne pese. S proračunskimi prihranki je hotel Gaillard pospešiti razvoj živinoreje in proizvodnjo živinske krme, hkrati bi zmanjšali devizna sredstva, ki jih morajo dajati za uvoz mesa. S tem je finančni minister dregnil v osir.

Predsednik vlade je skušal ustaviti »kmečki upor« s tem, da je na prvem mestu omenjal alžirsko vprašanje kot »primarni nacionalni problem«. »Najprej razpravljajmo o subvencijah, šele potem pride na vrsto alžirsko vprašanje,« so mu odgovorili »kmetje«. Potem se je predsednik odločil, da Gaillard ne sme več vztrajati pri svojem, in sicer zato ne, ker njegova vlada ne bo vzdržala v neenakem boju s kmeti, pa tudi zaradi prepričanja, da tega ne bo vzdržal francoski frank.

»OSAMLJENI VITEZ«

Guverner francoske narodne banke Baumgartner svetuje takole: »Frank je na trhlih nogah, Francija pa se dobro drži. Zaustaviti je treba krvavitev in odstraniti motnje v krvnem obtoku, pa se bo položaj boljšal iz dneva v dan. Ni osnove za zaskrbljenost in za prenagljene ukrepe. Kdor hoče napasti, mora biti močan. Vlada pa ni tako močna, da bi lahko napravila razpoko v trdni steni. Potrebna je taktika. Le bik lahko vleče in napravi globoko brazdo.«

Takšen je nasvet človeka, ki ostaja na svojem položaju, medtem ko se vlade menjujejo.

B. Pešić

Naše čestitke Braziliji in Malaji

Beograd, 6. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal ob brazilskem narodnem prazniku predsedniku republike Brazilije dr. Juselinu Kubičku brzojavko, v kateri mu čestita ob obletnici brazilske neodvisnosti.

Predsednik republike je poslal brzojavko tudi kralju Abdulu Rahmanu, v kateri mu čestita ob proglasitvi neodvisnosti malajske federacije.

Malajski kralj in kraljica na prestolu v palači v Kuala Lumpurju. Veliki komornik Tuan Haji Mustafa Albakri izroča kralju kraljevsko žezlo iz slonovine in zlata

Selwyn Lloyd med novinarji

(Nadaljevanje s 1. strani)

nost svobodnih, enakih in samostojnih partnerjev,« je zaključil minister Lloyd svojo izjavo, nato pa je odgovarjal na vprašanja domačih in tujih novinarjev.

Ko so ga vprašali, kako je zadovoljen z jugoslovansko-britanskimi razgovori, je ponovno poudaril, da prihaja kdaj pa kdaj do različnih stališč, vendar tega ni čutiti v medsebojnih odnosih. Eden izmed tujih novinarjev ga je vprašal, ali je v razgovorih z jugoslovanskimi državniki opazil razliko v stališčih jugoslovanske in sovjetske vlade do poglavitnih mednarodnih vprašanj. Na to vprašanje Lloyd ni odgovoril. Novinarja je napotil na jugoslovanske vire, v tej zvezi pa je dodal: »Med razgovori sem se utrdil v prepričanju, da se jugoslovanska zunanja politika ni spremenila in da jugoslovanska vlada samostojno odloča o svojih lastnih zadevi. Jugoslavija je vodila v preteklosti neodvisno politiko, to vodi zdaj in jo bo, upam, tudi v prihodnje. Po mojem mnenju ni jugoslovanska politika identična s politiko nobene druge vlade.«

V nadaljnjem razgovoru so ga novinarji vprašali, kaj misli o aktivni koeksistenci med deželami z različnimi sistemi in o pogojih za uresničenje takšne koeksistence. Odnose med Jugoslavijo in Veliko Britanijo je omenil kot zgled, kakšna naj bo aktivna koeksistenca. »Naši pogledi na notranjepolitične sisteme in na metode za rešitev nekaterih mednarodnih problemov so različni, bistveno pa je, da se ne vmešavamo v notranje zadeve, kar omogoča odkrit razgovor o mednarodnih vprašanjih. To so pogoji za mirno koeksistenco. Mislim, da velja za vse vlade pravilo, naj se ne vmešavajo v notranje zadeve drugih dežel.«

Na vprašanje o nedavnih jugoslovansko-sovjetskih razgovorih v Romuniji je dejal minister Lloyd, da mu je znano, da so se jugoslovanski in sovjetski državniki skladali v mnenju, da je treba reševati osnovne mednarodne probleme. »Tudi mi se strinjamo z jugoslovansko vlado glede tega, kateri so zdaj poglavitni mednarodni problemi, ki jih je treba urediti. Za to pa je potrebno večje zaupanje med Vzhodom in Zahodom. Najboljši način je boljše vzdušje v odnosih med deželami.«

Med razgovorom o položaju na Srednjem vzhodu minister Lloyd ni odgovoril na vprašanje nekega dopisnika, ali imata jugoslovanska in sovjetska vlada različna stališča do tega problema. »Prav kot jugoslovanska vlada, smo tudi mi zaskrbljeni zaradi položaja na Bližnjem vzhodu,« rekel minister Lloyd in dodal, da je treba iskati rešitve tega vprašanja prvenstveno v odnosih med arabskimi deželami in Izraelom in da so problemi nastali tudi zaradi naglega razvoja arabskega nacionalizma. Po Lloydovem mnenju sedanja dejavnost Sovjetske zveze ne zmanjšuje napetosti na Srednjem vzhodu.

Britanski zunanji minister je dejal, da bo v Veliki Britaniji dobrodošel sleherni jugoslovanski državnik in politik in da tudi v prihodnje niso izključeni medsebojni obiski jugoslovanskih in britanskih osebnosti.

Ministra Lloyda, ki je kot britanski državnik tesno sodeloval z državniki drugih dežel v ožjem odboru razorožitvene komisije OZN in se aktivno ukvarja s tem problemom, so vprašali, kako kaže glede sporazuma o razorožitvi. Odgovoril je, da so dosegli letošnje poletje določen napredek in da sta se obe strani načelno sporazumeli o nekaterih vprašanjih, kakršna so n. pr. omejitev atomskih poskusov, sistem nadzorstva, število vojaških enot štirih velesil, zračno nadzorstvo in kontrolne točke na zemlji, ter omejitev konvencionalne oborožitve, žal pa še niso dosegli podrobnejšega sporazuma o nobenem izmed teh vprašanj. Izrazil je upanje, da bo Sovjetska zveza sprejela predlog Velike Britanije za sestavo skupine strokovnjakov petih velesil, ki bi podrobno izdelali in uresničili načelne sporazume.

Na tiskovni konferenci, ki se je je udeležilo veliko število domačih in tujih novinarjev, je bil tudi britanski veleposlanik v Beogradu John Nicholls.

PRED OTVORITVIJO DUNAJSKEGA VELESEJMA

Najnovejše dosežke

naše industrije in drugih gospodarskih panog bo prikazalo 50 tovarn in zunanjetrgovinskih podjetij

Dunaj, 6. sept. (Tanjug) — Na tradicionalnem jesenskem dunajskem velesejmu, ki ga bodo odprli 8. septembra, bo nad 4100 podjetij iz 19 dežel razstavljalo proizvode težke in lahke industrije ter drugih gospodarskih panog. Razen Avstrije kot najštevilnejše razstavljavke sodeluje na sejmu nad 1470 podjetij in tovarn iz Zahodne in Vzhodne Nemčije, Sovjetske zveze, ZDA, Velike Britanije, Jugoslavije, Poljske in drugih dežel.

Na tej veliki mednarodni gospodarski prireditvi bo Jugoslavija pokazala najnovejše dosežke svoje industrije in drugih gospodarskih panog. Nad 50 naših večjih tovarn in zunanjetrgovinskih podjetij bo razstavljalo v skupni »Dvorani narodov« proizvode črne in barvane metalurgije ter strojne in kemične industrije, dalje usnjeno in leseno galanterijo, ribje konserve, meso, sadje in zelenjavo ter vino in druga živila.

V jugoslovanskem delu velikega paviljona bodo posebej ponazorili zmogljivost naših jadranskih pristanišč, ki zagotavljajo ugoden tranzit blaga iz Avstrije in iz drugih srednjeevropskih dežel. Z dobro opremljenimi prospekti in s posebnimi razlagami bodo popularizirali naša letovišča na Jadranu in v notranjosti, kjer so zelo ugodni pogoji za bivanje tujih turistov.

Razen na dunajskem bodo jugoslovanska podjetja razstavljala svoje proizvode tudi na mednarodnih velesejmih v Innsbrucku in Grazu, ki ju bodo odprli v drugi polovici septembra.

Pravice črncev

Ob začetku vsakega šolskega leta v ZDA pride na dnevni red vprašanje pravic črncev oziroma dostop črnskih otrok v šole, ki jih obiskujejo beli otroci. V rasnem razlikovanju prednjači Jug. Guverner južne države Arkansas je okrog gimnazije v Little Rocku razpostavil policijski kordon, da bi preprečil črnskim otrokom vstop. Predsednik Eisenhower je posegel vmes in zapretil, da bo z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago, dosegel spoštovanje ameriške ustave.

Nedavno je ameriški Kongres sprejel zakon o državljanskih pravicah. Številni senatorji so ta zakon napadali, prek njega pa tudi predsednika Eisenhowerja. Eden izmed njih je na primer izjavil: »Rad bi videl, da bi predsednik prebil ves čas na igriščih za golf in da bi pozabil na pravice črncev.«

Svojevrsten rekord je primer senatorja iz Južne Karoline Tarmonde, ki je govoril nepretrgoma 24 ur in 18 minut, da bi preprečil izglasovanje zakona. Ta vztrajni senator je na ta način potolkel rekord, ki ga je dosegel še leta 1953 senator Morse.

V TOKIU ŽIVI OSEM IN POL MILIJONA LJUDI

Tokio, 6. sept. (AFP) Po zadnjem popisu iz avgusta je zdaj v Tokiu 8.518.622 prebivalcev. Tokio je najbolj naseljeno mesto na svetu. Leta 1945 je imelo 3,380.000 prebivalcev.

Boj SZ in ZDA za vpliv na Bližnjem vzhodu

London, 6. sept. — Davišnji »Times« piše v komentarju o poslednjih sovjetskih notah zahodnim državam, da se napetost na Bližnjem vzhodu zaostruje in postaja še večja. Časnik sodi, da je takšen položaj nastal zato, ker ZDA in SZ zaostrujeta svoj boj za vpliv na nevtralne dežele na tem območju. Ton in vsebina zadnjih sovjetskih not sta negativna, polna kritik in sovražna. V nobeni fazi pogajanj, piše časnik, Sovjetska zveza ni predlagala metod, po katerih bi lahko uredili arabsko-izraelski spor, ki je glavni vzrok napetosti. Na koncu vprašuje »Times«, ali naj bi se vloga Velike Britanije v tem kosanju velikih omejila zgolj na popolnoma negativno stališče ali naj bi podpirala ameriško politiko, ki po mnenju mnogih Angležev ni v skladu z britanskimi koristmi ter jim lahko celo škoduje.

Vojaška pomoč ZDA deželam Bližnjega vzhoda

Washington, 6. sept. (AFP). — Na današnji tiskovni konferenci v ameriškem zunanjem ministrstvu je bilo sporočeno, da bodo ZDA na zahtevo več zainteresiranih dežel pospešile izpolnjevanje programa svoje vojaške pomoči nekaterim deželam Bližnjega vzhoda, med njimi tudi Jordaniji. Predstavnik ministrstva je dejal, da so sklep o tem sprejeli pred nekaj dnevi, ni pa hotel povedati podrobnosti o orožju, ki so ga ZDA dobavile Bližnjemu vzhodu.

ZAHTEVA BRITANSKIH SINDIKATOV

Opustitev poskusov

prva stopnja za prepoved atomskega orožja

Blackpool, 6. sept. (Reuter). Na letni konferenci britanskih sindikatov so danes soglasno sprejeli resolucijo, ki zahteva takojšnjo opustitev atomskih poskusov in proizvodnje atomskega in hidrogenskega orožja.

Predstavniki nad 8,3 milijona britanskih delavcev poudarjajo v resoluciji, da so nadaljnji poskusi in proizvodnja čedalje bolj tvegani ter nevarni za mir. Resolucija naroča Izvršnemu svetu tradeunionov, naj zahteva od britanske vlade, da sproži pobudo za takojšnjo in brezpogojno opustitev poskusov kot prvo stopnjo v sporazumu z zainteresiranimi državami o dokončni prepovedi atomskega orožja.

Resolucija predlaga, naj bi tudi mednarodna konferenca svobodnih sindikatov začela podobno akcijo preko vseh članic federacije.

Izvršni svet naj bi nadalje zahteval od vlade, naj bi se zavzela za to, da bi prek OZN začeli takoj proučevati naraščajočo nevarnost za zdravje človeštva, ki nastaja spričo uporabljanja atomske energije v vojne, industrijske ali druge namene, ter naj bi objavila rezultate teh proučevanj.

Kongres britanskih tradeunionov je včeraj z veliko večino sprejel resolucijo, ki kritizira vladno ekonomsko politiko ter odklanja sleherno blokiranje mezd v kakršnikoli obliki. Kongres se je tudi soglasno izrekel za 40-urni delovni teden za finančne delavce. »Delovnik v nobenem primeru ne bi smel biti daljši od osem ur,« je rečeno v sklepu kongresa.

Kongres tradeunionov se je na svojem letnem zasedanju, ki je bilo danes končano, izrekel tudi za priključitev Velike Britanije k zahodnoevropski svobodni trgovinski coni.

Trgovinski minister ZDA pride v Zagreb

New York, 6. sept. (AFP). — Ameriški minister za trgovino Sinclair Weeks je sinoči odpotoval v Evropo, kjer se bo mudil tri tedne ter bo v tem času obiskal velike mednarodne sejme v Zagrebu, na Dunaju in v Stockholmu. V Zagrebu se bo mudil od 13. do 15. septembra. Pred odhodom je izjavil, da upa, da bo obiskal Zahodno Nemčijo in se sestal z ministrom za gospodarstvo Erchardom.

FRANCOSKO-MAROŠKI ODNOSI

Prekinjena pogajanja

Francozi terjajo poroštva za nedotakljivost njihovega premoženja v Maroku

Pariz, 6. sept. (Tanjug). Francosko-maroška pogajanja o bodočnosti francoskih družb in posesti v Maroku so bila nenadoma prekinjena. Pariški politični krogi pravijo v svojih prvih komentarjih, da se je s tem začelo novo obdobje ostre napetosti v odnosih med Francijo in njenim bivšim afriškim protektoratom, ter opozarjajo na huda trenja med obema deželama, zaradi katerih je maroška vlada sinoči nujno odpoklicala svojo delegacijo iz Pariza.

Pogajanja o francoskem premoženju v Maroku so se bila začela v Rabatu že pred več meseci in so jih zadnjikrat nadaljevali 22. avgusta v Parizu. Kakor poročajo, so francoski predstavniki na poslednjih sestankih delegacij zahtevali »popolna poroštva za nedotakljivost« francoskega premoženja v kmetijstvu, industriji in trgovini Maroka, katerega vrednost cenijo tu na več kot 800 milijard francoskih frankov. Francoska vlada je postavila sklenitev sporazuma o teh poroštvih kot pogoj za finančno pomoč Maroka v znesku 20 milijard frankov.

Tako francoski kot tudi maroški časniki posvečajo danes veliko pozornost prekinitvi pogajanj. Desničarski pariški »Aurore« v svojem uvodniku obsoja Bourges-Maunouryjevo vlado zaradi njene »politike velikodušnosti« do Maroka in odreka vladi v Rabatu pravico, odločati »o premoženju, ki so ga v Maroku ustvarili Francozi«. Maroški časniki pa ostro kritizirajo »prizadevanje Pariza, da za vsako ceno obdrži svoje kolonialistične pozicije v gospodarstvu neodvisne maroške države«. Časnik vladne stranke Istiklal »Aš Soab« je zahteval, naj »razdelijo kmetijska posestva tistim, ki jim v resnici pripadajo«. Francoski kolonisti imajo namreč v svojih rokah milijon hektarov zemlje v Maroku — polovico skupne obdelovalne površine v tej severnoafriški deželi. Na podeželju, poudarjajo časniki, ki izhajajo v Rabatu, pa je brez števila ljudi brez zemlje ter samo delno zaposlenih kmetijskih delavcev.

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA

BEVAN NA POLJSKEM IN V SZ

London, 6. sept. (Reuter) Laburistični voditelj Aneurin Bevan je odpotoval v Varšavo. Na Poljskem se bo mudil štiri dni, nato pa bo prešel oddih na Krimu. Ob odhodu je izrazil upanje, da se bo v Sovjetski zvezi sestal z visokimi sovjetskimi voditelji in se z njimi razgovarjal o mednarodnem položaju, možnostih za mir ter o nemškem ter bližnjevzhodnih vprašanjih.

AVSTRIJA

EKSPLOZIJA

Dunaj, 6. sept. (Reuter) V tovarni streliva v Hinterbergu, 30 km južno od Dunaja, je nastala sinoči močna eksplozija, pri kateri so bili ubiti trije ljudje, trije pa hudo ranjeni. Kaže, da je eksplozijo povzročil cigaretni ogorek.

GRČIJA

HUD VIHAR

Solun, 6. sept. (Reuter) Nad severnimi področji Grčije je včeraj popoldne divjal vihar, v katerem je našlo smrt 20 ljudi. Vihar je porušil veliko poslopij in mostov. Cestni promet je prekinjen.

TURČIJA

»KUTUZOV« V BOSPORU

Carigrad, 6. sept. (Reuter) Sovjetska 10.000-tonska križarka »Mihail Kutuzov« je sinoči zaplula skozi Bospor v Črno morje. Spremljata jo dva ruška. Križarka je bila na potovanju po Sredozemskem morju.

ZDA

POSEBNA MISIJA ZA JEMEN IN SUDAN

Washington, 6. sept. (AFP). Uradni krogi poročajo, da je v Jemen prispela misija uprave za mednarodno sodelovanje, ki bo potem odpotovala v Kartum. V upravi niso hoteli naravnost povedati, ali bodo ZDA tem deželam zares gospodarsko pomagale. Na drugi strani pa v Washingtonu zanikajo govorice, da nameravajo ZDA pomagati muskatskemu sultanu.

NOV POSKUS V NEVADI

Nevada, 6. sept. (AFP) Danes so na poskusnem atomskem področju v Nevadi sprožili novo atomsko eksplozijo v seriji ameriških poletnih atomskih poskusov. To je doslej najmanjša eksplozija, jakosti 20.000 ton trinitrotoluola.

KUBA

ZATRT UPOR

Havana, 5. sept. (AP). Tu so danes objavili, da se je vladnim četam po enodnevnih bojih posrečilo zatreti upor, ki je včeraj izbruhnil na centralni Kubi. Uporniške čete, ki so jih podpirale nekatere enote vojne mornarice, so bile zavzele del pomorskega oporišča Sienfuegosa, ki je oddaljeno od Havane kakih 200 km. Poročilo pravi, da je bilo med boji v Sienfuegosu mrtvih in ranjenih več ljudi.

Izraelsko-jordanski spor pred Varnostnim svetom

New York, 6. sept. (AFP). Na današnji dopoldanski seji Varnostnega sveta OZN je jordanski delegat Jusuf Haikal obrazložil jordansko pritožbo proti Izraelu. Varnostni svet je potem prekinil zasedanje do popoldne, da bi poslušal tudi izjavo izraelskega delegata Mordekaja Kidrona.

Za nedoločen čas

je razorožitveni odbor odložil svoje zasedanje

London, 6. sept. (Reuter). Ožji razorožitveni odbor OZN je odložil svoje zasedanje za nedoločen čas. Po današnji seji, ki je trajala dve uri, je predstavnik OZN izjavil, da je odbor sprejel poročilo o svojem delu in nato zaključil zasedanje.

Na včerajšnji seji so zahodni predstavniki predlagali, naj bi se ožji odbor znova sestal v New Yorku 1. oktobra ali po zasedanju Generalne skupščine. Sovjetski predstavnik se je postavil na stališče, da ni treba določiti ne datuma ne kraja bodočega sestanka odbora.

Britanski krogi pravijo, da je sovjetski predstavnik Zorin tudi na današnji seji ostal pri svojem stališču. Zahodni predstavniki so obžalovali, ker ni bilo moč doseči sporazuma o dnevu in kraju naslednje seje ožjega odbora. Nato je odbor zaključil zasedanje, ne da bi določil, kdaj in kje bo prihodnji sestanek.

DOBER POMOČNIK

V Sloveniji je najbolj napredovala v kmetijski mehanizaciji Stajerska. Tam, kaže, so tudi najboljši pogoji za uvajanje mehanizacije v kmetijstvu. Najslabše je na Dolenjskem. Tudi Primorska je na boljšem, zlasti Vipavska dolina.

POVPRAŠEVANJE PO STROJIH SPET RASTE

Kmetijska mehanizacija v Sloveniji, kakor smo že omenili, rase v letih 1951, 1952, 1953, v naslednjih dveh letih pa silovito pade. Saj so v teh letih naše kmetijske organizacije nabavile vsega skupaj le nekaj desetin novih traktorjev. Mnoge so jih prodajale. Ni se jim splačalo imeti traktorjev, ker, so dejali, so obveznosti prevelike. Bolj se je splačalo obdelovati ročno, saj je delovna sila poceni, cenejša kot stroj. To je sicer ugotovitev, ki še posebej velja za tiste predele, kjer je delovne sile dovolj in kjer strojni odseki pri kmetijskih zadrugah niso znali dovolj pomagati tako, da bi stroje povsem izkoristili. Največkrat niso niti mogli, saj so že lani ugotavljali, da pride na en traktor povprečno le en priključek in pol. Če traktor ne dela, je pa treba od njega plačevati amortizacijo in obresti, je razumljivo, da pride strojna ura predraga.

Naše tovarne so začele izdelovati po tuji licenci odlične kmetijske stroje in traktorje. Tu je v prvi vrsti znani traktor Ferguson, ki se je najbolje obnesel na našem zemljišču. Nanj je moč priključiti najrazličnejše stroje

Samo Savinjska dolina bo dobila v dveh letih 300 traktorjev – Prihodnje leto blizu dve milijardi dinarjev za kmetijske stroje

V svetu, pravijo, dela že 6000 »sužnjev« za vsakega človeka. To so stroji, ki si z njimi človek lajša delo, ga bolje in tudi hitreje opravi. Pri nas, pravijo, da samo na vinogradniškem posestvu v Lendavi dela še kakih tisoč ljudi ročno.

Ni dolgo tega, ko smo ugotovili, da imamo v Sloveniji nekaj nad osem sto traktorjev. Traktor je namreč nekako merilo za sodobno mehanizacijo kmetijstva. Imamo pa še drugih strojev precej, vendar še vsega premalo. V zadnjih letih so v kmetijski mehanizaciji mnogo bolj napredovale druge jugoslovanske republike. Medtem ko je Slovenija prednjačila v kmetijski mehanizaciji vse do leta 1954, sta zdaj mnogo pred njo Hrvatska, zlasti pa Vojvodina. Pravijo tudi, da je v enem samem letu nabavil en sam vojvodinski okraj več strojev kot vsa naša republika.

tako, da lahko delamo skoraj vse z enim traktorjem. Zdaj računajo, da bi na vsak traktor prišlo povprečno po šest priključkov za razna kmetijska opravila.

Ti traktorji so tudi znatno cenejši in s tem so tudi obveznosti manjše. Nekatere kmetijske zadruge pa se vzlic temu traktorjev nekako bojijo. Upravni odbori so premalo zainteresirani, da bi v svojih zadrugah imeli kolikor toliko sodobno mehanizacijo, ki bi jo tudi polno izkoristili. predvsem za kmetijstvo. Če so doslej nabavili traktor, so mnogo preveč računali le na prevoz. Nihče ne bo imel proti, da kmetijske zadruge izkoristijo traktor tudi za prevoz, če ni v tistem času dela na polju ali kakršnega koli kmetijskega dela. Ne bi pa smel biti prevoz osnovno opravilo traktoristov.

Tudi glede oranja pravijo po kmetijskih zadrugah, da se ne splača, da je predrago, če orjejo s traktorjem. Vendar pri tem pozabijo na kvaliteto oranja. Na traktoriste in traktorje gledajo kot na nepotrebno zlo. Ne pomislijo pa, da imajo prav zaradi dobrega oranja, zaradi tega, ker je traktorist, recimo, dobro pripravil setev tudi večji donos. To pomeni tudi, da je traktorsko oranje posredno vplivalo na pridelek.

To so v glavnem ugotovitve o stanju. Iz tega izhaja nova ugotovitev, in sicer ta, da pri tem ne smemo ostati. Zato so na republiški zadružni gospodarski poslovni zvezi začeli z akcijo, ki naj to stanje spremeni, ki naj izboljša kmetijsko mehanizacijo pri nas.

Tako so že letos prodali, oziroma bodo še prodali okrog 80 traktorjev Ferguson s priključki. Za Savinjsko dolino so letos nabavili v inozemstvu 180 traktorjev, ki so zlasti primerni za hmeljarstvo. S temi traktorji so naročili tudi traktorske škropilnice in druge priključke. Letos je med drugim želo pšenico deset novih kombajnov. Zdaj je za kombajne že okrog 50 novih interesentov. Skupno, računajo, se bo letos vrednost kmetijskih strojev povečala za poldrugo milijardo.

Plan za prihodnje leto pa je mnogo obsežnejši. Med drugim predvidevajo, da se bo število traktorjev pomnožilo za nadaljnjih 150 Fergusonov, Savinjska dolina dobi še nadaljnjih 120 traktorjev za hmeljarstvo, dalje računajo na 10 goseničarjev za rigolanje sadovnjakov in vinogradov. Nad milijon dolarjev bodo potrošili za uvoz strojev. Skupno pa računajo, da bo znašala vrednost novih strojev za kmetijstvo v letu 1958 skoraj dve milijardi dinarjev.

To je šele načrt. Načrt, ki so ga izdelali tako, da so upoštevali ne samo realne potrebe, pač pa tudi možnosti posameznih kmetijskih organizacij. Seveda s 150 novimi traktorji ne moremo rešiti kdo ve kaj. To število, čeprav ni dokončno, ne bi smelo zadostovati. Zlasti zdaj ne, ko gremo v to, da bi iz našega kmetijstva napravili res nekaj sodobnega in donosnega.

Za uresničenje teh nalog so v prvi vrsti poklicane proizvajalne poslovne zveze. Prav na njih je, da delajo s kmetijskimi zadrugami, da z njimi sodelujejo pri izdelovanju konkretnih planov. Le tako lahko računamo, da se bo že v prihodnjem letu povečala naša kmetijska mehanizacija za 50 odstotkov. Stroji se bodo uveljavljali in zamenjali človeka. Pravzaprav si bo tudi naš človek s tem pridobil številne pomočnike, ki mu bodo pomagali in delali zanj.

M. Št.

Zabeleženo

Konec koncev . . .

Na socialističnih kmetijskih posestvih, od tistih, ki so imela kaj »vzeti v roke«, ko so jih prevzeli novi delavci in upravljavci, do tistih, ki so imela malo osnovnih sredstev ali pa so razpolagala samo z razdrobljeno in po kakovosti slabo zemljo, je bila vsa leta po osvoboditvi glavna skrb proizvodnja. Posestva so se trudila za izboljšanje zemlje, za gradnjo gospodarskih poslopij, nabavo strojev itd., le za stanovanja kmetijskih delavcev je skoraj vedno zmanjkalo denarja. Urejali so probleme, ki so bili v neposredni zvezi s proizvodnjo, ljudi pa so tolažili, da morajo pač potrpeti.

Potrpljenje pa je seveda imelo svoje meje in posestva so hitro občutila, kako važni so ljudje. Pogosto so se posestva znašla v težavnem položaju, ko se je le preveč delavcev »preselilo« drugam, kjer je bilo za ljudi bolje poskrbljeno.

Ali so na posestvih res tako obupne razmere? Najslabše je s stanovanji in ni pretirano, če rečemo, da marsikje na ljudi sploh niso mislili. Kmetijski delavci spijo po hlevih, shrambah za mleko, posestvo Pšata n. pr. pa je kar remizo spremenilo v stanovanja.

Dokler je tako, dokler ni sredstev, je treba pa potrpeti. Take misli pogosto slišimo po raznih sestankih. V tej »strpnosti« je nedvomno tudi nekaj samoobrambe tistih, ki bi vendarle morali drugače poskrbeti za družbeni standard kmetijskih delavcev. Vse preveč se izgovarjajo na objektivne razloge, priznavajo pa, da so stanovanjska vprašanja obravnavali vedno nekako na koncu. Za kmetijsko inšpekcijo pa nekatera posestva menijo, da je prestroga, da postopa tako, kot da bi prišla z drugega kontinenta in da noče upoštevati vseh objektivnih težav. Tega niti ne sme in ne more, če hoče opravljati svoje delo, saj so naposled tu tudi predpisi. Ugotovitve inšpekcije pa bi lahko tudi posestva s pridom uporabila, kadar prikazujejo in dokazujejo potrebe po izgradnji objektov za izboljšanje življenjske ravni svojih delavcev.

Na račun predpisov pa še to: pomanjkljivi predpisi so na drugi strani tudi krivi, da še v tistih borih stanovanjih, ki jih kmetijska posestva imajo, stanujejo delavci, ki že leta in leta delajo v industriji. Sedaj, ko posveča naša skupnost vso skrb kmetijstvu in ko z vsemi sredstvi skušamo približati našo kmetijsko proizvodnjo svetovni ravni, bo treba odločno ukrepati tudi za izboljšanje stanovanjskih razmer kmetijskih delavcev.

M. R.

MALA STATISTIKA

Povprečna starost mater

● Za proučevanje življenjskih sil naroda je važno, kdaj pričnó žene roditi, kolikokrat rodijo in kakšen je presledek med porodi. Nedavno so bili objavljeni jugoslovanski podatki za leto 1955, ki dajejo odgovor na navedena vprašanja.

● Povprečna starost mater, ki rodijo v letu dni, je odvisna od starostnega sestava žen v rodni dobi ter od okoliščin, katerega otroka rodijo. Povprečna starost žen, ki so rodile v letu 1955, je bila 27,3 leta. Toda ta je bila iz navedenih razlogov zelo različna po ljudskih republikah. Najvišja je bila v Kosovsko-Metohijski oblasti, kjer je znašala 29,3 leta, in najnižja v ožji Srbiji, kjer je bila 25,8 leta. V Sloveniji je bila 28,5 leta.

● Ugotovitve na prvi pogled presenetijo. Znano je, da pričnó roditi žene na Kosmetu zgodaj in bi torej pričakovali nizko starost. To je sicer res, toda rodijo mnogo, prav do konca rodne dobe. Med ženami, ki so rodile v letu 1955 na Kosmetu, je imela vsaka peta šestega, sedmega ali nadaljnjega otroka. Pri Slovenkah je bila v istem položaju le vsaka 16. Podobno je pri Srbkinjah, kjer po tretjem otroku število porodov takoj pade za polovico.

● Odločilno za presojo problema je vprašanje, kdaj pričnó žene roditi. 150.000 žen, ki so v Jugoslaviji prvikrat rodile v letu 1955, je imelo povprečno starost 23,1 leta. A tudi ta starost je zelo različna po republikah. Najmlajše so bile prebivalke Kosmeta, ki so bile ob rojstvu otroka stare povprečno 22,2 leta. Tudi v vseh drugih republikah razen na Hrvatskem še niso dosegle 23. leta. Najstarejše so bile Slovenke, ki so štele ob prvem porodu povrečno 24,8 let. Z drugimi besedami povedano: V reprodukcijski proces so stopile dve in pol leti kasneje kot Šiptarke in so ga zaključile znatno prej.

● V tej zvezi je zanimivo vprašanje, kakšen je presledek med dvema porodoma. Izračunati se da v povprečju tudi iz starosti različnih mater ob rojstvu prvega oziroma drugega otroka.

● Matere, ki so v letu 1955 rodile drugega otroka, so bile v državnem merilu stare povprečno 25,7 let, kar pomeni, da so bile starejše 2,6 leta od tistih, ki so rodile prvič. Ta presledek je bil pri Šiptarkah samo 2,7 leta in pri Slovenkah 3,0 leta, kar pomeni, da so pri njih večji presledki med porodi.

● Posledice ugodne starostne strukture prebivalstva v južni polovici države ter visoke plodnosti, ki je posledica zgodnjih porok in visokega števila otrok se kažejo v skupnem številu otrok v primeri do vsega prebivalstva. Čeprav je imel Kosmet v letu 1955 samo 854.000 prebivalcev, Slovenija pa 1,541.000, se je rodilo na Kosmetu 36.736 otrok, v Sloveniji pa samo 32.096. Zaradi tega je prišlo na 1000 prebivalcev Slovenije samo 21 rojstev, medtem ko jih je prišlo na Kosmetu 43, ki je verjetno najvišji koeficient v Evropi ter je med najvišjimi na svetu, saj ne zaostaja za južnoazijskimi ter za južnoameriškimi državami, ki imajo rekord.

-a-

Turistične vesti

Letos v Jugoslaviji en in polkrat več tujih vozil kot lani

Do letošnjega 30. junija je prišlo iz tujine v Jugoslavijo 79.109 motornih vozil, v katerih je bilo 238.473 potnikov. Od tega je na mali obmejni promet odpadlo 59.308 motornih vozil s 166.892 potnikov. V istem obdobju lanskega leta je prišlo v Jugoslavijo le 33.387 motornih vozil s 112.352 potniki (skupaj z malim obmejnim prometom). V prvih šestih mesecih letošnjega leta je torej obiskalo našo državo za 130 % več motornih vozil in za 140 odstotkov več potnikov v teh vozilih kot lani!

Poštarski dom na Pohorju

Takse za vize bodo enake letošnjim

V Zveznem sekretariatu za blagovni promet so podali pripombe k osnutku zakona o administrativnih taksah. Ta osnutek predvideva, da bodo v letu 1958 takse za vize enake letošnjim taksam. Osnutek predvideva tudi enotne lovske takse za tuje lovce.

Prvi turistični vodič po Jugoslaviji v arabščini

V Jugoslaviji se mudi na desetdnevnem potovanju egiptovski časnikar g. Farag Goubran iz Kaira. Pripravlja turistični vodič po naši državi v arabščini. Pri tem delu sodeluje s Turistično zvezo FLRJ in Centrom za informacije v Kairu. To bo prvi vodič o Jugoslaviji, ki bo napisan v arabščini.

Francoske barve za naš turizem

Najavljena filmska ekipa »Mission d'Etude Siam-Cambodge« je pod vodstvom g. Berriera konec avgusta odpotovala v našo državo. Začela je snemati dokumentarni turistični film v barvah. To jesen bo ekipa snemala v Makedoniji, Črni gori in Srbiji, medtem ko bo ostale kraje Jugoslavije posnela spomladi 1958. leta.

Glede na to, da ta film v lastni režiji snema znana francoska organizacija »Connaissance du Monde«, ki ga bo skupaj s predavanji vrtela po vsej Franciji, naj bi naše turistične organizacije na terenu nudile omenjeni ekipi vso potrebno tehnično in strokovno pomoč, da bi film čim bolje uspel.

Turizem prihaja tudi na Šmartno na Pohorju

Počitniški dom Elektrogospodarske skupnosti na Šmartnem (780 m) na Pohorju je v te lepe jugovzhodne pohorske kraje prinesel turizem. Letoviščarji in številni obiskovalci so v zadnjih tednih močno povzdignili promet na avtomobilski cesti, ki iz Slovenske Bistrice pelje skozi Smartno pod Veliki vrh (1347 m), kjer stoji planinska koča Pri treh kraljih.

Še letos bodo začeli graditi avtomobilsko cesto, ki bo Šmartno povezala z najstarejšo planinsko kočo na Pohorju, z Ribniško kočo 1249 m) in odtod po avtomobilski cesti tudi z Mariborom. S temi deli se bo turistični promet precej okrepil.

Na razvoj gospodarstva in še posebej turizma bo zlasti v Šmartnem na Pohorju ugodno vplivala tudi avtomobilska cesta s Polskavo do Ribniške koče in pa vzorna gospodarstva s planšarskim obratom in kmetijsko šolo na treh velikih kmetijah tamkajšnje kmetijske zadruge, kar imajo tudi namen čimprej urediti.

Plitvička jezera

Avtomobilski promet na cesti Plitvička jezera–Senj je nenavadno živahen. Ceste ne izkoriščajo samo turisti in redne avtobusne zveze, marveč teče po njej nenehno tudi prevoz ogromnih količin lesa iz liških gozdov Plješevice ter Velike in Male Kapele. Zato so že pred dvema letoma začeli cesto asfaltirati. Ta dela letos lepo napredujejo. Da bi jih čimprej zaključili, delajo hkrati na več odsekih.

Motiv s Plitvičkih jezer

S trolejbusi, avtobusi in tramvaji ponoči po Ljubljani

»NOČNI MANEVER«

Ko so po znanem potresu leta 1895 poskrbeli »tedanji ljubljanski očetje« za tramvaj, je bilo takratno mišljenje Ljubljančanov, da bo to mestno prevozno sredstvo služilo svojemu namenu vsaj eno stoletje. Njih zmota je bila velika: komaj dobrega pol stoletja je menilo od takrat in »že zvoni« zadnjemu tramvaju posmrtnica. Tudi ni tako daleč čas, ko bo prav na žale odpeljal zadnjikrat ta zastareli voz.

NEVERNI TOMAŽI

Res, da je bilo pred vpeljavo trolejbusov in avtobusov na ljubljanske ulice in v okolico Ljubljane veliko nevernih Tomažev, ki niso verovali, da bo prišlo do njihovega »rojstva« v bližnji bodočnosti, bili so pa tudi taki v Ljubljani, ki so zrli s polnim zaupanjem v direkcijo EC2. Niso se zmotili.

Trolejbusi in avtobusi, kakor vidimo, pridno prevažajo potnike na vse strani in ni tako daleč dan, ko bó tramvaj le še spomin. Koliko časa pa bo »trolejbus« živel, ne vemo, upajmo, da bo imel vsekakor daljše življenje od svojega predhodnika.

DRUGA PLAT ZVONA

Vsi smo bili in smo še priča veliki razširitvi Ljubljane. Promet se nam je zdel sam po sebi umeven, nismo pa pomislili, da je tudi po drugih mestih vprašanje, ki zadaja nemalo skrbi. Rešujejo ga kakor vedo in znajo, seveda načrtno in ne enkrat premišljeno.

Tako je tudi v naši Ljubljani. Občina ima zanj veliko razumevanja in ni se samo ena misel ustavila pri tem vozlu, da ga srečno reši. Tu ni dovolj denar, marveč je potreben tudi pameten načrt in pameten pogled v bodočnost. Le tako je pričakovati, da se bo promet danes in v prihodnosti reševal na splošno zadovoljstvo.

IZ NJIHOVEGA ŽIVLJENJA

Imamo poklice, ki nimajo dosti opravka s človekom. Vsaj z živim človekom ne. Ti snujejo na papir, so daleč od tistega neposrednega stika z življenjem, zato se tudi po navadi ne zamerjajo ljudem. Imamo pa ljudi iz poklicev, kot so: gostinci, poštni uslužbenci, železničarji in ne nazadnje uslužbenci EC2. Ti ljudje so v nenehnem stiku s človekom, z vsemi njegovimi muhami, z veseljem in žalostjo. Prav zaradi tega vedo veliko povedati o naših navadah, dolga leta njihovega poklica so jim dala priložnost, da so pogledali globoko v naša srca in so zaradi tega prišli do zaključka, da je človek lahko najbolj plemenito bitje in žal nemalokrat tudi zlobno.

Posvetimo nekaj vrst ljudem EC2, njihovemu življenju v službi.

PODATKI NISO IZ TRTE ZVITI

Večno spodtikanje potnikov nad uslužbenci EC2 je dalo misel našemu dopisniku in fotoreporterju, da sta odšla na »nočni manever« in se prevažala na vse strani mesta od 22. pa do pete ure zjutraj. Večina ljudi, ki potuje ponoči, ljudje, ki jim navadno ne »dajo zvezde miru«, so vedrejši od tistih, ki si privoščijo sonca in podnevi potujejo. To je razumljivo, podnevi ima človek navadno več skrbi kot pa ponoči, ko jih odloži za jutrišnji dan. Vendar je bilo tudi ponoči obilo primerov, veliko več takih, ko so potniki godrnjali, kot pa tistih, ko se sprevodnik razjezi nad nedisciplinirani potnikom. Napačno je mišljenje, da se le pijani potniki prepirajo, več je takih, ki od nekod »priletes« sami in jim ni nobena stvar v tramvaju ali drugje prav in po volji.

Nepotrebni prepiri

Le odkod ti sitneži prihajajo? Od ponesrečenega sestanka? Mar je bil pravkar v družini končan prepir? Težavno je to uganiti in tudi težavno brez odgovornosti obsoditi.

POJDI NAZAJ NA KMETE KRAVE PAST!

Trolejbusi, avtobusi in tramvaji vso noč vozijo. Ves dan in vso noč preko 80.000 potnikov, kolesa pa »zagrabijo« v svoje kroge do 18.000 km. Videti je, da

To je vsekakor treba očistiti

so stroji bolj potrpežljivi kot potniki, saj se jim le redkokdaj zgodi »na poti« okvara večjega obsega. Če bi bilo toliko »volje« pri potnikih.

Pa je ni!

Sprevodnica je lepo opozorila med postajama Ajdovščina-Gradišče potnika, ki ji je rekel vse, le človek ne.

Nemara mu ne bo treba to počenjati, saj mu je bil naslednji dan prav gotovo žal takih besed, kot tistih, ki jih je izrekel, ko je izstopil iz trolejbusa:

»Pojdi nazaj na kmete krave past!«

ČRNI POTNIKI

Teh je vedno več. Na vse mogoče načine skušajo prevariti sprevodnike za tiste dinarje, ki za enega ne pomenijo veliko, za blagajničarko, ki pa daje obračun, mnogo, saj se jih nabere včasih kar več. Vse to zaloti kontrolor.

Nekateri tudi lepijo že raztrgane vozovnice.

In ni jih nič sram, ko jih zalotijo.

Nič, kvečjemu kake neslane se izrnebe.

Vse to se dogaja pri prometu, ki je vedno večji. Od lani se je povečal za 7 odstotkov.

SE NEIZKUSEN KADER

Veliko je takih šoferjev, ki so bili vajeni voženi na daljših razdaljah s tovornim avtomobilom. Tem ljudem ni veliko pomenilo, če so nekje na deželi zamudili pol ure, začudeni pa so bili, zlasti v začetku službe pri EC2, ko so se potniki ali kontrola razburjali, če so imeli le eno minuto zamude.

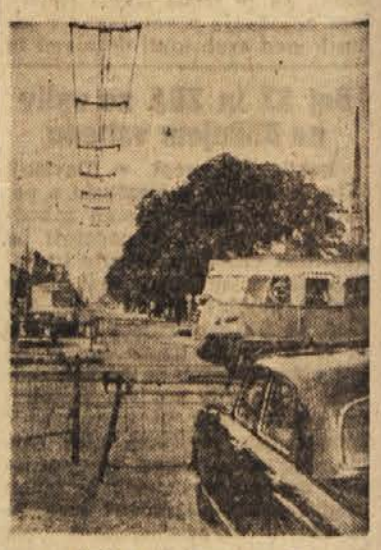
Vse to pa zahteva red vožnje v mestu. Temu se bodo tudi šoferji morali privaditi in veliko se jih je že s to stvarjo sprijaznilo.

Vsaka šola nekaj stane. To velja za šoferje, za blagajničarke. Lep korak so v tem pogledu storili naprej. Bo jih pa še nekaj treba. Njihov dosedanji trud obeta uspeh.

NA POČITEK

Ko glavni naval potnikov že spi po svojih domovih, se vedno več trolejbusov in tramvajev umakne v remizo. Tam kaj jih čakajo nove skupine delavcev različnih poklicev.

Mehaniki, čistilci.

Ovire so vsepovsod

Vozove morajo točno pregledati, najti okvare in stroje spraviti v red. Vse mora biti čisto tako, ko pride zopet njihova ura, da potegne lepo naprej z nenehno mislijo odgovornih za življenje in varnost potnikov.

Lepšega »dobrega jutra« nemara res ni lahko najti za vse tiste, ki že v zgodnjih jutranjih urah hite na delo.

Os

STENE POKAJO

Šolska vodstva v Ljubljani so letos uspela premagati stisko s pravcatim »preseljevanjem narodov« — kako bo prihodnje leto?

Menda se še v nobenem šolskem letu po osvoboditvi ni tako močno občutilo pomanjkanje šolskih prostorov kot letos. Nekatere ljubljanske gimnazije enostavno ne morejo sprejeti vseh otrok.

Prek prvega življenjskega praga je, kakor še mnogokrat pozneje, mnogo laže z mamičino pomočjo

Na Poljanski gimnaziji so morali letos sprejeti kar 272 novih dijakov, kar je skoraj za polovico več kot lani. Gimnazija ima le 11 učilnic, kam torej s sedmimi paralelkami prvih razredov? Problem so rešili takole: pet razredov bo gostovalo v osnovni šoli »Toneta Tomšiča«, en razred, v katerem so v glavnem dijaki, ki se vozijo iz okolice Litije, pa bodo preselili na VIII. državno gimnazijo.

Prva gimnazija je morala zaradi pomanjkanja prostorov »odsloviti« kar 160 novih dijakov. Ista nevšečnost se je primerila tudi VII. gimnaziji, ki je morala kljub petim paralelkam prvih razredov, katera vsaka ima po 40 učencev, še vedno odbiti prošnje številnih učencev s svojega okoliša. Tako se je znašla množica otrok, katerih starši enostavno niso vedeli, kam z njimi.

Na seji gimnazijskih ravnateljev ljubljanskega okraja so sklenili, da se na Klasični gimnaziji, ki je še najmanj zasedena, ustanovi šest prvih razredov, v katerih se bo poučevalo po šolskem načrtu realnih gimnazij. Klasična gimnazija je torej nabita do zadnjega kotička. Razen šestih »podnajemnikov« ima še prav toliko svojih prvih razredov, tako, da so morali ljudsko univerzo, ki je domovala v Klasični gimnaziji, spodrinili in jo bodo vzeli pod streho le v poznih večernih urah.

Občuten porast novih dijakov pa so zabeležili tudi po drugih gimnazijah. Na viški gimnaziji bodo lahko sprejeli prav vse dijake iz svojega okoliša, po spretni razvrstitvi pa bodo lahko vzeli še nekaj dijakov iz centra, tako da bodo imeli kar sedem prvih razredov.

VIII. gimnazija ima letos osem prvih paralelk, kar je za polovico več kot lani, medtem ko je na drugih okoliških gimnazijah v šentviški, v gimnaziji na Rakovniku in v Mostah, novi prirastek nekoliko manjši, vendar pa imajo vse prostore popolnoma nabite in seveda — kot na vseh drugih zavodih — pouk v dveh izmenah.

Takšen je torej položaj na ljubljanskih gimnazijah. Prav tako težaven pa je tudi v osnovnih šolah, kar je naposled razvidno že iz gornjih vrstic. K temu problemu, ki nujno vsiljuje vprašanje, kako bo pa prihodnje leto, se bomo zato še povrnili.

»Zakonitost« in morala

Za preskrbo mest in industrijskih tržišč žrtvuje skupnost zelo veliko sredstev. Podjetja in trgovine z živili in kmetijskimi pridelki so dobile mnoge olajšave (50 odstotni popust na železnici za pokvarljivo blago in podobno). Navkljub vsemu temu pa nekatera podjetja skrbijo le za svoj žep in le malo za preskrbo tržišča.

»Poslovanje grosističnega podjetja »Kmetijski pridelki« je pokazalo, da bi se lahko tudi pri nas (če ne bi pravočasno posredovala trgovska inšpekcija) razpasel lov na dobiček med podjetji, ki preskrbujejo naša tržišča.

V prvih petih mesecih je podjetje preprodajalo za 47.732.223 dinarjev blaga. V istem času pa je odkupilo od grosističnih trgovskih podjetij blaga za 16,195.856 dinarjev, prodalo pa grosistom blaga za 5,620.118 dinarjev. Razen tega je iz centralnega skladišča na drobno prodalo na drobno blaga za 435.948 dinarjev.

Še posebej moramo omeniti nezdrav pojav tranzitne trgovine, ki ga je vršilo to podjetje na agencijski način in z običajno trgovsko maržo. V teh primerih se je promet vršil od grosističnega podjetja preko grosističnega podjetja za grosistično podjetje. Podjetje »Kmetijski pridelki« je na ta način v prvem tromesečju letošnjega leta odkupilo, prodalo, ali pa posredovalo blago v vrednosti 38.348.322 dinarjev. V prvem tromesečju letošnjega leta je to bilo 51 odstotkov celotne realizacije. Ta odstotek je pozneje naglo upadel. V aprilu 43 odstotkov, v maju pa le 14 odstotkov skupne realizacije.

Na račun neelastičnosti naših industrijskih podjetij so grosistična podjetja tudi dobro zaslužila. Podjetje »Kmetijski pridelki« je napravilo tudi tako kupčijo. Kupilo je pri grosističnem podjetju »Vojvodjanka« Novi San 27.500 kg suhih rezancev za 523.545 dinarjev, prodalo pa jih je »Šećerani« iz Belega Manastira za 578.655 dinarjev.

Direktor podjetja »Kmetijski pridelki« nam je povedal naslednje: »S tranzitno trgovino se ukvarjamo samo zato, da zmanjšamo maržo za domači trg. To je zlasti nujno takrat, kadar ni sezone (od decembra do maja), je naš povprečni mesečni promet le 6 milijonov dinarjev (v poletnih sezonskih mesecih 20 milijonov). Kupujem od grosistov zato, ker proizvajalci navadno nimajo dovolj embalaže, ali pa ker imajo premalo blaga za vagonske pošiljke. Bili pa smo tudi prisiljeni odkupovati blago od podjetja, ki je imelo letos monopol nad kmetijskimi pridelki v koprskem okraju. Prepričani pa ste lahko, da se tudi drugi grosisti s pridom ukvarjajo s tranzitno trgovino. Uradni list pa tudi dovoljuje, da pri odkupu sodelujeta dve podjetji. Primer, ko smo bili posredniki, je osamljen, in ni šel na račun potrošnikov, ker je bilo blago namenjeno za inozemstvo.«

Res je, da običajni tranzit spada v okvir trgovske kupoprodaje in zato ni protizakonit. V tem primeru pa le nekoliko presega zakonite okvire poslovanja. Na drugi strani pa je tako poslovanje le težnja za zaslužkom ne pa skrb za preskrbo tržišča. Ne smemo pa tudi pozabiti, da podjetje s takim poslovanjem odteguje del svoje kapacitete za delo, za katerega sploh ni zadoženo.

drobiž od tu in tam

NEPOJASNJENA NESREČA. Predvčerajšnjim se je okoli polnoči peljal po Založki c. proti Polju 54-letni mopedist A. K. Bilo je temno in megleno in zato je zaradi slabe vidljivosti vozil razmeroma počasi. Pred vojaško bolnišnico je dohitel skupino pešcev. Tik za njimi je iz neznanih vzrokov nenadno ostro zavrl, zaradi česa je padel po cestišču. Pri tem si je zlomil ključnico, da so ga takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

NESREČA OTROKA PRI PREHODU ČEZ CESTO. Včeraj je okoli 16. ure prišel iz Peričeve ulice na Titovo 10 letni K. J. Ko je na nasprotni strani ceste zagledal trolejbus, s katerim se je nameraval peljati, je stekel čez cesto, se je nenadoma znašel pred drvečim osebnim avtomobilom, ki ga je vozil voznik K. F. Ker ga je šofer zapazil šele na kratko razdaljo, je kljub ostremu zaviranju trčil v dečka, ki je padel po cestišču. Po srečnem naključju je dobil lažji pretres možganov.

NISO VSEGA KRIVI VOZNIKI MOTORNIH VOZIL. Okrog 11 ure dopoldne se je P. M. peljal z Vespo po dolenjski cesti proti Škofljici. Pri končni avtobusni postaji je nenadoma iz avtobusa prečkala cesto neznana kmetica in se znašla pred vespo. Pri trčenju sta oba padla, vendar brez hujših posledic.

NEZGODE: Dvanajstletni **Tepina Franci**, sin žičničarja iz Jezerskega št. 84, se je zaletel v avto. Ima zlom lobanjskega dna. **Fajfer Petra**, čevljarja iz Police pri Kranju, je podrl avto, ko se je peljal z motorjem. Poškodoval si je levo novo v kolku in kolenu. **Stancar Lovro**, upokojenec iz Ravne pri Tržiču št. 15, si je pri padcu z voza zlomil levo nogo v kolku. **Pergar Karla**, rudarja iz Škofljice št. 48, so pri delu stisnili vagončki, da je obležal z odprtim zlomom leve golenì. **Petrič Martin**, električar iz Verda pri Vrhniki 54, si je pri padcu s kolesa zlomil levo ključnico.

Cesto prečkati le, kadar je prazna

Med številnimi prometnimi nezgodami so še zmeraj številne tudi take, pri katerih sodelujejo otroci kot povzročitelji ali samo poškodovanci. Često pride do tovrstne nezgode zaradi nenadnega prečkanja ceste, ker otrok predhodno ne pogleda po cesti, če je prosta za varno prečkanje. V sredo, 4. septembra, zjutraj je vozil po glavni cesti iz smeri Slov. Konjic proti Slov. Bistrici z osebnim avtomobilom voznik Franc Muck. Vozil je previdno in tudi ne z večjo hitrostjo od okrog 60 km na uro. Med vožnjo je opazil, da se mu približuje z njegove leve strani ceste štirinajstletna deklica Marija Medved, ki hoče neprevidno prečkati cesto. Takoj je pritisnil na zavore vozila, hoteč tako preprečiti nezgodo. Toda opazil jo je prepozno. S prednjim delom vozila jo je zadel. Pri nezgodi je dobila deklica hude telesne poškodbe in so jo takoj po nezgodi odpeljali v bolnišnico.

Uspeh arheoloških izkopavanj v Mostu na Soči

Arheolog Tolminskega muzeja tov. Niko Mozetič je pri raziskavanju zgodovinskega grobišča v Mostu na Soči odkril 14 grobov iz ilirske dobe. Gre za prva povojna arheološka raziskovanja, ki jih je moral zaradi pomanjkanja sredstev po dvajsetih dneh opustiti ter jih bo nadaljeval prihodnje leto. Na tem grobišču so od leta 1881 dalje odkrili skupaj 5705 grobov. Od sedaj odkritih grobov so bili le štirje prazni, v ostalih pa je arheolog Mozetič našel žare različnih velikosti in več drugih kovinskih predmetov. Arheolog je našel tudi več loncev, med njimi tri precej velike. Eden je visok 63 cm in je največji, kar so jih doslej našli na tem grobišču.

Stara zgodovinska grobišča se na Tolminskem razprostirajo od Slapa, Idrije pri Bači, prek Mosta na Soči ter sodeč po nekaterih zgodovinskih najdbah tudi v dolini Tolmina. Največje in svetovno znano je ilirsko grobišče v Mostu na Soči, kjer je začel pred šestinsedemdesetimi leti prvi izkopavati goriški odvetnik in konzervator osrednje komisije dr. Bizzaro. — Arheolog tov. Mozetič sedaj raziskuje v Bovcu. M. D.

Še 25 milijonov za ureditev blejskega gradu

Za dokončno ureditev gradu nad Blejskim jezerom, v katerem so nedavno odprli muzej v novozgrajenem traktu, potrebujejo še 25 milijonov dinarjev. S tem bi bil grad dokončno renoviran in bi spet pomenil to, kar je predstavljal nekoč za blejski turizem. Prav tako so končani projekti za čiščenje in regulacijo jezera v prvi fazi. Računajo, da bi potrebovali za ta dela 750 milijonov dinarjev. Omenjena sredstva vsekakor presegajo lokalno gospodarsko zmogljivost in jih bo treba v korist gorenjskemu turizmu poiskati v republiških in zveznih virih. Gospodarski in turistični strokovnjaki menijo, da s to akcijo kljub velikim stroškom ne bo mogoče dolgo odlašati, ker je izrednega pomena za nadaljnji turistični sloves Bleda in njegovo mesto v mednarodnem turizmu.

Nov železobetonski most čez Savo

Na republiški cesti Lesce—Bled so začeli graditi nov most čez Savo. Novi most bo iz železobetonske konstrukcije in bo nadomestil sedanjega lesenega, ki ni ustrezal zahtevam sodobnega prometa in značaju te ceste, ki povezuje turistični Bled z Ljubljano. Gradbena dela bodo izvedli v režiji republiške Uprave za ceste.

Spominska svečanost

bo v nedeljo na Jelovici — Odkrili bodo tri spominska obeležja na mestih, kjer je padlo skupaj 64 borcev

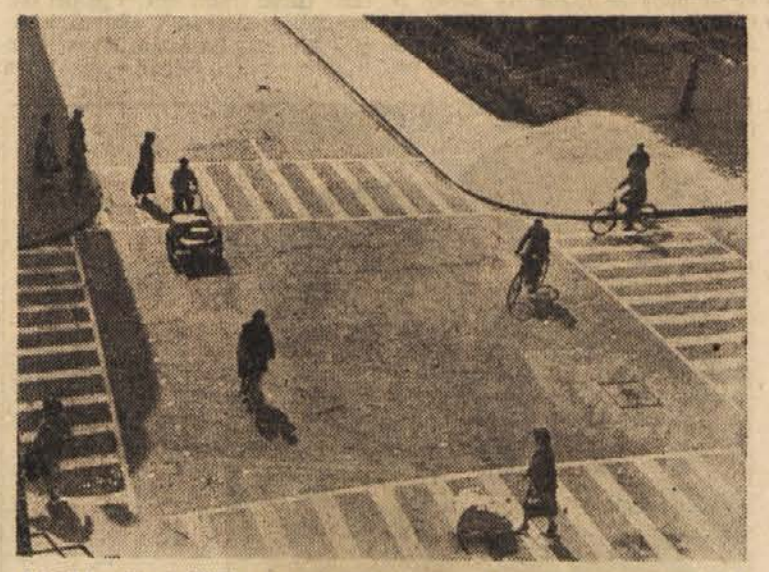
V ponedeljek bo minilo 15 let, odkar je bila na Jelovici večja borba, v kateri je padlo 25 borcev Selške čete in štaba I. Gorenjskega odreda z narodnim herojem tovarišem Jožetom Gregorčičem na čelu. Januarja letos pa je prav tako minilo 15 let, ko je padlo v borbi na Mošenjski planini 11 borcev, dve leti kasneje pa je v borbah na Martinčku in Selski planini padlo 11 oziroma 17 borcev Prešernove brigade. Skupaj torej 64 borcev, nekaj pa je bilo tudi ranjenih in ujetih.

V spomin in oddolžitev tem žrtvam naše herojske borbe ter v trajen spomin bodočim pokolenjem, bodo v nedeljo odkrili na Jelovici tri spominska obeležja.

Na Mošenski planini je padlo 11 borcev 13. januarja 1942., potem ko so se borci Cankarjevega bataljona po dražgoški bitki umaknili v Kališke planine nad Dražgoško goro, je šel naslednji dan Bičkov vod na Mošensko planino, da zamenja Pečnikov vod, ki je tam branil morebitni prodor Nemcev za hrbet borcem v Dražgošah. Po zaslugi izdajalcev, so Nemci v belih plaščih in na smučeh obkolili in napadli kočo, v kateri je bilo okrog 60 borcev. Snega je bilo poldrugi meter. Razvil se je boj in trajal vse popoldne pozno v noč. Ponoči so se začeli partizani prebijati in se do 4 ure zjutraj umaknili iz obroča. Na bojišču je ostalo 11 borcev, 4 pa so se ranjeni umaknili.

Druga večja borba leta 1942., je bila na Lipniški planini. Več tisoč Nemcev in domačih izdajalcev je obkolilo Jelovico in zasledovalo partizanske enote. Partizanske čete so spretno manevrirale, vendar so 9. septembra bile obkoljene na Lipniški planini. V tej borbi je padlo 25 borcev. Naslednji dve leti, do leta 1944. na Jelovici ni bilo večjih partizanskih borb. Maja in junija tega leta pa se je na Jelovici zadrževala Prešernova brigada. Brigada je prišla na Jelovico z namenom, da se borci odpočijejo in pripravijo za nadaljnje borbe, ker je bila do takrat na Primorskem v stalnih bojih. Na Jelovici je bila takrat tudi XXXI. divizija. Tudi tokrat so jo po zaslugi izdajalcev nekajkrat napadli Nemci in je v tistih dneh padlo 17 borcev, ranjenih pa jih je bilo 11. Ranjenci so se skrili, vendar jih je nekdo izdal in so jih Nemci pobili.

Da bi spomin na te žrtve ne zbledel, je okrajni odbor ZB iz Kranja pripravil za nedeljo, 8. sept. na omenjenih planinah žalno komemoracijo. Pričakujejo, da se bo te osrednje nedeljske prireditve na Gorenjskem udeležilo nekaj tisoč ljudi, sodelovale pa bodo tudi godbe in pevski zbori.

Ljubljanska križišča so pobelili »rešilni pasovi«, prepotrebni ob vedno hitrejšem utripu življenja

Zdravica mleku

Ob petdesetletnici mlekarskega šolstva v Sloveniji so včeraj odprli v Ljubljani prvo povojno republiško razstavo mlekarskih izdelkov — Svoje proizvode razstavlja 17 mlekarskih obratov iz vse Slovenije

Ljubljana, 6. sept. — V Domu železničarjev na Trgu OF v Ljubljani so včeraj dopoldne ob enajstih odprli prvo povojno republiško razstavo mlekarskih izdelkov. Razstavo je odprl predsednik Gospodarske poslovne zveze LRS Maks Krmelj, ki je v kratkem nagovoru orisal razvoj te gospodarske panoge pri nas, potem pa povabljene goste popeljal na ogled razstave in pokušnjo mlečnih izdelkov.

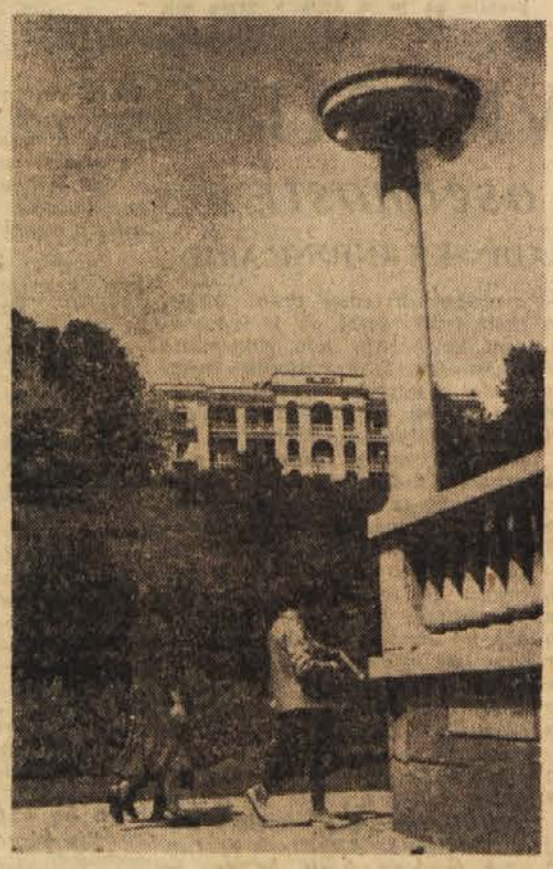
Na razstavi razstavlja svoje izdelke 17 mlekarskih obratov iz vse Slovenije. Razstavljajo torej vsi tisti proizvajalci, ki količkaj pomenijo na domačem in tujem trgu. Razstavo pa je Glavna zadružna zveza organizirala predvsem z namenom, da se naša javnost seznani z uspehi našega mlekarstva in z izbiro proizvodov ter tako lažje izrazi svoje želje in zahteve. Po drugi strani so razstavljene mlečne izdelke ocenili strokovnjaki, na osnovi teh rezultatov pa bomo lažje primerjali naše mlekarstvo z onim v LR Hrvatski, ki je precej bolje organizirano ter z mlekarstvom v drugih deželah.

Prva republiška razstava je predvsem razstava sirov — od polnomastnih do »pustih« in od trdih do mehkih in topljenih. Seveda je vmes tudi precej specialitet. Razen tega so razstavljene mlečne pijače (tinka mleko, jogurt itd.), ogledamo pa si lahko tudi številne »stranske« mlečne izdelke. Mleko v prahu, kazein, mlečni klej in mlečni sladkor. Posebno pozornost pa vzbujajo pisani gumbi iz galalita, ki ga izdelujejo iz kazeina, ki jih razstavlja »Jugolit« iz Ptuja.

Razstava ne bi dosegla svojega namena, če ne bi bili razstavljeni tudi stroji in drugi pripomočki za napredek mlekarstva. Tovarna kemičnih izdelkov »Arbo« razstavlja nekaj čistilnih in razkuževalnih sredstev, razstavili pa so tudi nekaj sodobne mlekarske posode in stroje za električno molžo, medtem ko so po stenah pregledni grafikoni, ki ponazarjajo razvoj in uspehe našega mlekarstva, na policah pa še domača strokovna literatura o mlekarstvu. mg

SEZONA JE PREKRATKA

Turistična sezona v letovišču Rogaška Slatina je letos zadovoljiva. Avgusta je bilo 1200 gostov. Prihodnjo sezono nespremenjene cene. Letos večji obisk iz tujine

Bojazen, da bodo vmesne ohladitve z dežjem v avgustu vplivale na poslabšanje turistične sezone, je v Rogaški Slatini bila odveč. V avgustu skoraj ni bilo sprememb v številu gostov. Vsak dan se tu mudi okrog 1200 gostov. Od tega je v Zdravilišču na zdravljenju blizu 450 zavarovancev. Do 15. avgusta je bilo v Rogaški Slatini 88.320 nočitev — v Zdravilišču 53.688, v podjetju »Slovenski dom« 15.742, hotelu Soča 6.692, hotelu Bohor 4.944 in pri zasebnikih 7.854. Iz raznih tujih držav je v pičlih dveh mesecih bivalo tu več kot 400 gostov in sicer največ iz Italije in Avstrije. Najboljše pogoje za nastanitev inozemskih turistov imo gostinsko podjetje »Slovenski dom« v istoimenskem hotelu ter v »Belem križu«. Ta hotel so pred začetkom sezone temeljito renovirali. Sedaj je v sobah podometna električna napeljava, signalne naprave ter hladna in topla voda. Ta obnovitvena dela je podjetje opravilo z lastnimi finančnimi sredstvi. Vsaka novitета je namreč za ta turistični kraj pridobitev, ker večina obratov ni urejena v skladu s sodobnimi zahtevami turizma. Prav zato nastajajo razne težave, ki jih kolektivi sami bržčas nikoli ne bodo mogli temeljito rešiti. Turistična sezona v Rogaški Slatini je zelo kratka. Ko se »odpre«, je naenkrat velik dotok gostov. Takrat je seve treba nuditi vse možnosti. Poprej je bilo v Rogaški Slatini precej več postelj. Hotelske sobe so po vojni spremenili v stanovanja in tako je sedaj primanjkljaja za 600 do 700 postelj. To bo treba slej ko prej rešiti. Interes za letovišče in zdravilišče Rogaško Slatino je znova močno porasel.

Hotel Slovenski dom je že za letošnjo sezono opravil precej propagande v inozemstvu. Ta akcija ni bila zaman, saj je privabila številne nove turiste. Njih število je letos za rogaške razmere zelo ugodno. V splošnem pa ostala gostinska turistična podjetja vabijo goste iz drugih republik. Slovencev prihaja v Rogaško Slatino najmanj.

PRIPRAVE ZA PRIHODNJO SEZONO

Za prihodnjo sezono podjetja že pripravljajo cenike, odnosno so posamezna le-te že razposlala. V glavnem ostanejo cene uslug za prihodnjo sezono nespremenjene. Turistični delavci se že ozirajo naokoli in razglabljajo, kaj vse bo treba v okviru lokalnih možnosti urediti za bodočo sezono. Večje načrtnosti pri skupnih akcijah so se že letos lotili in je to prineslo nekaj lepih rezultatov.

Za prihodnjo sezono pripravljajo še marsikaj drugega, o čemer je že razpravljal zdraviliški svet. Naj omenimo le nekatere stvari: Kvalitetnejši program kulturnih prireditev, ureditev letnega kina, igrišča za otroke gostov, enotna propaganda, novi turistični lepak, novi prospekti in še marsikaj drugega. — Izven letošnje sezone — konec septembra bo Rogaška Slatina za zmerom rešena velike neprijetnosti — pomanjkanje vode. Iz novega zajetja bo priteklo v sekundi 46 litrov vode. Torej 6-krat več kot doslej. F. K.

Novice

CENTER

PRED VOLITVAMI

Na včerajšnji seji občinskega ljudskega odbora Ljubljana - Center so odborniki najprej soglasno sprejeli odlok o spremembah in dopolnitvah občinskega statuta, po katerem bo občinski zbor v prihodnje štel 50, zbor proizvajalcev pa 40 odbornikov. Prav toliko bo tudi volilnih enot za volitve v oba zbora. Na tej seji so sprejeli zaključni račun občinskega proračuna za minulo leto, razpravljali o gospodarskih in personalnih zadevah, ter v zvezi z bližnjimi volitvami sprejeli sklep, da se bodo zbori volivcev v tej občini začeli 15. septembra.

ČRNUČE

PRIPRAVE NA VOLITVE

Kakor povsod drugod so pred bližnjimi volitvami v občinske ljudske ljudske odbore tudi v Črnučah precej zaposleni. Na 22. redni seji ObLO Črnuče so pred dnevi sprejeli nekaj dopolnitev in sprememb občinskega statuta. Občinski zbor bo štel 19. odbornikov, zbor proizvajalcev pa 15. Volilnih enot bo za občinski zbor 11, za zbor proizvajalcev pa 10. Na seji so imenovali še tri komisije za sestavo volilnih imenikov ter komisijo za sečna dovoljenja in pretresli nekaj problemov s področja gospodarstva.

POMOČ DIJAKOM IN VAJENCEM

Občinski svet za zdravstvo in socialno skrbstvo je pred kratkim reševal prošnje dijakov in vajencev za redne mesečne podpore v tekočem šolskem letu. Po daljši razpravi so 24 prosilcem odobrili podpore v mesečnih zneskih od 1500 do 3000 din.

SLABI FILMI V BENETKAH

Poročevalec z mednarodnega filmskega festivala v Benetkah mora, žal, znova zapisati, da se v Benetkah še vedno ni zgodilo nič posebnega.

Francoski film »Amere Victoire« (Grenka zmaga) gornjih trditev ni ovrgel, saj ni v festivalski spored primesel nobenih sprememb.

Zgodba tega filma se godi med drugo svetovno vojno v Tangerju. To je zgodba o vojaku, častniku, ki je poln kompleksov ter neprestano niha med ugibanji, ali je ubijanje v vojni umor ali ne. Poleg tega se vsemu pridruži še ljubosumnost, ki ga prižene tako daleč, da umori celo svojega najbližjega tovariša. V zadnjem trenutku pa kajpak spozna, kako daleč je zabredel... Film je zanimiv morebiti samo zaradi nekaterih prizorov v puščavi. Predvsem pa zaradi igre Kurta Jürgensa, ki je zelo dobra.

Ameriški film »Zgodba o Esther Costello« pomeni za ameriško kinematografijo žalosten polom. Menda ni bil še noben ameriški film na tem festivalu tako izžvižgan kot ta. To pa ni nič čudnega. Zgodba o slepi in nemi Esther Costello bi bila pretresljiva, če je ne bi na lepem spremenili v reklamo in v neokusno propagando. Motiv filma je namreč: darujte za slepe in neme. Ta motiv je hkrati povedan še na zelo neokusen in sentimentalen način. Tudi drugače se zgodba kaj kmalu po uvodnih kadrih sprevrže v neslanost in nesmisel. Ena izmed ne najmanj neslanih šal tega filma je tudi ta, da dekle ob poslušanju, ki ga doživi od moža svoje rednice in vzgojiteljice, ne samo spregovori, ampak tudi spregleda.

Zadnji dan avgusta so na festivalu predvajali mehiški film »Los Calvajos«. Tudi ta film je bil v znamenju nekega lažnega humanizma, ki ga je v Benetkah na filmskih platnih na kupe. Sicer pa gre v filmu za brutalno zgodbo o nasilni poroki dekleta z lastnikom velike kmetije, ki je pravi divjak. Ta seveda ni nihče drug, saj drugi ne more biti, kot Pedro Armendariz. Filmu, ki se še zdaleč ne more meriti z nekaterimi mehiškimi filmi, ki smo jih videli doslej, so avtorji dodali kopico religioznih rekov in izrekov. Ta poplava božje milosti pa je postala zlasti tu na festivalu neverjetno dolgočasna in upajmo, da ne bo trajala, kakor predvajanje slabih filmov, še naprej.

P. G.

Andreja Hienga »USODNI ROB«

IZDALA ZALOŽBA »OBZORJA«, MARIBOR

V slovenski sodobni prozi, še vedno usmerjeni predvsem v bolj ali manj realistično fabulistiko, z večjo ali manjšo primesjo psihoanalize in pejsažnega lirizma, pomeni moralistično pisanje Andreja Hienga dokaj nenavaden pojav, v čemer je najbrž treba iskati glavni razlog za to, da ga naša književna kritika (morda tudi beroče občinstvo) že od njegovih prvih prispevkov v revijah sprejema z različnimi simpatijami: del te kritike (in prav gotovo tudi beročega občinstva) vidi v Hiengu enega vidnejših in trdnejših predstavnikov mlajšega rodu slovenskih prozaistov, drugi del kritike (in morda tudi beročega občinstva) pa Hiengovo pisanje često kategorično odklanja. Od kod torej ta dvojnost ocenjevanja, ki pa je prav gotovo tako pri enih kakor pri drugih največkrat povsem iskrena?

Zdaj se Andrej Hieng predstavlja slovenski javnosti s samostojno novelistično zbirko z močno značilnim naslovom »Usodni rob« (pred tremi leti se je pri isti založbi predstavil v skupni knjigi v družbi z Lojzetom Kovačičem in Francem Bohancem). Nova knjiga je skrbno urejena in omogoča nezastrt pogled v Hiengov pisateljski svet, ki je že trdno zgrajen in v sebi zaključen. Ta svet je vklenjen med sorazmerno ozka obzorja, je pa zato toliko bolj poln, skoraj nabit. Fabule v realističnem smislu v Hiengovih novelah skorajda ni, tudi njegovi junaki so skoraj vedno »nenavadni značaji«, na prvi pogled kot da niso od tega sveta, zaman si belimo glavo, kje smo jih srečali, in vendar nam niso tuji: srečujemo jih v nas samih.

Hieng je med sodobnimi slovenskimi prozaisti morda edini, ki ga skoraj izključno in do kraja zaposluje moralna podoba človeka, z drugo besedo: Hieng je tipični moralistični pisatelj. In prav v tej njegovi intenzivni preokupaciji iskanja spreminjastih potez notranje, duhovne podobe človeka je mogoče razumeti, zakaj se je pisatelj odločil prav za tak in ne drugačen svet, za tak in ne drugačen stilni prijem, zakaj se po »usodnem robu« človekovega notranjega življenja sprehajajo prav taki in ne drugačni junaki, skratka: Hieng ne stopa z beležnico v roki za svojimi junaki, on sam jih ustvarja, v najboljšem primeru: samovoljno odbira, sam jih premika in prisili, da mu služijo, prisili, da mu oživijo v konkretno, materialno življenje neko neoprijemljivo in največkrat neizrazljivo resnico v nas in o nas.

Zato so Hiengovi ljudje na prvi pogled, ob površnem branju nenormalni, živčno razrvani, zdi se nam, kot da so na svetu samo zato, da se žro med seboj, nekako drug drugemu v napoto, izogibajo se drug drugega, a poti so nekako pretesne, in vselej usodno trčijo skupaj. Hiengovi ljudje, kadar so sploh realni, morajo biti nenavadni in nenavadni morajo biti tudi njihovi odnosi, kajti le v izjemnih, napetih duševnih stanjih, le v skrajno zaostrenih medsebojnih odnosih, lahko bi rekli: je v trenutkih skrajno napetih medsebojnih odnosov zadobi človekova notranjost, vselej tako usodno pričujoča, kolikor toliko oprijemljivo obliko, le v takih trenutkih in takih stanjih se ta človekov notranji svet konkretizira v dejanju. Hiengovi junaki so zato vsi ali skoraj vsi zaznamovani z nečim usodnim, največkrat z občutkom krivde, s slabo vestjo, ali pa obremenjeni s slo po maščevanju zaradi krivice, ki jim je bila storjena, ujeti v dušljivo mrežo kompleksov, ki silijo plahe v drzna dejanja, zavožence v cinizem, razžaljene v jedkost. Vse je torej, merjeno z merili našega vsakdana, nenavadno, izjemno in... tu se kritika razdeli: eni gredo dalje in pravijo: neresnično, skonstruirano, nezdravo, neumetniško. Taka dedukcija ne zahteva prevelikega duševnega napora, zato se bom zaustavil na drugi, ki se mi zdi že ob skromni poglobitvi v Hiengov tekst edino mogoča.

Če bi pisatelj zbiral prav take junake in jim sledil v prav take situacije, a bi hotel pri vsem tem ostati veren kronist, »objektiven« zapisovalec nič manj »objektivnega« življenja okrog nas, bi mu lahko z vso pravico marsikaj očitali. Toda Hiengov namen je nekje čisto drugje: v odstiranju tistega najglobljega v nas, včasih v razkrinkavanju, včasih v osveščanju predvsem tistega, kar za vsako ceno hočemo skriti pred drugimi, skriti često tudi pred samim sabo. Včasih se človek zave krivde šele potem, ko vidi njene posledice v življenju svojega bližnjega, največkrat je to nezavedno storjena krivica in človek se začne spraševati, ali je sploh kriv, oziroma če ni kriv, zakaj mora ta in oni trpeti prav zaradi njega?

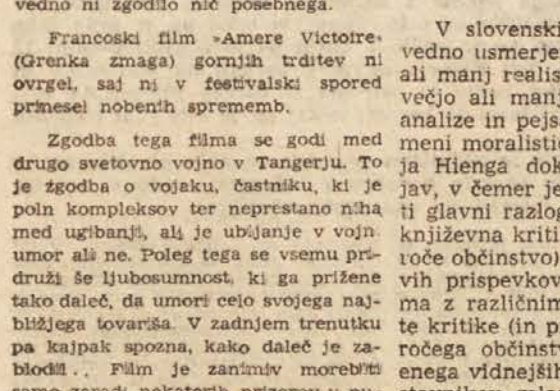
S polno zavestjo sem zapisal, da je Hieng moralistični pisatelj. Moralistični, ker se ukvarja skoraj izključno z moralnoetičnimi problemi, pisatelj pa zato, ker o teh problemih ne razpravlja, pač pa prisili, kot že rečeno, svoje junake, da jih zaživijo polno, realno, umetniško prepričljivo. Hiengova irealna fabula je večkrat celo napeta, izredno dinamična, dramatična. S tem seveda nočem trditi, da ni v zbirki prizorov in zapisov, celo novel, ki so tudi v tradicionalnem smislu predmetno fabulistični, zgrajeni na docela vsakdanjih, obče možnih pripetljajih in dogodkih. Vendar je tudi tu glavna skrb posvečena moralnim trzajem človeka.

Po vsem tem naj samo še zabeležim, da sta pravzaprav v vseh novelah v zbirki preizkusna kamna na tem »usodnem robu« dve veliki pravici in bremeni človeka: ljubezen in smrt. Ob srečanju iz oči v oči tako s prvo kot drugo pokaže človek sebi in drugim svoj pravi obraz.

V zbirki je sedem novel, pravzaprav šest novel in ena povest, najmočnejši je Hieng v novelah »Sanja o razbitem avtobusu«, »Smrt in račka«, »Fragment o nepokojnih mrtvakih«, in »Ožbolt čuva otroka«, nekoliko manj v »Grobu«, »Usodni rob« in »Mlin« se mi zdita dokaj šibkejša od ostalih.

Čas dogajanja: sedanji, kraj: slovenska zemlja, čeprav oba samo nakazana. Pa še nekaj: knjigo je zelo okusno opremila Majda Dobravec.

Ciril Zlobec

Iz Moderne galerije: Campigli Masimo (Ecole de Paris) »Sedeči ženi«

Cankarjeva založba je nedavno spet razveselila ljubitelje lepih knjig z izdajo fantastičnih »Hoffmanovih pripovedk«. Knjiga predstavlja po tisku, opremi in imenitnih ilustracijah pravo redkost, saj celo prekaša pred leti izdane Balzacove »Okrogle povesti«. Ne najmanjša vrednost in lepota knjige je v izvirnih ilustracijah Vladimira Lakoviča. Z njimi se je Lakovič uvrstil med najboljše ilustratorje, kar smo jih doslej imeli. Gornja risba je iz te knjige.

Knjige in revije

PREJELI SMO V OCENO

Tone Seliškar: INDIJANCI IN GUSARJI. Povest za dečke in deklice. Ilustriral in opremil Janez Vidic. Izdala Založba Obzorja v Mariboru 1957. Strani 110 + (II), 8°.

Ricardo Guiraldes: DON SEGUNDO SOMBRA. Prevedel Bogomir Stopar. Opremila Mira Rojec. Zbirka »Sodobni roman«. Izdalo časopisno založniško podjetje Ljudska pravica—Cankarjeve založba v Ljubljani 1957. Strani 201 + (III), 8°.

John Knittel: AMADEUS. Roman. Prevedel J. Dolinšek. Opremil inž. arh. Jaroslav Černigoj. Izdala Založba Obzorja v Mariboru 1957. Strani 497 + (III), 8°.

OBZORNIK 57. Štev. 9. Mesečna ljudska revija. Izdaja Prešernova družba v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Ribičič.

SODOBNA PEDAGOGIKA. Letnik VIII. (1957), štev. 3—4. Izdaja Republiška zveza pedagoških društev Slovenije. Odgovorni urednik Marica Dekleva.

PRIREDITEV V KRIŽANKAH

V četrtek zvečer je bila ob 37. mednarodnem kongresu Komiteja mednarodnega urada za vino v čast udeležencev kongresa folklorno plesna prireditev v letnem gledališču v Križankah. Nastopili so akademska folklorna plesna skupina »France Marolt« iz Ljubljane, Akademski vokalni oktet ljubljanske univerze in Veseli planšarji. Čeprav je vreme za prireditve na prostem v Ljubljani za letos že minilo, so Križanke vnovič privabile poln avditorij poslušalstva. O programu pa bi veljalo zapisati, da ni preveč smotrno sestavljati program neke kulturne prireditve s točkami treh, med seboj močno različnih in zelo neizenačenih ansamblov.

»PRIMORSKE ZDRAHE« NA PROSTEM V TRSTU

Drevi bo Slovensko narodno gledališče v Trstu uprizorilo komedijo Carla Goldonija »Primorske zdrahe«. Veliko uprizoritev na prostem sta pripravila režiserja Jože Babič in Modest Sancin ter scenograf Jože Cesar in Viktor Molka. »Primorske zdrahe« bodo uprizorili na Stadionu 1. maj. Predstava, kakor je že običaj pri uprizarjanju te Goldonijeve komedije, bo uprizorjena v jezikovni priredbi Mirka Rupla v tržaškem narečju, pripravilo pa jo je SNG v Trstu kot slavnostno predstavo v počastitev 250-letnice rojstva velikega italijanskega komediografa. V isti komediji se bo jutri poslovila od tržaškega občinstva igralka Tea Starčeva.

MIHA MALEŠ RAZSTAVLJA V IZOLI

Po razstavah, ki jih je imel Miha Maleš v Piranu in kasneje v Kopru, bodo drevi odprli razstavo njegovih del tudi v sindikalnem domu v Izoli. Slikar razstavlja dela z motivi iz Slovenskega Primorja. Tudi to razstavo v Izoli je, kakor obe prejšnji, organiziral Svet Svobod in prosvetnih društev Koper s sodelovanjem Jakopičevega paviljona v Ljubljani v okviru letošnjih Primorskih dnevov.

...iha Maleš: Starka

KULTURNI MOZAIK

DOMAČI IN SODOBNI AVTORJI NA PROGRAMU BEOGRAJSKE FILHARMONIJE

Že bežen pregled repertoraja beograjske filharmonije za prihodnjo sezono nam kaže očitno tendenco vodstva Filharmonije, da da poudarek delom domačih komponistov in najvidnejših tujih sodobnih glasbenikov. Tako srečamo na programu imena, kot so Mihajlo Vukdragović, Milko Kelemen, Papandopulo, Milan Ristić itd., med njimi tudi Blaž Arnič. Še bolj pester pa je seznam tujih komponistov: Stravinski, Szymanovski, Britten, Hindemith, Honegger itd. Med dirigenti, ki bodo vodili beograjsko Filharmonijo, pa so razen domačih tudi gostje Milan Horvat iz Zagreba, Bogo Leskovic iz Ljubljane in tudi znameniti Leopold Stokowski.

STAREC IN FILM

Dogodki okrog snemanja slovitega Hemingwayevega romana »Starec in morje« bi sami zadostovali za cel roman. Neskončne težave pri delu so že popolnoma postarale producenta Leianda Haywarda, ki z vsem svojim premoženjem stoji za filmom.

Pred dvema letoma je začel Hayward s snemanjem. Pred letom in pol so se odpeljali režiser Fred Zinnemann, Spencer Tracy, ki bo igral glavno vlogo, in ves snemalni štab na Kubo, prizorišče romana. In od tega trenutka naprej je delo zastalo. 125 ljudi je mesece in mesece čakalo na boljše vreme. Zjutraj je bilo morje preveč nemirno, popoldne pa ni bilo sonca. Morski psi so se pojavili takrat, kadar jih ni bilo treba. Kadar pa bi jih hoteli snemati, jih ni bilo na površje. Končno je Zinneman obupal in odpovedal sodelovanje. Dva milijona dolarjev so porabili do takrat, končnih pa je bilo komaj nekaj deset metrov filma. Medtem so našli novega režiserja, Johna Sturgesa, in ugodnejše pogoje za snemanje. Nov problem je nastal, ko je kubanski deček, Tracyjev partner, že odrasel svoji vlogi. Proračun filma se je do zdaj zvišal na pet milijonov dolarjev.

RAZGOVOR O MLADINSKI KNJIGI

Že nekaj dni je v Ljubljani zvezni seminar za bibliotekarje in knjižničarje v mladinskih knjižnicah, na katerem vrsta jugoslovanskih strokovnjakov predava o problematiki mladinskih knjižnic in mladinske literature. V okviru tega seminarja je Zveza društev prijateljev mladine Jugoslavije, in sicer Komisija za mladinsko književnost in tisk pripravila tudi poseben pogovor o mladinski knjigi in ilustraciji. Pogovor bo v ponedeljek, 9. septembra zvečer v Klubu kulturnih delavcev v Ljubljani, vodil pa ga bo književnik Tone Seliškar, predsednik Zvezne komisije za mladinsko književnost in tisk.

KONGRES JUGOSLOVANSKIH SLAVISTOV

Zveza slavističnih društev Jugoslavije priredi od 11. septembra štiridnevni kongres jugoslovanskih slavistov v Beogradu. Osnovni del kongresa predstavljajo razprave o lingvistični in književno-zgodovinski sekciji. Mimo tega pa bosta dva plenarna sestanka posvečena pouku srbo-hrvaškega, makedonskega in slovenskega jezika v višjih razredih srednjih šol in pouku književnosti v istih razredih istih šol. Referate na kongresu bodo imeli tudi predsednik jugoslovanske akademije znanosti dr. Aleksander Belić, Blažo Konesk iz Skoplja in dr. Rudolf Kolarič in dr. Anton Slodnjak iz Ljubljane.

POMEN KNJIŽEVNOSTI
za vsestranski razvoj osebnosti

NEKAJ TEZ S PREDAVANJA NA SEMINARJU ZA MLADINSKE KNJIŽNIČARJE

V teku nekaj tisoč let je bilo izrečenih veliko lepih in točnih misli o univerzalnem značaju književnosti, o njenem pomenu pred drugimi dejavnostmi človeškega duha (izvzeta je bila glasba in to samo v določenem smislu), o njeni nenavadni vlogi v nenehnem zboljševanju človeškega življenja. Književnost povezuje sodobnike s preteklostjo in prihodnostjo. Zbližuje narode, razširja posamezniku obzorja, jih poglablja in ga bogati z izkušnjami, mu razvija domišljijo, misel, čustva, okus. Kot pravi Schelly, je književnost »središče in hkrati obseg znanja«, »zapis najboljših in najsrečnejših trenutkov najsrečnejših in najboljših duhov«. Zato je — kot je dejal Zu-Ki, stari kitajski pisatelj — »njeno delovanje vsesplošno blagodejno, kot je blagodejno delovanje oblakov in dežja« in zato je treba človeka uvesti v književnost že zmlada.

Toda kako naj to napravimo? Vsaka knjiga ni primerna za otroka. Te ne bi razumel, druga bi mu ranila dušo. Pri vsakem otroku je nekoliko drugače. Za otroka moramo knjige odbirati, vendar ne nasilno, z velikim obzirom prav do otrokovih individualnih posebnosti. V tem pogledu pa zdaj nismo na najboljšem. Tako prevodna kot domača otroška in mladinska literatura imata zelo veliko pomanjkljivost: ne odgovarjata na številna iskanja tega naraščaja. Nikdar ni človek tako žejen kot prav v teh letih, tega se moramo vselej zavedati. Najvažnejša naloga otroških knjižnic je zdaj torej prav v tem, da zbirajo v tej smeri kar največ konkretnih podatkov. To je osnovni pogoj, da postane založniška dejavnost na tem področju pozitivnejša, kot je bila doslej.

Ogromnega pomena bi bilo, če bi raziskali čitvo vrste velikih književnikov, umetnikov, znanstvenikov, politikov in sploh velikih ustvarjalcev; kakšne knjige so v posameznih obdobjih svojega življenja brali in kakšen vtis so jim te knjige napravile.

Nekaj je pri vsem tem nesporno: človek se mora že mlad srečati z domačimi in tujimi klasiki, z velikimi deli, ki skladno vplivajo nanj, tako v moralnem kot v estetskem pogledu. V družbi z velikimi postane človek tudi sam večji. Pri njih se ne samo vsestransko spozna z naravo in soljudmi, marveč spoznava tudi samega sebe. Mnogih svojih lastnosti in zmožnosti ne bi nikdar spoznali, če ne bi podobne ali nasprotne spoznali pri drugih ljudeh. Med branjem se človek sam strinja ali ne strinja s pisateljem, polemizira z njim: »Tudi jaz bi tako«, ali: »Jaz ne bi tako«, »Jaz bi drugače«. Tako polemiziranje s pisateljem je najboljša šola, ki si jo sploh moremo želeti.

Razumljivo, takšnega odnosa do knjige je zmožen samo človek, ki se normalno razvija in zna pravilno brati. Obstaja pa tudi drugačno branje, nekritično, enostransko, samo zaradi razvedrila. Spomnite se samo Cervantesovega opisa v »Don Kihotu«, ko bero viteške knjige kanonik, krčmar in Maritorna: prvi jih ocenjuje kot celoto, drugi uživa samo v številnih pretepih, tretja pa se naslaja samo ob ljubezenskih prizorih. Otroci čutijo potrebo po branju in mi jih moramo samo navajati na to.

Sicer pa vsak dober pisatelj že sam navaja bralca na kritično branje, ker ga ne moremo razumeti, če o tem, kar piše, ne razmišljamo. Zato je treba otroku in mladini dajati samo dobre izbrane knjige. Schopenhauer, ki v marsičem ni imel prav, je povsem točno dejal, da je »sposobnost ne branja zelo pomembna stvar« (ne branja slabih knjig) in da je koristno večkratno branje dobrih knjig. Vedno počasi, vedno pazljivo in večkrat. To priporočajo mnogi pisatelji (med drugimi tudi Voltaire in Gide). »Delo, ki ga beremo, traja: delo, ki ga ponovno beremo, ostane«, je docela točno formuliral Dumassin. Skrben izbor in večkratno branje je priporočal tudi stari Kvintilijan, ko je trdil, naj ne beremo mnogih, temveč mnogokrat iste pisatelje.

Filozof Seneca pa je dal v tem pogledu morda najzanesljivejše napotilo: »Kdor je povsod — pravi — ni nikjer. Slabo se zdravi, kdor venomer menja zdravila. Nič ni toliko koristno, da bi koristilo že mimogrede: veliko število knjig nas le raztrese. Spet in spet moramo brati knjige, ki imajo resnično vrednost, medtem ko po drugih sezimo samo včasih, zaradi zabave, in prav tako je treba iz več prebranih strani izluščiti morda eno samo misel. In ko jih boš mnogo prebral, si izberi eno, ki jo boš ta dan dobro premlel. Je pa včasih treba skočiti tudi v sovražni tabor — ne kot ubežnik, temveč kot raziskovalec — da zalotiš sovražnika v napaki.«

Že pred 2000 leti in neštetokrat kasneje smo dobili dobro sugestijo, kako rešiti probleme, ki nas še danes mučijo. Najti moramo samo pravo mero, ki ustreza našim razmeram in potrebam. Te pa zahtevajo, mimo vsega ostalega, tudi to, da prebiramo vse književne zvrsti: tako stih kakor prozo, liriko kot dramo, roman kot novelo. Mercier je nekoč (1781) povsem upravičeno branil bralce romana, poudarjajoč pomen dogodkov dela, gibanja, raznih značajev. Danes moramo vzgajati bralce stihov verza, še posebej lirskih, ki imajo določeno prednost pred drugimi literarnimi zvrstmi in brez katerih je književna vzgoja okrnjena.

Splošna naloga je torej jasna: med mladino in otroki moramo vzgojiti bralce, ki bodo samostojno mislili. Samo v tem primeru bo književnost činitelj, ki pomaga k vsestranskemu razvoju osebnosti in prispeva, da dobiva skupnost polnokrvne ljudi, sposobne, da to družbo napravijo plemenitejšo in ji nasploh pomagajo do napredka.

Dr. Vojislav Djurić

Zgradili so športno letališče

Za otvoritev velik miting pilotov, padalcev in jadralcev

Jutri bodo v Slovenjem Gradcucu odprli novo športno letališče, ki so ga požrtvovalni člani Koroškega aerokluba Slovenj Gradec zgradili v pičlem letu dni, vzlic vsem oviram in težavam, ki so se pojavile med tem obsežnim delom. Otvoritev letališča AK Slovenj Gradec pri Turiški vasi bodo proslavili z letalsko prireditvijo, na kateri bodo svoje

znanje in drznost pokazali najboljši športni letalci Letalske zveze Slovenije, Hrvatske in Letalskega centra v Vrščcu. Ljubiteljem letalskega športa se torej jutri obeta lepa prireditev, ki se jo bo prebivalstvo tega dela naše republike nedvomno udeležilo v velikem številu. Bogata udeležba in uspešna prireditev bosta vsekakor največje priznanje požrtvovalnim graditeljem novega letališča. Z novim letališčem pri Turiški vasi je Slovenjegrajčanom dana priložnost, da bodo še bolj aktivni pri razvoju letalstva in vzgoji mladih padalcev, motornih pilotov in jadralcev.

Brzojavke

● REIKYAVIK, 6. septembra (Reuter). — V kvalifikacijskem tekmovanju za svetovno nogometno prvenstvo je Island premagal tudi Belgijo in sicer s 5:2. V tej skupini se je za finale že kvalificirala Francija, ki vodi na lestvici s 6 točkami in razliko 19:4, Belgija je druga s 4 in 16:11, Island pa je tretji brez točk. Doslej so se za svetovno prvenstvo kvalificirale Anglija, Brazilija, Paragvaj, bivši svetovni prvak Zahodna Nemčija in organizator tekmovanja Švedska.

● KARLOVAC, 6. septembra (Tanjug). — Košarkarska reprezentanca Lodža je v Karlovcu igrala z domačim Železničarjem in ga premagala z rezultatom 69:55 (34:33).

● BEOGRAD, 6. septembra (Tanjug). — Na seji sekretariata Šahovske zveze Jugoslavije so določili moštvo za dvoboj proti Madžarski, ki bo od 6. do 10. oktobra v Budimpešti. Moštvo je sestavljeno takole: Gligorić, Matanović, Ivkov, Fuderer, Karaklajić, Srečko Nedeljković, Rabar, Bertok, Djuraševič in Rakić.

● FOREST HILLS, 6. septembra (AP). — V IV. kolu mednarodnega prvenstva ZDA v tenisu je Ayala (Čile) premagal Danca Kurta Nilsena s 6:4, 6:4 in 8:6, Anderson (Avstralija) pa Američana Savita s 6:4, 6:3, 6:1.

V četrtfinalu je Avstralec Cooper premagal Pattyja (ZDA) s 6:3, 6:2, 6:1, Sved Davidson pa Mayna (ZDA) s 3:6, 6:3, 7:5, 6:4.

● LUKSEMBURG, 6. septembra (AFP). — V tekmovanju za pokal nogometnih evropskih prvakov je Crvena zvezda premagala prvaka Luksemburga Stade Didilange s 3:0. V Sofiji pa je CDNA premagal madžarskega prvaka Vasas z 2:1 (2:0). V Glasgowu pa je domači Rangers premagal francoskega prvaka St. Etienne.

● ZAGREB, 6. septembra (Tanjug). — V času zagrebškegia velesejema bo tudi bogat športni program. Tako se bosta srečali nogometni reprezentanci Zagreba in Varšave, švicarski Grashoppers pa bo igral z »Zagrebom« in Dinamom. »Zagreb« bo igral tudi z budimpeštanskim MTK. V kolesarskem kriteriju bodo dirkali vozači Avstrije, Italije in Nemčije. Srečali se bodo tudi najboljši namizoteniški igralci Stockholma in Zagreba ter drugi športniki.

● ATENE, 6. septembra (AFP). — Košarkarska reprezentanca Grčije je v Atenah premagala reprezentanco Romunije s 74:65 (40:26).

KOŠARKARSKI KOMENTAR

Polom, ki pa še ni bankrot

Drugo jesensko kolo košarkarske lige bi nam ostalo v neprijetnem spominu, če ne bi neuspešnega potovanja v košarkarsko prestolnico Zrenjanin, oljašala Ljubljana z nenehnim sporedom pomembnih in prepričljivih zmag. Posledice ponesrečene ekspedicije za-

Kaj pravi Loci?

Po tekmi med Proleterjem in Olympio v Zrenjaninu smo, še preden se je povsem poleglo ploskanje odhajajočega občinstva spregovorili nekaj besed s kapetanom državnega prvaka in (doslej) državne reprezentance.

Ali menite, da boste ponovili svoj lanskoletni uspeh in ponovno osvojili prvenstvo?

Najbolj smo se bali srečanja z vami in s Crveno zvezdo. Prvo je srečno za nami. O drugem se bomo pogovorili v Beogradu. Priznam, da me zelo skrbi. Vsekakor kandidature ne bomo ziepa umaknili.

Kaj pa srečanje z »Ljubljano«? Ali ste že mislili nanj?

Seveda Srečanje v Ljubljani smo že vnaprej »odpisali«. V Ljubljani je skoraj tako kot pri nas nemogoče dobiti. Še posebej bo težko, ker bo odločalo o prvaku.

Če bi vam spodrsnilo, kdo ima največ možnosti?

Čeprav je težko govoriti o tem, bi najraje videl, da bi bila prvak ASK Olympia. Vendar ima »Ljubljana« lažje delo in zato več možnosti.

enkrat tudi niso bile tako usodne, da bi lahko belo zastavo Olimpije v Zrenjaninu imeli za njen umik kot enega od slovenskih favoritov. Zaenkrat so torej zadnji košarkarski dogodki prispevali samo k temu, da se je prvenstveni vrtiljak prve trojice še enkrat zavrtel. To pa ni bilo prvikrat niti ne zadnjikrat v tej sezoni, zato bi lahko imeli zadnje rezultate samo za navadno prehitevanje v vse bolj razburljivem crossu med koši.

Nedvomno pa je, kljub razpoloženju in borbenosti v treh najmočnejših taborih, na dnevnem redu nenehno samo eno vprašanje: kakšne možnosti imajo v nadaljevanju? Seveda do danes ni mogel še nihče točno odgovoriti. Najbolj verjetno je, da bo tako ostalo prav do konca. Vse to pa ne izključuje če že ne točni pa vsaj najbolj verjetni odgovor. Na podlagi dosedanjih nastopov, forme nasprotnikov in mnogih drugih pomembnih in drobnih znamenj lahko namreč nastavimo kolikor toliko zanesljivo enačbo s samo eno neznanko. In le ta je, če izključimo najbolj groba presenečenja, — Proleter ali Ljubljana! Če bi hoteli biti v napovedih še bolj drzni, bi predčasno rešili nalogo tako, da bi postavili na čelo Ljubljano. Skoraj edini, zato pa tudi najbolj odločilni razlog za to napoved je dejstvo, da igra ta ljubljanski ligaš s svojima direktnima tekmecema na svojem igrišču. Le-to se je izkazalo doslej za več kot potrebna prednost, ki je v izenačenih borbah brez izjeme prinesla točko domačinom. Torej ni vzroka, da bi pričakovali v tem karšnokoli spremembo.

Po takem razmišljanju bi lahko imeli preteklo soboto v Zrenjaninu za dogodek na košarkarski borzi, na kateri je Olimpija doživela »popoln bankrot«. In tako bi tudi v resnici bilo, če bi bila košarka vsaj kolikor toliko eksaktna veda. Tako pa, k sreči lahko to skrajno pesimistično »borzno« poročilo omilimo.

Delnice doslej najresnejšega kandidata za prvo mesto, Olimpije so občutno padle. Namesto štirih priložnosti na tujem ima sedaj namreč samo še tri. Iz treh spopadov pa mora vsaj dvakrat odnesti celo kožo. Kolikor je to mogoče in realno bomo lahko zvedeli do konca meseca. Rezultat bo odvisen od marsičesa: predvsem od igralcev Olimpije. Če bodo pokazali vse kar zmorejo, če bodo vložili zadnji atom moči in borbenosti v vsako svojo potezo, šele potem bodo lahko izigrali obstoječe zakone o prednostih domačih igrišč. Časa za premislek nimajo več. Začeti morajo takoj.

V nasprotju z enotedenskim spomladanskim prvakom pa imata »Ljubljana« in Proleter še vedno nenačeto zlato podlago svojih obetov. Za svoje štirih »uvožene« točke se bo vsak od njiju še štirikrat odpeljal na tuje, preizkusit srečo. V njihov »fifty-fifty« smo lahko prepričini.

V soboto bomo najprej v Ljubljani prisostvovali igri med Olimpijo in Slobodo iz Tuzle. Čeprav ne moremo dvomiti v domačine, lahko rečemo, da bodo eni kot drugi zelo zahtevni. Olimpiji bo šlo za rušiko v koših, Slobodi pa za izpad. Brzkone si v Ljubljani ne bo opomogla.

»Ljubljana« bo igrala že tretjo prvenstveno tekmo v tem letu z beograjskim Partizanom. Dve dosedanji sta bili zelo težki. Za »Ljubljano« tudi to ni nič kaj privlačno, saj lahko mnogo izgubi, dobi pa lahko samo to kar ji pripada.

Proleter se bo podal v borbo z največjim strahom. Crvena zvezda je bila vedno dosedaj njegov najbolj neprijetni tekmec. Nekdanji prvaki so vedno našli pravi način, da so ukrotili še tako razigrane Zrenjanince. Težko je verjeti, da bodo gostje ponovili svoj zadnji »sijajni nastop« zato zaupamo dve točki Crveni zvezdi.

BORIS KRISTANČIČ

Drevi ob 20 uri bo na igrišču pod Cekinovim gradom prvenstvena tekma XII kola zvezne košarkarske lige med Slobodo (Tuzla) in ASK Olimpijo

»Maribor« : Odred

Jutri 8. septembra bo na stadionu Odreda zanimiva nogometna tekma med prvim moštvom ŽNK »Maribor« in prvim moštvom Odreda. Začetek glavne tekme ob 16. uri. V predtekmi ob 14.30 se v prvenstveni tekmi srečata mladinski moštvi Slovana in Odreda. Tekmi ob vsakem vremenu.

ŽENSKA ŠAHOVSKA OLIMPIADA

Danes Anglija : Jugoslavija

Emen, 6. septembra. Na ženski šahovski olimpiadi v Emenu so odigrali III. kolo. Jugoslavija, ki igra v tretji skupini, je bila danes prosta, v IV. kolu pa se bo srečala z angleško ekipo. Stanje po III. kolu v tretji skupini je naslednje: Anglija 5 (1), Zahodna Nemčija, Jugoslavija po 4 točke ob enem neodigranem dvoboju.

V drugem kolu je Jugoslavija premagala Poljsko z 2:0. Timofejeva je premagala Holujevo, Stadlerjeva pa Litinovičevo. Rezultati tretjega kola pa so naslednji:

I. skupina: Irska-Finska 2:0, Francija-ČSR 0:2. V obeh partijah stoji ČSR bolje. SZ-Nizozemska 1,5:0,5. Končni rezultat dvoboja Nizozemska-Francija je 1,5:0,5 in Irska-ČSR 1,5:0,5. Po III. kolu vodi Nizozemska 4 pred SZ 3,5 in enim dvobojem manj.

II. skupina: Madžarska-ZDA 0,5:0,5 (1), Avstrija-Luksemburg 1:1, Vzh. Nemčija-Bolgarija 1:1, Madžarska-Luksemburg 2:0. Vodi Bolgarija 4,5 pred Madžarsko 3 (1).

III. skupina: Anglija-Poljska 1:1, Danska-Belgija 2:0, Zahodna Nemčija-Norveška 2:0, Danska-Norveška 2:0.

PRED MEDDRŽAVNIM SREČANJEM MLADIH PLAVALCEV

Rim — zadnji izpit 1957

Najmlajši, toda najboljši: Vlado Brinovec

Ljubljana, 6. sept. Plavalna zveza Jugoslavije in Plavalna federacija Italije sta se sporazumeli, da bo 28. in 29. septembra v Rimu dvoboj mladih reprezentanc obeh držav v plavanju, vaterpolu in skokih v vodo.

Kandidati za sestavo naše reprezentance v plavanju in vaterpolu bodo imeli pred tem srečanjem skupne priprave v Splitu, v šolah za plavanje in vaterpolo. Priprave bodo od 15. do 25. septembra.

V šolo plavanja bodo povabljeni vsi naši najboljši mladi plavalci, in sicer: Brinovec, Volčanšek, Jelačič, Pelc, Zrimšek, Dorčič, Barišič, Baraba, Košnik, Kicovič, Prišič, Zlatić in Dobrila, ter plavalke Cajer, Mežnar, Benkovič, Varga, Metelko, Koncilja, Pilić, Vijatov, Kratmajer, Vukelić, Čamgić, Horvat in Tominšek. Šolo bo vodil zvezni trener Senjanović ob pomoči trenerja Barbierija.

Hkrati bo tudi šola za vaterpolo, ki jo bosta vodila zvezni kapetan Grkinić in trener dr. Kuma.

Japonci vabijo Mihalića

Tokio, 6. septembra (Reuter). Japonska atletska zveza sporoča, da vabi na maratonski tek v mestu Fukuoka, ki bo 1. decembra, šest tujih atletov. Vabilo so poslali prvoplasirani trojici v maratonu na olimpijskih igrah — Francozu Mimounu, Jugoslovanu Mihaliću in Fincu Karvonenu, nadalje Američanu Kellyju, ki je zmagal na letošnjem maratonu v Bostonu ter po enemu atletu iz SZ in Južne Koreje.

STUDENTSKE ŠPORTNE IGRE V PARIZU

Našim gre dobro

Pariz, 6. septembra. — Na mednarodnih študentskih športnih igrah v Parizu so jugoslovanski študentje dosegli nekaj lepih uspehov. Vaterpolisti so premagali brazilsko reprezentanco s 14:0, (5:0). Na atletskih tekmovanjih je Rdošević v metanju diska dosegel drugi najboljši rezultat in se plasiral v finale. Najboljši rezultat je dosegel Nemec Bűherle — 48,78, Radošević 48,09 itd. Babovičeva je osvojila prvo mesto na 80 m ovire z rezultatom 12,0 pred Nemko Thymm 12,1 in Rusinjo Eliševo 12,5.

Naša vaterpolo reprezentanca je premagala vaterpoliste Japonske s 14:1 (5:0). To je že tretja zmaga jugoslovanskih vaterpolistov na študentskih igrah. Japonci so mnogo bolje igrali kot proti Madžarom, vendar so bili prisiljeni, da so se ves čas branili.

Na plavalnem tekmovanju je na 400 m prosto zmagal Nemec Koller z zelo dobrim rezultatom 4:48,7. Na 100 m prosto ženske pa je dosegla odličen rezultat Vogova (SZ) 1:06,9.

Na sabljaškem turnirju je prvo mesto osvojila Italija, ki je v finalu premagala Luksemburg z 9:5.

● **Tokio, 6. septembra.** (Reuter.) — Japonec Tsiosi Jamanaka je dosegel nov svetovni rekord na 800 m prosto

POSVET »PARTIZANA« V KRANJSKI GORI

Festival skozi prizmo »Partizana«

Kranjska gora, 6. septembra. Danes popoldne je predsednik »Partizana« Slovenije tov. Mitja Ribičič otvoril vsakoletni posvet »Partizana« Slovenije.

Po uvodni formalnosti je načelnik Tomaž Šavnik poročal o I. slovenskem festivalu telesne kulture skozi prizmo »Partizana«. Ugotovil je, da so telesnovzgojne organizacije na največji prireditvi telesne kulture po letu 1945 prispevale pomemben delež. Na Festivalu je bilo moč opaziti, da se je organizacija »Partizan« močno razširila, delo je napredovalo, številčnost porastla, pa tudi disciplina se je zboljšala. Tovariš Šavnik je naštel tudi nekaj pomanjkljivosti, ki pa niso kazile Festivala (nesporazum o paradi, ko je 13.900 pripadnikov »Partizana« pravzaprav ostalo v ozadju — v paradi jih je bilo le 3900). Tekmovanje v posebnih panogah ni bilo odraz stalnega dela, temveč le neke vrste lov za uspehi, za tekmovanja v mnogobojih se je prijavilo precej več vrst kot jih je nastopilo, slab odziv za »Pohod ob žici okupirane Ljubljane« itd.). Na koncu se je tovariš Šavnik tovariško zahvalil vsem, ki so sodelovali pri I. slovenskem festivalu telesne kulture.

V drugi točki današnjega sporeda je Jelica Vazzaz poročala o II. gimnaestradi v Zagrebu in poudarila, da je bilo za tako kvalitetno in množično prireditev premalo zanimanja v širokih krogih telesno-kulturnih delavcev.

V. S.

NAROČNIKE IN SODELAVCE

»Ljudske pravice« in »Ljubljanskega dnevnika«

obveščamo

da smo zaradi rušenja dosedanjih prostorov v Kopitarjevi ulici 2, začasno preselili našo upravo na Petkovškovo nabrežje 25.

Vhod v naročninski, kolportažni in propagandni oddelek je iz Petkovškovega nabrežja. Telefonska številka za naročnino je 22-494, za kolportažo in propagando pa 22-493.

Vhod za upravo, računovodstvo in blagajno, ki opravlja vsa izplačila, je iz Trubarjeve ulice 24, pritličje. Telefonska številka za upravo je 22-491, za računovodstvo in blagajno pa 22-492.

Oglasni oddelek je ostal v isti ulici, preselil se je le za eno hišo in je sedaj v Kopitarjevi 4, poleg tiskarne. Telefonsko številko ima 31-358.

Foto-oddelek se je preselil v Kopitarjevo 6/III.

Ob tej priložnosti opozarjamo naše bralce in naročnike, da lahko naročajo in plačujejo naročnino za naša lista tudi v naši poslovalnici na Titovi cesti 15, v prostorih Cankarjeve založbe. Poslovalnica sprejema tudi naročila za osmrtnice, zahvale in vse vrste drugih oglasov in objav. Telefonska številka poslovalnice je 22-322.

Preselilo se je tudi uredništvo kulturne rubrike »Ljudske pravice« iz Trubarjeve 24 v Kopitarjevo 6/III in ima odslej telefonsko številko 31-357 in 31-030.

Uredništvo in uprava
»Ljudske pravice« in »Ljubljanskega dnevnika«

GOSPODINJE!
ZADOVOLJSTVO JE ČISTITI Z
ISOL
ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

13

Španska PLOŠČAD

LEONHARD GRIBBLE

Nenadoma sta oba otrpnila: zazvonil je telefon. V trenutku je detektiv položil roko na slušalko, toda tudi ženska je skočila s stola, da so ji zavihrali kratki črni lasje.

»Pozabljate...« je začel Parker, ona pa ga je prekinila: »Počakajte!«

Spet je zazvonilo. »No, kaj?« je vprašal Parker.

»Nekaj vam bom ponudila,« je začela.

»Aha,« in je dvignil slušalko.

»Poslušajte me!« je spregovorila z glasom, da se je presenečen ozrl vanjo. »Dajte mi slušalko, pa bom...«

»...snela masko!« je dokončal njen stavek, vendar mu je bilo takoj žal besed. Nekaj trenutkov se je zvijala kot pod silovitim udarcem, potem pa se je spet imela v oblasti in je stopila tesno k njemu.

»Ne,« je rekla. Parker je opazil dve vrsti drobnih belih zob. »Ne, maske ne bom snela niti pred vami niti pred kom drugim, če tega ne bom hotela sama!« Njene oči so gledale čezenj, roke so ji mrtvo visele ob telesu. »Povedala vam bom, kdo je umoril Gilesa Gillespieja!«

Mrzlično je preudarjal Parker. Nemara ga skuša preslepiti, saj bo lahko izpolnila obljubo šele po telefonskem razgovoru. To je tvegana reč, je preudarjal, nemara bo poklicala na pomoč. Toda kakor že večkrat poprej je tudi to pot verjel svojemu instinktu, ki ga še ni prevaral. Dal ji je slušalko, ki si jo je vneto pritisnila k ušesu. Slišal jo je globoko vzdihniti.

»Ne, ne,« je odgovorila v slušalko. »Nikakor ne smem! Tega zdaj ne morem pojasniti. Kam? Zdaj je popolnoma vseeno, zaradi mene na kmetijo.«

Parkerju ni ušla niti besedica, toda njenega odgovora ni mogel docela razumeti. Nalil si je spet kozarček žganja, ona pa je zaključila pogovor: »Ne, zdaj ne! Morda kasneje.« Odložila je slušalko in se obrnila k njemu. Stala je s hrbtom ob mizici in ga gledala...

»Čakam,« je kratko povedal.

Komaj slišno je spregovorila: »Njegov brat, Lionel Gillespie!«

Parkerju so se široko razprle oči, niti za trenutek ni podvomil v resničnost njenih besed, gledal jo je, kako si je spet podpirala brado z negovano roko. Nenadoma je z vso silo privrelo iz njenega grla: »Nič mi ne pomeni, prav nič! To vam povem!« Nekaj je zagrgrala, nato pa je siknila: »Nikoli mi ni nič pomenil...« In je zastokala: »Zdaj sva bot! On, on je bil dolžnik!«

Prav tako naglo, kot se je bila razburila, se je spet umirila. Dlan si je položila na usta, kakor da hoče zaustaviti besede, potem pa se je obrnila stran. Parker ji je ponudil kozarček žganja. Hlastno ga je srknila, nato pa se je zastrmela v prazno.

»To je res,« je mrmral Parker, »dasi je Lionel uradno umrl že pred dvajsetimi leti!«

Parker si je začel zapenjati površnik. »Poslušajte!« je spregovorila. »Prišli ste nocoj sem iz določenega vzroka, ki ga ne poznam, in ste čakali. Iz prav tako nerazumljivega vzroka ste opustili priložnost, ki se vam je bila ponudila s tem telefoničnim pozivom. Povejte mi: kaj ste pričakovali?«

Tudi Parker je z odgovorom previdno tipal v temo: »Sêm sem prišel z namenom, da bi našel morilca, če bi bil tu.«

»Torej niste iskali morilke?« Spet se mu je porogljivo nasmehnila, nato pa je dodala: »Well, ni ga bilo tu, zato pa ste našli mene!«

»Da, našel sem vas in zdaj bi rad vedel, kaj počnete tu!«

Spet si je z dlanjo pogladila bradico, nato pa je tiho spregovorila: »Morda pa sem bila tu zato, da bi vam nekaj povedala!«

»Morilčevo ime?«

»Mogoče, kdo ve?«

»In če jaz vem, da ni bil ta?«

»Potem pač bolje veste! Sicer pa: vprašujem se, koliko in kaj sploh veste!«

»Vem, da ste nocoj s svojo izpovedjo nekomu vrnili stari dolg.« Umolknil je, ker je vidno prebledela. »In zdaj vem, da vam je zelo žal...« Parker je spoznal: ob njegovem odgovoru je švignila strelica, ki jo je zadela v srce!

»Nikoli! Ne zdaj in ne kdaj pozneje!« Skočila je s stola in se postavila tesno obenj, težki vonj po španskem bezgu mu je silil v nos... Zunaj se je trikrat oglasila avtomobilska hupa. Ženska je spet prišla do sape: »Pojdite!«

Še enkrat se je oglasila hupa, Parker se je obrnil na peti in brez besed odšel po isti poti, koder je bil prišel: smuknil je skozi okno, ki je bilo skoraj tik pri tleh.

7

Parker si je privoščil štiri ure spanja, potem pa je v naglici pozajtrkoval, toda ura je že odbila pol deveto, ko je odhajal iz hotela. Vedel je: danes bo prvo zaslišanje, še prej pa bo treba obiskati dr. Brucea.

In se je odpravil v zdravnikovo zasebno stanovanje, ki je bilo v predmestju. Parker ni maral, da bi ga kdo videl v zdravnikovi ordinaciji na prometnem križišču sredi mesta. Odprla mu je mlada hišna pomočnica. Da, zdravnik je doma, avto pred vežnimi vrati je njegov, toda zdravnik pravkar zajtrkuje, je povedala, nato pa je brž odšla z vizitko v roki. Nekaj minut kasneje je Parker sedel v doktorjevi sobi. Najprej sta se menila o vremenu, toda brž ko je dekle pospravilo in zaprlo vrata za seboj, je Parker začel: »Ali bi mi povedali, doktor, kaj je po vašem strokovnem mnenju povzročilo Gilesovo smrt?«

Spričo direktnega vprašanja se je zdravnik nekoliko zmedel. Odkašljal se je, kakor da se mu je zaletel cigaretni dim. Šele čez čas je odgovoril: »Well, Parker, po mojem mnenju je smrt pokosila Gilesa povsem nepričakovano!«

»Tudi jaz mislim tako,« je suho pripomnil inšpektor z Yarda. »Vendar nisem vprašal v tem smislu.«

Zdravnikove vodene oči so se zasvetile, njegovi prsti so se igrali z debelo zlato verižico na oblem trebuščku. Spodnjo ustnico je porinil daleč naprej, nato pa je rekel: »Ne razumem prav, kaj hočete povedati, inšpektor.«

»Zdravnik ste, vpričo Collinsa ste pregledali mrliča. Collins je sprva menil, da gre za samomor, zdaj pa je prepričan o umoru.«

DNEVNE NOVICE

Uprava Škocjanskih jam in Jamarsko društvo Divača prirejata dne 8. septembra razsvetlitev jame, plezanje 170 m globoko in po programu sledi ples. – Avtobusna zveza z vlaki Divača–Škocjanske jame in obratno. Avtobus bo vozil – Blok Lipica ob 8,10, 12 in 14 uri – Jame–blok Lipica ob 17, 19, 21 in 23 uri. Blok bo odprt do 24. ure. Vabljeni!

Za 50 din motorno kolo »Moped«, šivalni stroj, radio, ženska in moška kolesa itd. KJE?

NA VELIKI JAVNI TOMBOLI
ki jo priredi ZB Rožna dolina v nedeljo 8. septembra ob 15. uri v Tivoliju.

Vse šolske knjige in šolske potrebščine v veliki izbiri dobite pri **Državni založbi Slovenije, Ljubljana, Mestni trg 26, Trg revolucije 19 in Copova ul.**

VSEM GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM, KI DELIJO CELOTNI DOHODEK NA PODLAGI UGOTAVLJANJA DOHODKA

Vse gospodarske organizacije, ki delijo celotni dohodek na podlagi ugotavljanja dohodka, opozarjamo na to, da izplačanih neto prejemkov delavcev in uslužbencev ne smejo uporabljati za obračun nadomestila plače. Prav tako ne smejo določati osnove za nadomestilo plače kar tako, da bi pomnožili neto tarifno postavko s številom rednih delovnih ur.

Osnovo za nadomestilo plače morajo gospodarske organizacije, ki delijo celotni dohodek na podlagi ugotovljenega dohodka, izračunati posebej s pomočjo Tabele v Ur. listu FLRJ št. 26/57. Postopek bi bil takle:

seštejemo plačo po času oziroma po učinku, plačo za presežek norme, dodatek za nočno delo, dodatek za posebne delovne pogoje in še morebitne druge stalne dodatke za delo, ki se vštevajo v osnovo za nadomestilo plače po 32. členu Uredbe o izvajanju Zakona o zdravstvenem zavarovanju. Od tega seštevka (bruto redne plače) odbijemo ustrezni znesek prispevkov (proračunskega, stanovanjskega in socialnega), ki je naveden v 4. razpredelku Tabele v Ur. listu FLRJ št. 26/57, da dobimo čisto redno plačo. Plače je treba preračunati za vsak posamezen mesec, ker je proračunski prispevek progresiven in se obračunava za vsak posamezen mesec. Seštevek čiste redne plače za 3 mesece razdelimo s skupnim številom delovnih ur; ta znesek predstavlja **urno osnovo za nadomestilo plače.**

Za delavce, ki so zaposleni v manjših obrtnih delavnicah in manjših gostiščih ter za zavarovance v ribištvu, za katere se obračunava nadomestilo plače po pavšalni osnovi, bi za čas, dokler ne bo predpisana nova pavšalna osnova, določili osnovo za nadomestilo plače takole:

prejšnjo (neto) pavšalno osnovo, ki je predpisana z Odlokom v Ur. listu FLRJ št. 29/55 oz. z Odlokom v Ur. listu FLRJ 33/55 spremenimo v novo (bruto) tarifno postavko po tabeli v Ur. listu FLRJ 25/57, od te bruto tarifne postavke odbijemo ustrezni znesek prispevkov po tabeli v Ur. listu FLRJ 26/57 ter na ta način dobimo osnovo za nadomestilo plače.

Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani

Vpisovanje v Enoletni administrativni tečaj, Višji administrativni tečaj in Stenodaktilografski tečaj pri Zavodu s samostojnim finansiranjem »Administrativni tečaji« Ljubljana, Roška 19, bo od 16. septembra dalje. Prospekt s podrobnimi navodili za sprejem in pričetek pouka dobite osebno ali pismeno pri tajništvu zavoda proti plačilu 60 din za prospekt in ostale tiskovine. – Uradne ure za stranke so začasno dopoldne od 10. do 12. ure, od 9. septembra dalje pa tudi popoldne od 16. do 19. ure. – Za pismeni odgovor priložite tudi znamko. – Vodstvo zavoda.

Vsi, ki se zanimate za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, pišite po brezplačni prospekt za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna« na naslov uprave: Ljubljana, Gosposka 12.

Upokojenci podružnice Ljubljana Center in Tabor! Člani, uživalci minimalnih pokojnin, podpore res potrebni, navezani samo na pokojnino, lahko do konca septembra t. l. vložе pri pristojni podružnici pismene prošnje za morebitno zimsko pomoč.

Original »ULTRAGIN«-sport kremo dobiš v vseh parfumerijah. Ta krema te ne bo razočarala.

Za čiščenje mastnih madežev dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo tudi preparat »FLEX«. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati »FLEX«.

Uradi in podjetja vseh vrst ter njihovi pisarniški uslužbenci so dobili te dni brezplačne prospekte za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo pri nas novost za propagando in organizacijo moderne tehnike pisarniškega poslovanja. Vabimo vas, da nam takoj odpošljete naročilnico. Če prospekta niste dobili, pišite ponj na naslov: Uprava revije »Sodobna pisarna«, Ljubljana, Gosposka 12.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem tovarišem iz vojne pošte 9858 Batajnica, ki so mojega sina Novice Miodragovića iz Čeneja tako lepo pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči oče Vitomir Miodragović z družino.

ZAHVALA

vsem, ki so sočustvovali z nami ob izgubi našega očeta

FRANCA OGRIZKA
upokojenca

in ga spremili na zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo gasilskemu društvu, društvu upokojencev, upravi Zdravilišča, našim sosedom in vsem prijateljem, ki so darovali vence in cvetje.

Družina Ogrizkova,
Rog, Slatina

Po Kremser Schmidtovi razstavi v Narodni galeriji bo jutri v nedeljo ob 11. uri strokovno vodstvo.

GLEDALIŠČA

DRAMA LJUBLJANA

Sobota, 7. sept. 1957, ob 20.: Richard Nash: »Mojster za dež« – Izven in za podeželje.

Po gostovanjih v Celju, Kopru in Piranu začenja Drama SNG v soboto 7. septembra s predstavami v Ljubljani. V predsezoni bodo na vrsti ponovitve najbolj uspelih komedij iz minule sezone. Na prvo letošnjo ponovitev Nasheve romantične komedije »Mojster za dež« bodo vstopnice v prodaji od četrtka, 5. sept. dalje pri dnevni blagajni.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA GLEDALIŠKA PASAŽA

razpisuje abonma za sezono 1957/58 za devet dramskih del (8 jih bo uprizorilo MG, eno pa kot gost SNG Trst). Vpisovanje starih abonentov od ponedeljka 9. do srede 11. septembra, za nove abonente od četrtka 12. do sobote 14. septembra med 10. in 12. uro ter 16. in 18. uro pri gledališki blagajni.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 7. sept. 1957 ob 20 – Prežihov Voranc: Pernjakovi – Gostovanje v Ljubnem.

Nedelja, 8. sept. 1957 ob 14 – Prežihov Voranc: Pernjakovi – Gostovanje v Bočni – ob 20 – Prežihov Voranc: Pernjakovi – Gostovanje v Rečici ob Savinji.

KINO

»UNION«: angleški film »Skozi pekel«. V glavni vlogi Peter Finch in Virginia McKeena.
»METROPOL«: francoski barvni film »Bel Ami«. (»Lepi striček«).
»LETNI KINO«: nemški film »Močnejši od noči«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

Ameriški barvni film »Beau Brummell«. V glavni vlogi Stewart Granger, Elizabeth Taylor in Peter Ustinov.

IZ MURSKE SOBOTE

»PARK«: italijanski barvni film »Dekle z reke«. V glavni vlogi Sophia Loren. Predstava ob 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

»DELAVSKI DOM«: ameriški barvni film »Mož iz Kolorada«. V glavni vlogi William Holden, Glenn Ford in Ellen Drew.
»SVOBODA-TRBOVLJE«: amer. film »Obsojeni«. V glavni vlogi Glenn Ford in Broderick Crawford.

VESTI IZ KRANJA

»STORŽIČ«: ameriški barvni film »Maščevalec iz Dallasa«. V glavni vlogi Gary Cooper in Ruth Roman. Predstave ob 16, 18 in 20.
»TRIGLAV«: premiera jap. barv. filma »Vrata pekla«. Predstavi ob 18 in 20.
»SVOBODA«: italijanski film »Sto let ljubezni«. Predstavi ob 18 in 20.
NAKLO: premiera kitajskega filma »Cirkus«. Predstava ob 19.

Z BLEDA

Ameriški barvni film »Kleopatra«. V glavni vlogi Rhonda Fleming, William Landigan in Raymond Burr. Predstavi ob 18 in 20.30.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Tancar Avgust, Gosposvetska cesta

KINO

»RADIO«: premiera amer. barvnega filma »Dimni signal«. V glavni vl. Dana Andrews in Piper Laurie. Predstavi ob 18. in 20.
»PLAVŽ«: ameriški film »Tujec me je poklical«. V glavni vlogi Gary Merril, Shelly Winters, Michael Rennie in Bette Davis. Predstavi ob 18 in 20.
ŽIROVNICA: ameriški film »Na morilčevi sledi«. Predstava ob 20.
DOVJE-MOJSTRANA: francoski film »Lizbonske noči«. V glavni vl. Francoise Arnoul, Daniel Gelin in Trevor Howard. Predstava ob 20.
KOROŠKA BELA: ameriški film »Tujec me je poklical«. V glavni vlogi Gary Merril, Shelly Winters, Michael Rennie in Bette Davis. Predstava ob 19.

VESTI IZ KOPRA

GLEDALIŠČE SLOVENSKEGA PRIMORJA V KOPRU

Sobota 7. septembra ob 20. uri Dobričanin: »Skupno stanovanje« predstava v Kozini
Nedelja, 8. septembra ob 20. uri Dobričanin: »Skupno stanovanje«, predstava v Komnu
Ponedeljek, 9. septembra ob 20. uri Dobričanin: »Skupno stanovanje«, predstava v Sežani

RADIO LJUBLJANA

DNEVNI SPORED ZA SOBOTO,

5.00–7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pisan glasbeni spored) – vmes ob 6.30 »6.40 Reklame – 6.40–6.45 Naš jedilnik – 7.10–8.00 Zabavni zvoki – vmes ob 7.30–7.40 Jutranja beseda mladim poslušalcem – 8.05 Lepe pesmi – znani napevi – C. Monteverdi: Pustite me umreti (B. Gigli) – E. de Curtis: Lucia, Lucia (B. Gigli) – J. Strauss: Parafraza na teme iz operete »Netopir« (E. Farnadi) – Črnska duhovna pesem (V. Ružđjak) – 8.35 Baškovska narodna glasba – 9.00 Utrinki iz literature – Branislav Nušić: Zemljepis – 9.20 Bela Bartok: Prva orkestralna suita – Simfonični orkester madžarskega radia dirigira Andraš Korody) – 10.10 Melodije za razvedrilo – 11.00 Za dom in žene – 11.10 Domači napevi – Izvaja ansambel Vitek in Mariborski ansambel domačih napevov, poje kvintet »Anton Neffat« – 11.40 Valčki Johanna Straussa – 12.00 Opoldanski koncertni spored – Stanko Premrl: Allegro za godala – Blaž Arnič: Pesem planin, simfonična pesnitev – 12.30 Kmetijski nasveti – Reportaža o škodi po divjačini – 12.40 Igrata orkestra Stanley Black in Dolf van der Linden – 13.15 V zabavnem ritmu z ansamblom Mojmira Sepeta – 13.30 Od arije do arije – (Odlomki iz oper »Figarova svatba«, »Don Juan«, »Čarobna piščal«, »La Favorita«, »Knez Igor« in »Lovci biserov«) 14.20 In tako strmi zdaj sredi tišine okameneli zanos domovine... (slike s Kamniških planin) – Studio Celje – 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo – 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame – 15.40 Nove knjige – 16.00 Glasbene uganke – 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku 18.00 Kaj bo prihodnji teden na sporedu – 18.20 Pojeta moški komorni zbor iz Celja p. v. Egona Kuneja in moški zbor »Enakost« iz Kranja p. v. Viktorja Fabianija (Pesemca o kosu – Je detelja že rdeča – Kaj bi te vprašal – Sem si vzela – Pod rožnato planino – Ančka – Oženil sem se – Mi pevci – Kaj klepije – Ob Kolpi – Dečla to mi povej – Lastovkam – Kadarkoli k dečli zajdem) – 18.45 Okno v svet: Korzija – 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame – 20.00 Zabavni večer 21.00 Posebna športna reportaža iz Kranja o mednarodnih moto-dirkah v speedway vožnji. (Reporter Beno Hvala).

II. program

14.00 Igra pihalna godba Ljudske milice p. v. Rudolfa Stariča – 14.30 Pojo priljubljeni pevci zabavne glasbe – 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved – 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila – 15.25–16.00 Ludwig van Beethoven: Druga simfonija (Komorni orkester Radia Zagreb, dirigent Antonio Janigro) – 22.15–24.00 V plesnem ritmu.

ZA RAZNA POSOJILA se obračajte na MESTNO HRANILNICO LJUBLJANSKO

DROBNI OGLASI

SLIKE ZA VSE LEGITIMACIJE vam v dveh urah lepo izdela Foto Pauli, Trubarjeva c. 38. Sprejemamo vsa ostala fotografska dela tudi izven ateljeja. Telefon 20-305.

CELJE–LJUBLJANA. Veliko komfortno trisobno stanovanje v najstrožjem centru Celja takoj zamenjam za podobno v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku. 878

ŽENSKO KOLO v dobrem stanju prodam. Poizve se pri Habicht, Ljubljana, Titova c. 29.

UPRAVNIKA – UPOKOJENCA za počitniški dom ob morju za takojšni nastop išče Tehnometal, Ljubljana.

IZGUBILA SEM v četrtek, 5. septembra od 18.–19. ure svetlosivo široko volneno jopico od Kopitarjeve ulice do Zmajskega mostu. – Poštenega najditelja prosim, naj jo vrne proti primerni nagradi v oglasni oddelek »Ljudske pravice«.

IŠČEM HONORARNO zaposlitev. Ponudbe pod »Pletilja«. 2899

URADNE LISTE FLRJ, slovensko izdajo, komplet 1945–1956, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 2898

SPLOŠNA BOLNIŠNICA KOPER

razpisuje mesti za:

glavno medicinsko sestro
na porodniško-ginekološkem oddelku v Kopru

operacijsko bolničarko
na otološkem oddelku v Piranu

Nastop lahko takoj. – Prejemki po uredbi in pravilniku. Prošnje vložite na Splošno bolnišnico Koper.

2885

Direkcija Radia Ljubljana

razpisuje več mest

ORKESTRSKIH GODBENIKOV
(godala, pihala, trobila in tolkala)

Pravico do prijave ima vsak godbenik, ki ni stalno nastavljen v kakšnem drugem poklicnem orkestru in ima dovršen vsaj tretji letnik Srednje glasbene šole.

Prijave sprejema do vključno 15. septembra glasbeni oddelek Radia Ljubljana, ali pismeno: Radio Ljubljana, glasbeni oddelek, Tavčarjeva ulica 17.

Po 15. septembru bodo vsi prijavljenci prejeli obvestila za avdicije.

2872

Potrti v globoki žalosti naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da naju je po dolgem trpljenju zapustila najina najdražja, zlata sestra

ANTONIJA-CVETKA MIKLAVČIČ
učiteljica v pokoju

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 7. septembra 1957 ob 16. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na pokopališče Žale.

Ljubljana, 5. septembra 1957.

Globoko žalujoči sestri ANICA MIKLAVČIČ in PAVLA, por. Juvanc ter ostalo sorodstvo.

Razpis

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obratov (Uradni list FLRJ štev. 51/53) in 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34/55)

razpisuje

Komisija za razpis mest direktorjev in poslovodij Občinskega ljudskega odbora Izola

MESTO DIREKTORJA
trgovskega podjetja »JADRANKA«, Izola

Pogoji: visokokvalificiran trgovski delavec, verziran v špecerijski stroki s petletno prakso na vodilnih mestih.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, opisane strokovne sposobnosti in dosedanje zaposlitve, dostavite Občinskemu ljudskemu odboru Izola do 15. septembra 1957.

2887

Razpis štipendij

Komisija za podeljevanje štipendij pri Podjetju za PTT promet v Ljubljani razpisuje na podlagi Zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ 32/55) naslednje štipendije:

3 štipendije za študij na Tehniški fakulteti, elektro oddelek — šibki tok;

3 štipendije za študij na Ekonomsko pravni fakulteti — ekonomski oddelek;

3 štipendije za študij na Ekonomsko pravni fakulteti — pravni oddelek;

3 štipendije za študij na Tehniški srednji šoli — elektro oddelek.

Štipendije se bodo podelile v smislu Odloka o višini štipendij (Ur. list FLRJ 33/55).

Prednost imajo prosilci, ki že imajo nekaj študija.

Prošnje z obširnim življenjepisom pošljite upravi Podjetja za PTT promet v Ljubljani, personalni odsek, Cigaletova 6.

2853

KINO »UNION«

Slovenski film

Ne čakaj na maj

Tednik »Življenje ni greh« samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 15, 17, 19, 21 in 23. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Metka Gabrijelčič in Frane Trefalt. Prodaja vstopnic od 9.30–11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9. dalje.

KINO »VIČ«

Ameriški barvni film

»Vrni se striček Vili«

Tednik »Filmske novice štev. 35«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Glenn Ford in Terry Moore. Prodaja vstopnic od 9.30–11 ter od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: sovj. barvni film »Enainštirideseti«. Tednik F. N. 36. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. uri. V glavni vlogi: Izolda Izvickaja.
KINO »SLOGA«: kit. film »Belolaso dekle«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21. uri.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30–11 in od 14. ure dalje.
KINO »SOČA«: Zaradi gradbenih del zaprto!

KINO LETNI »BEŽIGRAD«. angl. film »Madlena« Predstava ob 20. uri. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja ameriški film »Izgubljeni sin«. Predstavi vsak dan ob 10 in 15.
KINO »LITOSTROJ«: ameriški barvni film »Rdeče podveze«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »ŠIŠKA«

Nemški barvni film

»PIROŠKA«

V glavni vlogi Liselotte Pulver in Gunnar Moller. Predstave ob 16, 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 14 ure dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

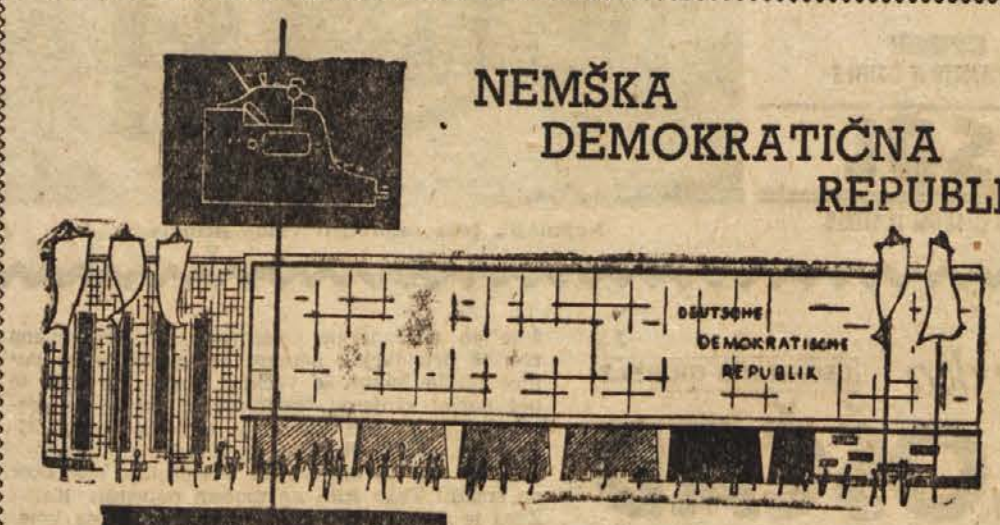

UPRAVNI ODBOR PODJETJA
»VINO-KOPER« v Kranju, Gregorčičeva 5
razpisuje delovno mesto za:

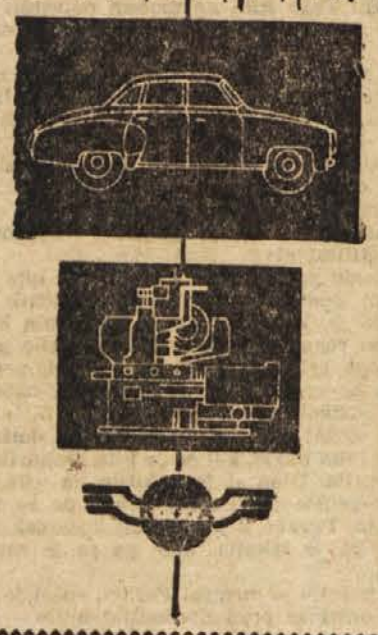
šefa - kletarja - enologa

Pogoji: srednja kmetijska ali sorodna ustrezajoča šola; poznavanje vseh vrst kletarskih del z daljšo prakso. Ponudbe poslati na upravo podjetja do 20. septembra t. l.. Nastop službe takoj.

OBIŠČITE
POLJSKI PAVILJON
na mednarodnem velesejmu v Zagrebu od 7. do 22. septembra 1957
KJER BOSTE LAHKO VIDELI USPEHE POLJSKE NA PODROČJU PROIZVODNJE, DOLOČENE ZA IZVOZ

NEMŠKA DEMOKRATIČNA REPUBLIKA

vam bo pokazala v novem paviljonu na mednarodnem zagrebškem velesejmu

OD 7. DO 22. SEPTEMBRA 1957

proizvode visokorazvite kemične industrije
preizkušene precizne naprave
proizvode strojne industrije in potrošno blago vseh vrst

NE ZAMUDITE OBISKATI NAŠO RAZSTAVO!

Otpremničko poduzeče Hrvatske

ZAGREB — STROJARSKA 19

sprejme

uslužbenca

za vodenje predstavništva tega podjetja v Ljubljani

Pogoji: ustrezna strokovna izobrazba in praksa pri vodenju poslov v transportnih podjetjih. Ponudbe pošljite na zgornji naslov — sekretariatu podjetja.

2888

Obvestilo

Obveščamo vse cenjene komitente, da se je ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE NOVO MESTO pripojilo h GOSPODARSKI POSLOVNI ZVEZI NOVO MESTO in posluje z vsemi dosedanjimi dejavnostmi pod firmo:

Gospodarska poslovna zveza Novo mesto

DILANČEVA ULICA 5 — telefon 129 — brzojavni naslov GPZ NOVO MESTO — tekoči račun 60-ZŠ-21-35. Vsem poslovnim prijateljem se za nadaljnje sodelovanje toplo priporočamo.

2886

OBVESTILO GRAFIČNIM PODJETJEM

Prodamo pod zelo ugodnimi pogoji naslednje stroje:

- **tiskarski stroj MAN,** format 56 × 82 z aparatom za vlaganje, znamke ROTARJI
- **tiskarski stroj MEILÄNDER,** format 46 × 62 z aparatom za vlaganje, znamke UNIVERZAL
- **tiskarski stroj EVROPA,** format 62 × 84
- **tiskarski stroj CARMINE** — dunajski format 50 × 70

Vsi stroji obratujejo. Za vsa pojasnila vprašajte pismeno, osebno ali po telefonu. — **Tiskarsko podjetje »KULTURA« — Beograd,** Makedonska 4. — Telefon 28-268.

2915

»ELEKTROTEHNA«

Podjetje za uvoz in promet z električnim materialom na debelo

BEOGRAD — KARADJORDJEVA 71 — TELEFON 21-268

PRODA PO UGODNIH CENAH

naslednje elektronske in merilne instrumente iz uvoza:

		din
45	TERMOELEMENTOV Fe-Ko, dolžine 500 mm	7.650
25	TERMOELEMENTOV Fe-Ko, dolžine 1000 mm	9.792
120	TERMOELEMENTOV Ni-NiChr, dolž. 500 mm	14.382
31	TERMOELEMENTOV Ni-NiChr, dolž. 1000 mm	19.890
40	UKW SIGNALNIH GENERATORJEV, Orion EMG 1174	562.848
141	PRENOSNIH PREIZKUŠEVALCEV CELIC z gibljivo merilno tuljavo 3-0-3, tipa 141 DBV	8.000
20	OKROGLIH FREKVENČNIH MERILCEV za ugraditev 45-55 Hz, 250 V	300.000
15	OKROGLIH FREKVENČNIH MERILCEV za ugraditev 45-55 Hz, 250 V	30.00
2	POKAZATELJA SELEKTIVNOSTI NOSILNE FREKVENCE pri sprejemnikih, Orion KTS 022/A	300.000
8	SPREMENLJIVIH BAŽDARSKIH VODOV, tipa Orion KTS 1716/S	200.000
40	ENOTNIH MERILCEV JAKOSTI TOKA brez prekinitve vodov z instrumentom za odčitanje, tipa 2 DAI	61.520
70	PRENOSNIH MERILCEV FAKTORJEV MOČI za trofazni tok, 5 A, 3 × 125 V	47.280
5	OJAČEVALCEV ENOSTAVNE NAPETOSTI, Orion EMG 1598	100.368
7	STABILNIH REGULACIJSKIH ENOSMERNIH IZVOROV NAPETOSTI, Orion EMG 1832/B	139.728
10	UKW CEVNIH VOLTMETROV, Orion KTS 1322/S	139.728
2	PRECIZNA MERILCA VALOV za vsa valovna področja, tipa Orion EMG 1611	152.520
15	N. F. PREDPOJAČEVALCEV, tipa Orion EMG 1594	65.928
15	VEČDEKADNIH UPORNIKOV 10/1, 1 + 1 + 10 + 100/Ohma, 4 DRP	140.040
15	VEČDEKADNIH UPORNIKOV 10/1 + 10 + 100 + 1000 + 10.000/Ohma, 5 DRP	157.176
15	VEČDEKADNIH UPORNIKOV 10/0, 1 + 10 + 100 + 1000/Ohma, 5 DRP	157.176
20	PRENOSNIH AMPERMETROV, 5 mA, tipa 145 Dm Ah	12.792

Cene je treba razumeti franko naše skladišče v Beogradu, neparkirano. Prednost pri nakupu imajo investitorji z zagotovljenimi dinarskimi sredstvi iz splošnega investicijskega sklada (po odloku o olajšavah Narodne banke FLRJ in Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino), kakor tudi iz ostalih investicijskih skladov. Zainteresirani kupci morajo predložiti potrdilo svojih bank o zagotovljenih dinarskih sredstvih.

2918

Raznašalke ali raznašalce

za raznašanje časopisa v jutranjih in popoldanskih urah za območja Center, Bežigrad in Šiško sprejmeta takoj uprava »LJUDSKE PRAVICE« in »LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA«, Ljubljana, Kopitarjeva 2. — Zaslužek dober.

SPREJMEMO V SLUŽBO takoj ali po dogovoru

arhitekta in 2 tehnika s pooblastili

Plača in stanovanje po dogovoru. — Ponudbe pošljite ZAVODU ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN NADZORNO SLUŽBO KOPER — Verdijeva 17.

2889

- **ELEKTROMIXERJE**
- **SESALCE ZA PRAH**
- **MIZNE VENTILATORJE**
- **LOŠČILCE ZA PARKETE**
- **ELEKTROMOTORJE**
- **VODNE IN OLJNE ČRPALKE**
- **SVETILKE**

ZA NAVADNE IN FLUORESCENTNE ŽARNICE

PRVORAZREDNE KVALITETE R A Z S T A V L J A

V SKLOPU

»Maris-a«

NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU

od 7. do 22. septembra 1957

»ELEKTROKOVINA« - Maribor

TELEFON 30-60 M 345

● Kakovost tekstilnih izdelkov vam zagotavljajo češkoslovaške merilne naprave: **planiskop • preizkuševalec trdnosti tkanin • avtomatični hidrostat • aparat za umetni dež • preizkuševalec odpornosti proti mečkanju • merilec elastičnosti predive** • kakor tudi mnoge druge naprave, nujno potrebne za opremo modernih tekstilnih laboratorijev in kontrolnih postaj.

PRAGOEXPORT

Praha 2, Juugmanova 34

OGLEJTE SI NAŠE KVALITETNE APARATE

v češkoslovaškem paviljonu

ZAGREBŠKEGA VELESEJMA

OD 7 DO 22. SEPTEMBRA 1957

Informacije daje:

Veleposlaništvo Češkoslovaške republike

TRGOVINSKI ODDELEK

Beograd — Bulevar Revolucije 22

Proizvodno in trgovsko podjetje »G O S A D«

LJUBLJANA — PREČNA ULICA 4

razpisuje delovno mesto za

BLAGOVNEGA KNJIGOVODJO ZA EMBALAŽO

POGOJI: popolna srednja šola s prakso.

Pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanjega službovanja pošljite na GOSAD, Ljubljana, Prečna ulica 4. — Nastop službe takoj. — Plača po tarifnem pravilniku.

2883

Podjetje ELEKTRARNA BEOGRAD

DUNAVSKI KEJ 10 • BEOGRAD

razpisuje

natečaj

za

šefa knjigovodstva

Pogoji: ekonomska fakulteta s 5-letno prakso ali trgovska akademija z 10-letno prakso. — Nastop službe takoj ali po sporazumu. Tarifna postavka 20.500 din.

Prošnje izročite v roku 10 dni po objavi tega natečaja v dnevnem tisku v tajništvu podjetja.

2907

Obiščite razstavo

Madžarske ljudske republike

na MEDNARODNEM ZAGREBŠKEM VELESEJMU

OD 7. DO 22. SEPTEMBRA 1957

Najvažnejša madžarska zunanjetrgovinska podjetja razstavljajo v lastnem paviljonu tehnične izdelke madžarske industrije. Med razstavljenimi predmeti boste lahko videli mnogo novih izdelkov.

ARTEX • izdelki umetne obrti
CHEMOLIMPEX • kemična industrija
ELEKTROIMPEX • električne naprave
FERUNION • železno in sanitarno blago
KOMPLEX • kompletne tovarniške naprave
KULTURA • zunanja trgovina knjig, časnikov in revij
MEDIMPEX • farmacevtski izdelki
MATALIMPEX • izvaža kovinske izdelke in izvaža surovine za metalurgijo
METRIMPEX • izvoz instrumentov in aparatov
MINERALIMPEX • mineralna orodja in rude
MODEX • izvoz konfekcijskega blaga in trikotaže
MOGÜRT • izvoz motornih vozil in sestavnih delov
NIKEX • izvoz železniškega materiala, ladij, strojev
PHILATELIA HUNGARICA • zunanja trgovina s poštnimi znamkami
TECHNOIMPEX • izvoz strojev, orodnih strojev, kmetijskih strojev
TRANSELEKTRO • elektromotorji, spojke in druge električne instalacije
BUDAVOX • telekomunikacijske naprave
MEDICOR • rentgenske naprave in aparati
PANNONIA • kolesa in šivalni stroji
TUNGSRAM A. D. • žarnice in električne potrebščine, radijske cevi in žarnice

Vsa pojasnila vam bodo radi nudili naši strokovnjaki in izvozniki na samem sejmu.

970

»SLOBODA«

tovarna cementa Zagreb-Podsused

Telefon 62-227 in 62-228

PRODA ali odda kot prenos brez plačila tale rabljena osnovna sredstva v dobrem stanju:

trofazni transformator
100 kVA — 6000/400 V

pisalni stroj znamke »Hermes«
polportabel, valj 24 cm, izdelek 1936

fotografski aparat »Zeiss-Ikoflex«
6 × 9, leča »Triotax« 1:3,5

Interesenti splošnega državnega sektorja, za prenos pa samo gospodarska podjetja, naj se obrnejo na komercialni oddelek.

1011

»JUGOVINIL«

tovarna plastičnih mas in kemičnih proizvodov

KAŠTEL SUĆURAC

obvešča industrijska in predelovalna podjetja, veletrgovine, trgovska podjetja in obrtniške zadruge, da bo na

ZAGREBŠKEM VELESEJMU OD 7.—22. SEPTEMBRA 1957

sklepala pogodbe

za vse svoje izdelke za leto 1958

Obiščite nas v našem lastnem paviljonu!

962

List izdaja in tiska Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 — Notranjepolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/II, telefon 20-507 in 22-621 — Kulturna rubrika Trubarjeva 24, telefon 21-887 in 22-491 — Uprava Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 — Telefon za naročnino 31-030 in oglase 31-358— Telefon poslovalnice na Titovi cesti 22-322 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-6-Ž-1393 — Poštni predal 42 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo.

5 VROČIH KMETIJ

● Radioaktivni stroncij naj pokaže svoj vpliv na razvoj rastlinskega sveta

Na petih angleških kmetijah bo raslo prihodnjo pomlad žito, repa in trava, vendar te rastline ne bodo namenjene niti človeški ne živalski prehrani. Na poljih in travnikih teh kmetij bodo stali napisi »Smrtno nevarno!«. Razen lastnikov nihče ne ve, katere kmetije so to, in tega tudi ne bo nihče izvedel, dokler ne bodo odpeljali pridelkov. Na teh petih kmetijah bodo delali angleški znanstveniki kmetijske atomske poskuse.

Angleške oblasti za zaščito pred atomskimi žarki in za uporabo radioaktivnih izotopov v kmetijstvu so se odločile za drag poskus. Obdelano zemljo petih večjih kmetij bodo prepojili s stroncijevo raztopino. V noči in megli so posebne skupine potresale radioaktivni stroncij po raznih poljih teh kmetij. V zaščitnih oblekah in z maskami na obrazih so bili pozni ponočni potniki še najbolj podobni udeležencem mrtvaških plesov in grozljivih pravljic. Na pomoč jim je prihitela policija, ki je zaprla promet na določenih cestah.

Za ta poskus ne zadostuje ena sama kmetija, zakaj iz teorije vedo znanstveniki, da različna zemlja različno reagira na radioaktivne izotope. Leto dni so raziskovali angleško obdelano zemljo, preden so našli pet kmetij, katerih rodovitna prst ustreza 80 odstotkom vse angleške obdelane zemlje. Že letošnja setev in žetev sta bili pod nadzorstvom, ker so hoteli zagotoviti, da bo zemlja zares normalno obdelana.

Znano je, da tudi umetna gnojila vplivajo na radioaktivne reakcije. Zato so letos nadzorovali porabo umetnih gnojil na kmetijah, kjer bodo delali poskuse. Prihodnjo žetev bodo odpeljali v laboratorije, kjer bodo vse skupaj analizirali ter proučevali z Geigerjevimi števci in z drugimi, še bolj občutljivimi merilnimi instrumenti. Vsega skupaj naj bi trajali ti poskusi deset let, saj je znano, da se iz tal ne izgubijo stroncijevi izotopi že po prvem pridelku.

Poskusi pa se ne bodo omejevali samo na delo v laboratorijih, marveč se bodo nadaljevali v hlevih državnih živinorejskih farm ne glede na to, da bi lahko živina poginjala zaradi atomizirane krme. Proučevali bodo tudi mleko teh krav in jajca kur, ki bodo zobale na radioaktivnih njivah pridelano zrnje.

Seveda ni mogoče reči, da bodo poskusi trajali prav deset let in ne morda še delj. Če bodo ugotovili, da se radioaktivni stroncij izgubi iz zemlje že prej, bodo poskuse opustili, ponekod pa jih bo nemara treba še podaljšati. Za sedaj ni znano, kdaj bodo v ta širokopotezni poskus vključili tudi človeka, ki bo jedel kruh iz atomskega žita in meso atomskih prašičev ter pil atomsko mleko. Angleška vojska bo dala nekaj prostovoljnih uniformiranih »poskusnih zajčkov«, če bo premalo znanstvenikov, ki so se že prijavili, da bodo uživali atomizirano hrano.

Britanski atomski strokovnjaki seveda niso povedali, koliko bodo stali poskusi na teh »vročih« kmetijah, nemara tudi zato ne, ker za sedaj še ni mogoče izračunati vseh stroškov. Neki angleški list je zapisal: »Če že dajejo posamezne vlade milijarde za atomske bombe, je kar prav, če namenijo nekaj milijonov za poskuse, kako z radioaktivnimi izotopi povečati pridelke in izboljšati prehrano sodobnega človeka.«

V okolici francoskega kraja Aix-en-Provence sta tale znanstvenika izkopala »dinozavrovo jajce«, ki ga je po njunih ocenah odložil prazgodovinski plazilec pred milijoni let

Avstrijci niso bili prvi

V časopisu alpinističnega društva, ki izhaja v Münchenu, je izšel pred dnevi članek znanega švicarskega raziskovalca Dürrenfurta, v katerem obtožuje člane avstrijske odprave na Himalajo in Karakorum iz leta 1956, da so »po pomoti« krstili neki osvojeni vrh z imenom »Avstrijski vrh«. Mož pravi, da gre za 7315 metrov visoko goro, ki so jo osvojili že leta 1943 in je dobila ime »Vrh kraljice Mary«. Prav tako je avstrijska odprava imenovala sedlo med Sia Kangri in Baltoro Kangri za »Dunajsko sedlo«, čeprav je to sedlo že 50 let znano kot »Conwayevo sedlo«, ki ga je leta 1929 večkrat obiskala tudi italijanska odprava in ga premerila. V Münchenu, pa tudi marsikje drugod pričakujejo z velikim zanimanjem, kaj bo na vse to odgovorilo avstrijsko himalajsko društvo.

Njen svet je bil cirkus

Lastnica znanega cirkusa »Krone« Ida Krone je nedavno umrla v Münchenu. Njen svet je bil vse njeno življenje le cirkus. Rojena je bila v cirkuškem vagonu, njen oče je bil artist. Ko se je poročila s Karlom Kronejem, sta se obe »podjetji« združili, iz dveh skromnih cirkuških voz je nastal veliki cirkus z dve sto vozmi za ljudi in živali. — Pred mnogimi leti je Ida za las ušla smrti, ko se je sama znašla pred 33 razjarjenimi levi v cirkuški areni. Od tega časa ji mož ni več dovolil, da bi še nastopala pred občinstvom v tej točki. Ko je mož umrl pred štirinajstimi leti, je sama vodila veliko podjetje. Pred dvema mesecema je dobila prvi srčni napad in odtlej ni več videla svojega cirkusa, ki ga ni zapustila vse življenje.

Elektronski možgani: 21 TON

En sam elektronski stroj opravlja administracijo večjega podjetja

Na beograjskem sejmu tehnike in tehničnih dosežkov je razstavilo neko newyorško podjetje serijo manjših in večjih elektromagnetnih in elektronskih računskih strojev, kakršni so po vsem svetu znani pod imenom »elektronski možgani«.

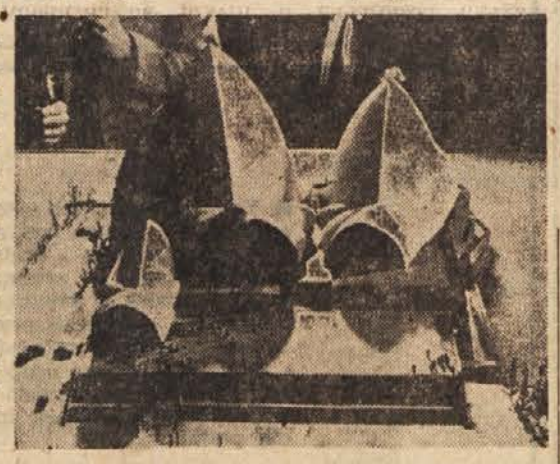
Ti stroji opravljajo najbolj zapletene matematične, znanstvene, tehnične in knjigovodske računske operacije, hkrati pa so uporabni tudi v službi statističnih uradov. Naloge izračunajo v nekaj trenutkih, garnitura takih strojev pa lahko opravlja vse upravne naloge večjega podjetja.

Sredi letošnjega maja je isto newyorško podjetje odprlo v Parizu znanstveno in tehnično elektronsko matematično središče. Tam so razstavili tudi veliko elektronsko napravo »IBM-704«, ki velja za doslej najhitrejši elektronski računski stroj v Evropi. Ti elektronski možgani in vsi večji stroji bodo v Parizu brezplačno na razpolago vsem evropskim deželam.

Elektronski stroj »IBM-704« sestavlja 23 medsebojno povezanih agregatov. V celoti tehtajo ti možgani 21 ton, vsebujejo pa 7500 žarnic in 300.000 magnetnih celic. V sekundi prečitajo 9000 številk, opravijo 41.666 aritmetičnih nalog, na magnetni trak pa zapisujejo rezultate s hitrostjo 90.000 znakov na sekundo. Razen tega ima stroj še posebno skladišče, ki si »zapomni« 200.000 številk. S tem strojem je mogoče opraviti najrazličnejše računske operacije v 10.000-krajšem časovnem obdobju, kot če bi delali to reč najbolj spretni matematiki.

Nekaj primerov naj ponazori, kako delujejo ti elektronski možgani. Trideset let je potreboval matematik, preden je izračunal logaritmične tablice, elektronski računski stroj »IBM-704« pa izračuna logaritme od 1 do 10.000 v desetih sekundah. — Veliko pariško trgovsko podjetje je dobilo v nekaj minutah odgovor na vprašanje, katere proizvode naj pripravi za prihodnjo sezono in koliko naj jih bo. Natanko 34 enačb tega problema je vsebovalo 132 neznank, med drugim položaj na trgu, najvišje prodajne cene, proizvodno zmogljivost, možnosti blagovnega prometa, zmogljivost skladišč itd. Za to delo bi potrebovali najboljši računarji dva meseca, rezultati pa bi potem ne bili več uporabni.

Za francoske železnice so pripravili ti elektronski možgani vozni red na progi Pariz—Lille, pri čemer so upoštevali razpoložljivo število lokomotiv, vzpon in padec na progi, ovinke, postaje itd. Vse to je bilo opravljeno v dveh minutah. — Nekateri manjši stroji, ki so jih prav tako razstavili na beograjskem velesejmu, opravljajo po osem računskih operacij hkrati, na uro pa vknjižijo do 9000 različnih podatkov.

Danski arhitekt Joern Utzon je pripravil načrte za novo operno poslopje v avstralskem Sydneyu. — Gradbeni stroški bodo znašali približno 3,5 milijona funtov. Delno jih bodo poravnali z loterijo, v glavnem pa s prostovoljnimi prispevki. Posnetek kaže maketo nenavadno oblikovanega opernega poslopja

Množična poroka

Prejšnji mesec so imeli v Mexico Cityju največjo množično poroko. Poročilo se je 4007 parov, mnogi izmed novoporočencev pa so pripeljali na slavnost tudi po več otrok.

Ta poroka je sklepanje zakonske zveze pod pokroviteljstvom zveznega inštituta za socialno skrbstvo, ki želi na ta način uzakoniti tiste zakonske zveze, ki jih doslej iz tega ali onega vzroka še niso mogli uradno potrditi.

Inštitut je prevzel pokroviteljstvo nad sklepanjem civilne poroke, da bi zaščitil ženine pravice v primeru moževe smrti. Pod pokroviteljstvom tega inštituta so doslej sklenili v vsej deželi nad 16.000 takih zakonskih zvez. — Na tem množičnem poročnem slavju je bilo okoli 25.000 ljudi, ki so po zvočnikih čestitali ženinom in nevestam.

Stanovanja v SZ

Pred kratkim je objavila »Pravda« članek o stanovanjskem vprašanju v Sovjetski zvezi. Kakor piše list, pripravljajo načrte za zgraditev stanovanj, po katerih bodo stanovanjsko stisko odpravili v prihodnjih 12 letih.

Neko angleško podjetje je izdelalo prototip novega traktorja, ki ga zdaj preizkušajo v šestih deželah. Traktor »Vikon« ima štiricilindrični Dieselov motor, posnetek pa ga kaže pri regulacijskem delu

V Berlinu so imeli pred kratkim pasje dirke. Fotograf je ujel skupino »črnih« v trenutku, ko so se pognali proti cilju

Za dobro voljo

SKRIVNOST

Književnik Romain Gary, ki je lani dobil v Franciji za svojo knjigo »Korenine nebes« Goncourtovo nagrado, je po poklicu diplomat in je zdaj francoski konzul v Los Angelesu. Nedavno je rekel:

»Če ženska ali diplomat rečeta, da je treba čuvati skrivnost, to pomeni, da vam nekaj zaupata pod pogojem, da boste takoj prenesli dalje.«

POZABLJEN

Znani angleški admiral Beaty, ki se je proslavil v bitki pri Jütlandu, je nekoč prisostvoval izpitu kandidatov za sprejem v pomorsko vojaško akademijo. Tudi sam je kandidatom zastavil nekaj vprašanj. Enemu izmed njih je naročil, naj našteje najbolj znane angleške admirale.

Kandidat je odgovoril: »Nelson, Rodney in... In vi, gospod admiral, toda oprostite, vaše ime sem pozabil.«

Drobne ZANIMIVOSTI

PIŠČANCI S PETIMI KREMPELJCI

Kokoš Mire Ondelj iz Brčkega je izvalila tri piščance, ki imajo na nogah po pet krempeljcev namesto običajnih treh. Eden izmed piščancev je poginil, dva pa rasteta.

TRIKRAT SO MU ZRASLI ZOBJE

Matu Lasici, 105-letnemu starcu iz Djakovićev pri Čajniču, so doslej trikrat zrasli zobje. Ko mu je bilo 100 let, so mu pognali tretji zobje in jih je imel štiri leta, potem pa so mu izpadli.

REKORD LOVCA NA KAČE

Sedemnajstletni Blaževič iz Hercegovine je ujel v minulem mesecu 200 strupenih kač. Prebivalci njegove vasi so sicer znani kot pogumni lovci na kače, vendar jih ni toliko ujel še nobeden izmed njih.

SAM SI DAJE INJEKCIJE

Pred letom je zbolel 9-letni Muhamed Galijašević iz Tešnja. Vsak dan mora dobiti določeno količino insulina. Da bi mu ne bilo treba hoditi kar naprej k zdravniku, se je deček navadil sam sebi dajati injekcijo.

PRITLIKAVI SADOVNJAK

S 30-letnim potrpežljivim delom je Ivan Vančura iz Solin pri Tuzli vzgojil pritlikavi sadovnjak. Vrhove majhnega drevja lahko človek doseže z roko.

ŠPANSKI BEZEG JE DRUGIC CVETEL

Na vrtu Mate Jelaša iz Metkovića se je pred dnevi drugič razcvetel grm španskega bezga. Po tisti hudi vročini je močno deževalo, grm se je osvežil in je znova pognal.

TEŽAVE SIRSKIH SLIKARJEV

Slikarski poklic se v Siriji slabo sklada z zakonskim stanom. Oženjeni slikarji namreč ne smejo slikati tujih žensk niti takrat, če so popolnoma oblečene, vendar pa je nekaj slikarjev, ki to delajo, ker so njihove žene pred sodiščem izpovedale in podpisale svojo soglasnost.

BABICE SO BOLJŠE

Neko angleško podjetje je ugotovilo, da so stare mame primernejše za telefonsko službo kot mlajše ženske moči. Podjetje, ki proizvaja elektronske naprave, je zaposlilo na tekočem traku 25 starejših žensk, ki so z delovno vnemo na tem področju izpodrinile vse mlajše tekmice.

ČUDEN VRELEC

V Bosanski vasi Bijeljina imajo izvir, iz katerega nekaj dni teče voda z vso močjo, potem pa nenadoma usahne. To se ponavlja v določenih časovnih presledkih. Kmetje menijo, da je vrelec zdravilen.

V Hollywoodu je pred kratkim praznoval 76-letnico rojstva znani režiser Cecil de Mille, ki dela v ameriški filmski metropoli skoraj že pol stoletja. Posnetek kaže režiserja in njegovo ženo

Teden dni pred prvim septembrom so vozili po vsej Zahodni Nemčiji avtomobili, ki so imeli na zadnjem delu karoserije tablico z oznako »50 km«, kar pomeni, da v strnjenih naseljih ne bo več dovoljena večja hitrost od 50 km na uro

LJUDJE RADI POTUJEJO

Največ tujcev je obiskalo Italijo

Čeprav so se v bližnji preteklosti zvrstili na mednarodnem političnem področju najrazličnejši razburljivi dogodki, pa mednarodni položaj ni bistveno vplival na turistični promet v evropskih deželah. Nasprotno, leto 1956 je prišlo v turistične zapiske kot eno najboljših.

Oglejmo si v kratkem podatke o lanskem turističnem prometu v Evropi, seveda v primerjavi z letom 1955. Na Danskem se je lani povečal turistični promet za dobro petino, na Finskem le za dva odstotka, levji delež pa je odnesla Italija, kjer je narasel promet v primerjavi s predlanskim za 17 odstotkov: Italijo je obiskalo 12,664.960 tujih turistov.

V Franciji je bil položaj malce drugačen. Francozi so imeli sorazmerno največ nočnin, in sicer 31 milijonov. Lani je prebilo v francoskih deželah, predvsem v onih na jugu, vsaj po teden dni nekaj nad štiri milijone tujcev. Za Francijo je na vrsti Zahodna Nemčija s 4,2 milijona tujimi turisti, vendar so se ti mudili v deželi sorazmerno kratek čas, povprečno po 48 ur.

V Švici je bilo 3,8 milijona turistov, nočnin pa nekaj nad 12 milijonov. — Za to deželo se zvrstijo kot »milijonarke« še Velika Britanija, Irska in Nizozemska, na zadnjem mestu pa je kneževina Monaco z 89.291 turisti, ki so se tam zadrževali povprečno po devet dni. Število ameriških turistov v Monacu je naraslo skoraj za polovico. Po vsem videzu je kneževina dolžna hvalo za ta prirastek poroki svojega kneza Rainierja z znano ameriško igralko Grace Kelly.

Tri četrtine skupnega števila turistov zavzema tako imenovani interevropski turizem, se pravi, turistični promet med posameznimi evropskimi deželami. Zanimivo je tudi to, da so lani začeli objavljati turistični promet med Vzhodom in Zahodom, saj je znatno naraslo število turistov, ki so prišli iz vzhodnoevropskih dežel v zahodne, vendar še niso znane dokončne številke.

Skoraj 600.000 ameriških državljanov je prišlo čez Atlantski ocean v evropske dežele na poslovni ali zasebni obisk. Skoraj vsi ti ljudje so obiskali Francijo, Italijo in Nemčijo. Nad polovico Američanov se je pripeljalo v Evropo z letali. Veliko Britanijo je obiskalo četrt milijona ameriških turistov, torej skoraj dva odstotka več kot predlanskim.

NAPREDEK

Nekoč so vprašali Alberta Einsteina, kaj meni, katero orožje bo najvažnejše v prihodnji vojni.

»Fača,« je odgovoril slavni znanstvenik, ki je pri tem nedvomno mislil na vrnitev v barbarstvo.